

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

KATILIMCI BÜTÇELEME SİSTEMİNİN UYGULANABİLİRLİĞİ VE
FARKINDALIĞI:
KIRIKKALE HALKINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
RABİA SELİNAY GÜRBÜZ

Danışman
DOÇ. DR. EDA BALIKÇIOĞLU

ARALIK-2020
KIRIKKALE

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

KATILIMCI BÜTÇELEME SİSTEMİNİN UYGULANABİRLİĞİ VE
FARKINDALIĞI:
KIRIKKALE HALKINA YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
RABİA SELİNAY GÜRBÜZ

Danışman
DOÇ. DR. EDA BALIKÇIOĞLU

ARALIK-2020
KIRIKKALE

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans öğrenimimde danışmanlığımı üstelenen, çalışmamın her aşamasında bana destek olan, kıymetli bilgilerini ve tecrübelerini her zaman benimle paylaşan, her görüşmemizde odasında ikram ettiği kahveleri ile çalışmama daha çok bağlanmamı sağlayan, ilgi ve yardımını benden hiçbir zaman esirgemeyen, teşvik edici konuşmaları sayesinde cesaretlenmemi sağlayan Doç. Dr. Eda BALIKÇIOĞLU' na sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yüksek Lisans öğrenimim boyunca gerek derslerimde gerekse tezimin son aşamasında verdiği destekler için Prof. Dr. Seyfi YILDIZ' a, tezimin son halini almasında desteklerini esirgemeyen Doç. Dr. Pelin VAROL İYİDOĞAN' a teşekkürlerimi sunarım.

Lisans hayatımın en başında akademi yolunda ilerlemem konusunda bana akıl veren ananeme, yüksek lisansımın her anında dualarını ve bana karşı inancını hiçbir zaman bitirmeyen, en güzel hayallerimizi beraber kurduğumuz, fedakar canım anneme, danışmanım ile olan her görüşmem sonrasında “Ne konuştunuz hocanla kızım” diye bana sorularını soran, arkamda duran, akademi yolunda her zaman beraber hayaller kurduğumuz babama, benimle her zaman gurur duyduğunu söyleyen büyükbabama, çalışmalarım ile beni kendine örnek aldığını söyleyen, beni gururlandıran kardeşim Aysima' ya ve biricik neşe kaynağım kardeşim Elif' e teşekkür ederim. Lisans hayatımdan beri yanımda olan, çalışmamın her konusunda bana karşı desteklerini esirgemeyen, akademi yolunda beraber hayaller kurduğumuz arkadaşlarım Elif GÖZEN, Buket BARDAKÇI' ya, yüksek Lisans hayatımda tanıştığım, bana sürekli inanan Kübra AYDINLI arkadaşşıma teşekkür ederim.

Yüksek Lisans öğrenim hayatım sayesinde tanıştığım, beraber akademi yoluna atıldığım, çalışmam hakkında bütün sıkıntımı ve sorunumu dinleyen, çözümsüz kaldığımı hissettiğim anlarda benim motivasyon olmamı sağlayan, en büyük destekçim, hayat arkadaşım Onur DEĞİRMENCİ' ye teşekkür ederim.

ÖZET

GÜRBÜZ, Rabia Selinay, “Katılımcı Bütçeleme Sisteminin Uygulanabilirliği ve Farkındalığı: Kırıkkale Halkına Yönelik Bir Araştırma”, Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale, 2020.

Dünyanın giderek küreselleşmesi, bireyleri daha bilinçli hale getirmiştir. Bilinçlenen bireyler toplumda söz sahibi olmayı, yaşadığı bölge ile ilgili karar vermeyi istemiştir. Vatandaşların bölgeleri hakkında daha hızlı karar verme istekleri, yönetimdeki kişilere daha hızlı ulaşabilme ihtiyaçları yerel yönetim kavramını meydana getirmiştir.

Yerel yönetimlerde bölgenin daha demokratik ilerlemesi için halk söz sahibi olmak istemiştir. Bireylerin söz sahibi olma isteği katılımcılık kavramının uygulanmaya başlamasını sağlamıştır. Vatandaşların bölge ile ilgili istek ve ihtiyaçlarında belediyelerin ayıracağı bütçelerin şekillenmesi katılımcı bütçeleme sistemi ile tanışmamızı sağlamıştır. 1989 senesinden beri uygulanan katılımcı bütçeleme sistemiyle, aşamalı bir şekilde istek ve ihtiyaçların doğması uygulamanın hayatımıza girmesine sebep olmuştur.

Çalışmanın amacı katılımcı bütçeleme sistemini tanıtır, dünya ülkeleri ile birlikte ülkemizde uygulanabildiğini göstermektir. Katılımcı bütçeleme yerel yönetimler ile mali yerleşme arasındaki ilişkiyi tezimizde göstermiş bulunmaktayız. Kırıkkale ili halkına yönelik yaptığımız analizimizin sonucunda katılımcı bütçelemeye yönelik farkındalığın olup olmadığı tespit edilmiştir. Vatandaşların katılımcı bütçeleme sistemine yönelik tutumları da verilerimizin sonuçlarında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Katılımcılık, Katılımcı Bütçeleme, Yerel Yönetim.

ABSTRACT

GÜRBÜZ, Rabia Selinay, “Implementation and Awareness of Participatory Budgeting System: A Research on Kırıkkale People”, Master’s Thesis, Kırıkkale, 2020.

The globalizing world has made individual more conscious. Conscious individuals wanted to have a say in the society and to decisions about the region their live in. Citizens willingness to make faster decisions about their region, the need to reach people in the administration faster has created the concept local government.

The peoples wanted to have a say for the democratic progress of local government regions. Individuals desire to have a say has made the concept of participation started to be applied. The wishes and desires of the citizens are determined according to the budget allocated by the municipalities. The participatory budgeting system, which has been implemented since 1989, has caudes the application to come into our lives gradually due to the emergence of requests and needs.

The aim of the study is to introduce the participatory budgeting system and show that it can be applied in our country together with the world. We have shown of the relationship of participatory budgeting between local goverments and financial decentralization in our thesis. As a result of our analysis for the poeple of Kırıkkale province, it was determined whether there is awareness of about participatory budgeting. Citizens attitudes towards the participatory budgeting system are also included in the results of our data.

Keywords: Participation, Participatory Budgeting, Local Government

SİMGELER VE KISALTMALAR

KB : KATILIMCI BÜTÇELEME

YYR : YEREL YÖNETİM REFORMU

TABLolar VE ŞEKİLLER

Tablo 1: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasına Porto Alegre'de Katılan Kişi Sayısı (1998-2005).....	36
Tablo 2: Almanya'da Katılımcı Bütçelemeyi En Çok Uygulayan Bölgelerin Katılıma Yaklaşım Şekilleri (2008-2009).....	47
Tablo 3: Almanya'da Katılımcı Bütçelemenin Yapısı	48
Tablo 4: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında İtalya'nın Benimsediği Kurallar	50
Tablo 5: Çanakkale Belediyesi Fevzipaşa Mahallesi'nde Katılımcılar ve Katılım Teknikleri	56
Tablo 6: LAR-III Projesinde Gelir ve Harcamaları (\$) (2018-2020).....	64
Tablo 7: Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Cinsiyet Analizi	71
Tablo 8:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Medeni Durum Analizi	72
Tablo 9:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette STK Üyelik Analizi	74
Tablo 10:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Yaş Analizi	75
Şekil 1: Katılım Merdiveni	14
Şekil 2: Porto Alegre'de Süreç	35
Şekil 3: Fransa'da Katılımcı Bütçeleme Sistemi: Morsang-sur- Orge.....	41
Şekil 4: İspanya Cordoba'da Katılımcı Bütçeleme	44
Şekil 5: 2014- 2017 Yılları Arasında Almanya'da Katılımcı Bütçelemeye Ait Proje sayıları	47
Şekil 6: İtalya'da Katılımcı Bütçeleme Sistemi.....	51
Şekil 7: Katılımcı Kavramı Hakkında Bilgi Sahibiyim	78
Şekil 8: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasını Daha Önce İşittiniz Mi?	79
Şekil 9: Yerel Yönetimlerin Bütçeleme Yöntemleri ve Hizmet Öncelikleri Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünmekteyim.	80
Şekil 10: Yerel Yönetim Bütçe Oluştururken Halkında Doğrudan Söz Sahibi Olmasını Sağlayan Bütçeleme Anlayışını Destekliyorum.	81
Şekil 11: Yaşadığım bölgede halkın görüşleri alınarak bir bütçe oluşturulmaktadır. 82	
Şekil 12: Halkın yerel yönetimin bütçeleme anlayışının hazırlanmasında görev alması demokrasiyi güçlendirir.	84

Şekil 13: Kent Konseyinin İşlevi Konusunda Kamuoyu Daha Çok Bilgilendirilmelidir.....	85
Şekil 14: Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde belediyemiz tarafından dikkate alındığımı düşünüyorum.	86
Şekil 15: Vatandaş Karnesi uygulaması veya vatandaşların hazırladığı raporlarla bütçe oluşumunda katkıda bulunmaktayız.	87
Şekil 16: Belediyenizin hazırladığı stratejik planları takip ediyor musunuz?.....	88
Şekil 17: Bulduğum yerel yönetim insanların cinsiyetlerine göre farklı beklentilerin ve ihtiyaçların olabileceğinden hareketle, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde hareket etmektedir.	89
Şekil 18: Kırıkkale Belediyesi gerçekleştirdiği çalışmalarda beklentilerimizi dikkate almaktadır.....	90
Şekil 19: Kırıkkale Belediyesi Koordinasyon ve İşbirliğine Açık Bir Kurumdur.	91
Şekil 20: Kırıkkale Belediyesi'nde halkın içinde bulunduğu bir halk meclisi oluşturulursa bütçe hazırlama sürecine dahil olurum.....	92
Şekil 21:Kırıkkale Belediyesi halkın görüşlerinin alındığı bütçe sürecine geçmesi hem bizim için hem belediye için faydalı olacaktır.	94
Şekil 22: Bütçe belirleme sürecinde vatandaşların düşüncelerinin alınmasına gerek yoktur.	95

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR	iv
TABLolar VE ŞEKİLLER	v
İÇİNDEKİLER	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERİN BÜTÇELEMESİNDE YENİ BİR ALTERNATİF: KATILIMCI BÜTÇELEME

1.1.YEREL YÖNETİM KAVRAMI	4
1.1.1 Yerel Yönetimlerin Özellikleri.....	5
1.1.2 Yerel Mali Yönetim.....	6
1.1.2.1 Yerelleşme.....	6
1.1.2.2Mali Yerelleşme	7
1.2.1. Katılım ve Katılımcılık Olgusu	13
1.2.2. Bütçe ve Bütçe Hakkı Nedir?	16
1.3. KATILIMCI BÜTÇELEME	17
1.3.1.Katılımcı Bütçeleme Kavramı.....	18
1.3.2.Katılımcı Bütçeleme Anlayışının Tarihi	21
1.3.3.Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında Olay Örgüsü	23
1.3.4.Katılımcı Bütçeleme Uygulamasının Amacı ve Önemi	25
1.3.5.Katılımcı Bütçelemenin Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörler	28

1.3.5.1. Yerel Yönetimin Siyasi Politikası	28
1.3.5.2. Yerel Yönetimlerin Bütçe Uygulaması	28
1.3.5.3. Yerel Yönetimlerde Vatandaşların Katılımcı Bütçe Sistemini Benimsemesi	29
1.3.6. Katılımcı Bütçeleme'nin Risk ve Avantajları	29
1.3.7. Katılımcı Bütçeleme'nin Prensipleri	31

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇELEMENİN UYGULANDIĞI BAZI ÜLKELER VE TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇELEME

2.1. DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇELEMENİN UYGULANDIĞI BAZI ÜLKELER	33
2.1.1. Katılımcı Bütçeleme'nin Doğduğu Yer: Porto Alegre, Brezilya	33
2.1.1.1. Porto Alegre'de Katılımcı Bütçeleme Özellikleri ve Süreci	35
2.1.1.2. Porto Alegre'de Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları	37
2.1.2. Katılımcı Bütçeleme'nin Uygulamasında: İngiltere	38
2.1.2.1. İngiltere'de Katılımcı Bütçeleme'nin Özellikleri ve Süreci	38
2.1.2.2. İngiltere'de Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları	39
2.1.3. Fransa'da Katılımcı Bütçeleme Sistemi	40
2.1.3.1. Katılımcı Bütçeleme'nin Özellikleri ve Süreci	40
2.1.3.2. Fransa'da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları	41
2.1.4. Katılımcı Bütçeleme Uygulaması; İspanya	42
2.1.4.1 Katılımcı Bütçeleme'nin Özellikleri ve Süreci	43
2.1.4.2. İspanya'da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları	44
2.1.5. Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında; Almanya	45
2.1.5.1. Almanya'da Katılımcı Bütçeleme'nin Özellikleri ve Süreci	46
2.1.5.2. Almanya'da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları	49

2.1.6. İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi.....	49
2.1.6.1. İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sisteminin Özellikleri Ve Süreç	50
2.1.6.2. İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi Uygulamaları	52
2.1.7. Dünyadan Gündemlerle Katılımcı Bütçeleme	52
2.2. TÜRKİYE’ DE KATILIMCI BÜTÇELEME SİSTEMİ	54
2.2.1.Türkiye’ de Katılımcı Bütçeleme Uygulamasını Destekleyici Yasal Düzenlemeler.....	56
2.2.1.1. 5018 sayılı Kanun Açısından İncelenmesi	57
2.2.1.2. 5393 sayılı Belediye Kanunu Açısından İncelenmesi.....	58
2.2.1.3. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu	59
2.2.1.4. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu.....	59
2.2.1.5. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	60
2.2.2. Türkiye’de Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Uygulamalar	60
2.2.2.1. Yerel Gündem 21	60
2.2.2.2. Yerel Yönetim Reform Programına Destek Projesi	62
2.2.2.3. TUSENET PROJESİ.....	64
2.2.2.4. TUSELOG.....	65
2.2.2.5. Kent Konseyleri.....	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRIKKALE HALKININ KATILIMCI BÜTÇELEME FARKINDALIĞINA

DAİRSAHA ARAŞTIRMASI

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU	68
3.1.1.Araştırmanın Önemi	68
3.1.2.Araştırmanın Amacı	69
3.1.3. Araştırmanın Yöntemi	69
3.2.ARAŞTIRMANIN VERİLERİ.....	69
3.2.1.Araştırma Verilerinin Toplanması.....	70

3.2.2.Araştırma Verilerinin Analiz Yöntemi.....	70
3.2.3.Araştırma Verilerinin Analizi.....	71
3.3. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	77
SONUÇ	97
KAYNAKÇA.....	103

GİRİŞ

Porto Alegre’de 1989 senesinde uygulanmaya başlanan katılımcı bütçeleme uygulaması, demokrasi için atılan önemli bir adımdır. Orijinal ismi “Orçomento Participativo” olan katılımcı bütçeleme sistemi Brezilya’da 1980’li senelerde uygulanması için görüşler bildirilmesine rağmen o zaman yönetimde olan “Halk Partisi” bu düşüncüyü sürekli reddetmiştir. Halk Partisi’nin bu görüşünün aksime 1989 yılında iktidara gelen İşçi Partisi’nin en önemli amacı halkı katılımcılığa teşvik etmek olmuştur. Bu nedenle İşçi Partisi’nin yönetime geldiği ilk sene aldığı karar ile katılımcı bütçeleme sistemine geçilmiştir.

Katılımcı bütçeleme kelimesinin kökeninde var olan “Katılım” kavramı, sistemi demokratik bir unsura çevirmektedir. Katılım kelimesinin sistemi demokratik bir unsura çevirmesinin sebebi, vatandaşların bütçenin kararlaştırma sürecine katılmasıdır. Katılımcı bütçeleme sisteminde yerel bölgenin vatandaşı önemli bir karar alma mekanizmasıdır. Porto Alegre’de başlayan katılımcı bütçeleme sistemi çevresindeki bölgeleri de zamanla etkilemiştir. Katılımcı bütçeleme sisteminden etkilenen yerel yönetimler, vatandaşları ile etkileşim halinde olmaları sayesinde hizmet önceliklerine karar vermeleri kolay olmaktadır.

Katılımcı bütçeleme sistemini uygulayan yerel yönetimleri daha iyi kavrayabilmemiz için mali yerelleşme kavramının üzerinde durmamız gerekmektedir. Yerelleşmenin olduğu yönetimler, vatandaşları ile daha kolay iletişime geçmektedir. Bireyler düşüncelerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını dile getirebilecekleri yöneticilere yerelleşmenin olduğu bölgelerde daha kolay ulaşabilmektedir. Mali yerelleşme sistemi ile bütçelerin harcamaları konusunda kararın yerel yönetimlere verilmesi, karar verme süreçlerinde daha etkili karar vermelerini sağlamaktadır. Merkezi yönetimler, yönetimi altındaki bütün şehirleri düşünmek durumunda kalıyorken, yerel yönetimler sadece kendi yönetimi altında olan bölgeden sorumludur. Tek bir bölgeden sorumlu olan yönetimler, bölgenin olumlu ve olumsuz yönlerini daha kolay görebilmektedir.

Katılımcı bütçeleme uygulaması çok etkili bir bütçeleme sistemi olmasına rağmen bütün yerel yönetimlerde uygulanamamaktadır. Yerel yönetimlerin çoğunda katılımcı bütçeleme uygulamasının yaygınlaşmama sebebi sisteme dair farkındalığın oluşamamasıdır. Belediyelerin sistemi tanımaması, halkın sisteme dair farkındalığını azaltmaktadır.

Mali yerelleşme kavramının açıklanması için birinci ve ikinci kuşak teoriler ortaya çıkmıştır. Tiebout (1956), Musgrave (1959) ve Oates (1972) birinci kuşak teorilerinin öncüleri olarak, ikinci kuşak teorilerin öncülerinden daha çok anlatmak istedikleri kavramlar bulunmaktadır. Birinci kuşak teorisyenlerin mali yerelleşme kuramının farklı açılardan ele aldığını görmekteyiz. İkinci kuşak teorilerde mali yerelleşmenin ekonomik etkilerine vurgu yapılmıştır. Mali yerelleşme kavramının iyi bir şekilde anlaşılması katılımcı bütçeleme uygulamasının uygulanabilirliğini etkilemektedir.

Katılımcı bütçeleme Porto Alegre’de uygulanması ile birlikte, Porto Alegre’den etkilenen bölgelerde katılımcı bütçeleme sistemini uygulamaya başlamışlardır. Belediyelerin katılımcı bütçeleme sistemini tanıtmak, teşvik etmek amacı ile bütçe kararlarında halkı toplantılara davet etmiştir. Katılımcı bütçeleme sisteminin uygulandığı yerel yönetimlerde olumlu karşılanması, katılımcı sayısının giderek artmasını sağlamıştır. Halkın bütçe kararlarında fikirlerinin alınması ve halkın fikirleri doğrultusunda hizmet önceliği verilmesi bölgenin kalkınması açısından da önem taşımaktadır.

Birçok ülkede uygulanan katılımcı bütçeleme sistemi, uygulandığı biçimden bazı farklılıklar göstermesine rağmen sonuç aynıdır. Belediyenin halka önem verdiğini göstermesi, belediyenin aldığı kararlarda vatandaş ile birlikte işbirliği yapması sistemin en önemli sonuçlarından. Yeni bütçe sistemini uygulayan yerel yönetimlerin vatandaşına karşı şeffaf olması, hesap verilebilirlik ilkesinin en iyi şekilde uygulayabiliyor olması bireylerin belediyeye güvenmesi sağlamaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde öncelikle yerel yönetimler açıklanmış, buna bağlı olarak mali yerelleşmeye değinilmiştir. Genel olarak yerel yönetimlerin analizi yapıldıktan sonra katılımcı bütçeleme sistemi tanıtılmıştır. Katılımcı bütçeleme sisteminin ortaya çıkması ile birlikte uygulamanın özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde katılımcı bütçeleme doğduğu yer olan Porto Alegre’den bahsedilerek başlanmıştır. Porto Alegre dışında başka bölgelerde de uygulandığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Dünyanın giderek küreselleşmesi ve ülkelerin birbirleri ile etkileşim halinde olmaları katılımcı bütçeleme diğer ülkelerde duyulmasını, merak oluşmasını sağlamıştır. İkinci bölümde de Porto Alegre’den bahsedildikten sonra dünyadan örnekler verilip, uygulanma biçimlerine değinilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde Kırıkkale halkında katılımcı bütçelemenin farkındalığının tespitine dair anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışmasının amacı, katılımcı bütçelemenin uygulanmadığı bir yerel yönetim bölgesinde halkın bu sisteme karşı bakış açısını tespit etmektir. Katılımcıların demografik bilgilerine dayanarak hangi özelliklerin sistemin farkındalığı için önemli olup olmadığının analizi yapılmıştır. SPSS Programı ile yapılan analizde Kırıkkale Belediye'sinde yaşayan vatandaşların farkındalığına dair bilgiler verilmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERİN BÜTÇELEMESİNDE YENİ BİR ALTERNATİF: KATILIMCI BÜTÇELEME UYGULAMASI

1.1.YEREL YÖNETİM KAVRAMI

Yerelleşme ile demokratikleşme yolunda sağlam adımlar atılmaktadır. Merkeziyetçi yapının giderek azalması, yerel yönetimlerin güçlenmesi vatandaşların hükümet ile arasında bağ kurmasını sağlamaktadır. Yerelleşme sayesinde yerel halkın girişimlerinin önü açılmaktadır. Vatandaşların girişimlerinin önünün açılması, söz sahibi olmaları, yöneticilere istek ve ihtiyaçlarını daha kolay dile getirebilmeleri katılımı güçlendirmiştir. Yerel yönetimlerin merkeziyetçi yapıdan kurtulması sayesinde yöneticilerin odak noktaları değişmiştir. Kendi sınırları içerisinde yaşayan yerel vatandaşlarına verimli bir hizmet sunabilmeyi amaç edinmişlerdir (Tunçer, 2012:131-138).

Yerel yönetimler sayesinde meydana çıkan yerelleşme kavramı ile katılımın daha mümkün olmasını sağlamaktadır. Seçimler ile birlikte yapılabilen daha kolay kamuoyu yoklamalarının, yerel bölgelerde kurulan sivil toplum örgütleri, gönüllü kuruluşlar, enformasyon kanallarının kurulması yerel yönetimlerde yerelleşmeyi sağlamaktadır. Enformasyon kanalları sayesinde vatandaşlar isteklerini, ihtiyaçlarını ve şikayetlerini dilekçe yolu ile savunup iletebilmektedir (Önder, 2013:314-319).

Yerel yönetim, merkezi bir idare tarafından yönetilmek yerine, belirli bir bölgeyle sınırlandırılmış alanın halkın seçtiği bir yönetici tarafından yönetildiği yönetim şeklidir. Yerel yönetimlerin geçmiş tarihine dair bilgi verilmek istenirse, belirli bir tarihi yoktur. Yerel yönetim öncelikle Batı ülkelerinde ortaya çıkan bir yönetim şeklidir. Yerel yönetimler bölge halkının katılımının ilk basamağıdır. Demokratik ve kamusal hizmetleri daha hızlı yerine getirmeleri nedeni ile vatandaşa daha çok güven veren bir yönetim şeklidir (Toprak, 2014:34-36) .

Yerel yönetimler vatandaşların ihtiyaç ve isteklerine daha çabuk cevap verebilen birimler olduğu için merkezi yönetimden ayrılmaktadır. Yerel yönetim sayesinde kaynakların yönetimi daha çok vatandaş odaklıdır. Seçmenlerine daha yakın olabilmektedir(Tacettin, 1987: 171).

Merkeziyetçi yönetim anlayışının tam tersini yansıtan bir kavram olan “Adem-i Merkeziyetçilik” de yerel yönetim ile aynı anlama gelmektedir. Yerel halkın doğrudan seçtiği, vatandaş ve yöneticilerin ortak belirlediği yasalara uyulan, hukuk düzenli bölgelerdir. Yerel yönetim anlayışı dünya çapında demokrasiyi benimseyen çoğu ülkede görülmektedir. Demokrasinin daha sağlam ilerlemesini sağlayan etmenleri, vatandaşların katılımı, çoğunluğun fikri ile çoğulculuk olmuştur (Genç, 2015:277,278).

Yerel yönetim, ülke nüfusunun bölgelere göre ayrılması ve belediyelerin bünyesinde hizmet alan vatandaşları olmasıdır. Belediyelerin vatandaşlara göre hizmet vermesi, merkezi üst bir yöneticinin olmaması yerel yönetimlerin en önemli özelliğidir. Yerel yönetimler, katılımcılığı arttırması sayesinde bölgenin kalkınmasında önemli bir işlev görmektedir. Merkezi yönetim ve yerel yönetim arasında bağ oluşturacak olursak; bir ülkeyi iskelet olarak görürsek isketelin parçalarını da ülkenin yerel bölgeleri olarak görürsek, birleştirilen bu parçalardan sağlam bir iskelet, ülke oluşmaktadır (Zengin, Başkurt ve Es, 2014: 106,107).

1.1.1.Yerel Yönetimlerin Özellikleri

Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri kanunlar ile düzenlenmektedir. Yerel yönetimlerin yöneticilerinin bölge halkı tarafından seçilmesi ile demokratik bir yönetim şeklini oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerden merkezi yönetimden ayrı olarak, kendi sınırları içerisinde birlikler kurabilir ve bu birlikler sayesinde vatandaşları ile daha yakından ilişkiler kurabilmektedir. Anayasamızda yerel yönetimler; belediye, köy, il özel iradesi şeklinde belirlenmiştir(Murat Yayınarı, 2016).Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin verimli bir şekilde yerine getirilmesinde merkezi yönetime göre daha etkililerdir. Yerel yönetimin kalkınmasında ve gelişmesinde hızlı karar alınmaktadır. Vatandaşın istediği ve ihtiyacı olan hizmeti daha kolay ve çabuk kavrayabilmektedir. Yerel yönetimlerin ortaya çıkmasında bile bölge halkın istekleri göz önüne alınarak olmuştur(Ulusoy & Akdemir, 2017:24,25).

Bireylerin yönetime katılımının kuvvetlendirilmesi ile yerel ihtiyaçların kolay ve kısa süre yerine getirilebilmesi en önemli özelliğidir. Yerel yönetimlerin ikinci önemli özelliği ise kendi bütçeleri olmasıdır. Merkezi yönetimden bağımsız kendi bütçeleri bulunmaktadır. Halkın yöneticiyi seçmesi ile yöneticinin en iyi şekilde hizmeti sunması, yerel bölge sakinlerinin katılımı ile sağlanmaktadır (İsbir, 2010:1581,1582).

1.1.2. Yerel Mali Yönetim

Merkezi yönetimden ayrı olarak yerel yönetimler; gelir, gider ve harcamalarını, yasalarına ve idari yönetimine göre hareket ettirmektedir. Yerel yönetimler maliyesinin genel olarak tanımını; Yerel yönetimlerin kendi yasalarına bağlı bir şekilde, bütçesini, kaynaklarının kullanımını yönetebilmesidir (Yüksel ve Kılavuz, 2017: 121,122).

Yerel yönetimlerde bütçeleme anlayışları, ülkeden ülkeye yönetim biçimi ve uygulanan politikalar açısından farklılıklar göstermektedir. Ülkelerin farklılık gösteren siyasal yapıları, farklı toplum yapıları yerel mali yönetimlerinde çeşitlilik göstermektedir. Yerel yönetimlerin mali konularında olması gereken ortak anlayışın kar amacı güdülmemesi ve bulunan bölgenin kalkınabilmesi neticesinde olmalıdır. Bu kapsam neticesinde yerel mali yönetim anlayışına, genel bir mali anlayış yerine yerel yönetime özel bir anlayış oluşturulup, bölgenin ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda mali konuları kapsayan bir olgudur (Demircan, 2009:341-344).

1.1.2.1 . Yerelleşme

Yerelleşme, harcamalar, sorumluluklar ve yönetimin yapması gereken sorumlulukların hepsinin, merkezi bir iradeden, yerel (taşra) yönetimlere bırakılmasıdır. Yerelleşme, yöneticiler için verimli olabileceğini düşündükleri kalkınma stratejisi olarak düşünülmüştür (Varcan, 2013:4). Yerelleşme hakkındaki başka bir tanım, merkezi yönetim ve yerel yönetim arasındaki ilişkide yerel yönetimin daha baskın olmasıdır. Bireylerin hükümete ihtiyaç duymadan, istek, sorun ve ihtiyaçlarını yerel birimler ile kolay bir şekilde halletmeside yerelleşmenin göstergesidir (Gelekçi, 2005:268-272).

Yerelleşme, hiyerarşi içerisinde en üstte olan yönetim biriminin en alttaki yönetim birimine; mali, idari ve birçok alandaki görev, sorumluluklarını aktarılmasıdır. Yerelleşme, vatandaş ve yönetim arasındaki araç olarak kullanılması sayesinde, halkın katılımında artış göstermesini sağlamıştır. Belediyeler, belediyelerin yönetimi yerelleşmenin en önemli örneğidir. Yerelleşme kendi içerisinde de siyasi, piyasa, idari ve mali olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu yerelleşme çeşitlerinden bütçeyi, kaynakları en çok etkileyen yerelleşme çeşidi mali yerelleşmedir(Ayrançöl ve Tekdere, 2016:59,60).

Yerelleşme olgusunu tasvir eden bir diğer kelimeye “Desantralizasyon” denilmektedir. Desantralizasyon, klasik tanımı ve modern tanımı diye iki farklı tanımı bulunmaktadır. Her iki tanımın sonucunda ortak bir yargıya varılmaktadır. Büyük bir iradenin küçük iradelere sorumluluğunun paylaştırılmasıdır.

- Klasik tanımı; Merkezi idarenin elinde bulunan yetki, sorumlulukların ve kaynak kullanımlarının yerel yönetimlere aktarılması desantralizasyondur.
- Modern tanımı; Merkezi idarenin düzenli bir şekilde yaptığı stratejik planların, kamu gelir ve giderlerin, karar verme yetkisinin birçoğunun yerel (taşra) kuruluşlara verilmesi desantralizasyondur. Desantralizasyon yönetiminin bulunduğu yerlerde sivil toplum kuruluşları, dernekler bulunmaktadır (Koçak, 2009:139).

1.1.2.2. Mali Yerelleşme

Mali yerelleşmeye dair ilk temel tanımı yerelleşmeyi tanımlayarak Randinelli (1999); devletin yerine getirmesi gereken yerel faaliyetlerini merkezi bir yönetimden ziyade, alt birimlere devretmesi şeklinde söylemiştir (Karabacak ve Karabacak, 2014:252).

Yerelleşmeyi “Mali Yerelleşme” ile birleştirdiğimiz zaman, merkezi idareden alınıp alt birimlere verilen sorumlulukların, gelir ve harcama birimleri açısından artmasıdır (Karabacak ve Karabacak, 2014:252).

Mali yerelleşme kelimesinin kökeninde yer alan yerelleşme kelimesi ile belirtilmek istenen, merkezi hükümetin elinde bulunan bütün kamusal faaliyetlerini, yerel yönetimlere, yarı bağımsız kamu şirketlerine veya özel sektöre bırakmasıdır. Mali yerelleşme ise merkezi hükümetin vergileme ve harcamanın sorumluluk ve yetkisinin bir kısmını yerel yöntemlere bırakmasıdır (Yılmaz & Öksüz, 2019: 1320).

Mali yetkinin, merkezi idarelerden yerel yönetimlere doğru yayılmasına mali yerelleşme denilmektedir. Mali yerelleşme, gelir kaynaklarının paylaşımı ve harcama fonksiyonlarının belirlenmesinde genel olarak ülkenin durumuna göre hareket etmek yerine, bölgesel bir şekilde karar alınmasıdır (İpek,2010:34).

1.1.2.2.1. Mali Yerelleşmeye Dair Kuramsal Tartışmalar

Mali yerelleşme hakkında ana normatif soru, merkezi hükümetin yetki ve sorumluluklarından hangilerinin yerel yönetimlere verilmesi gerektiği olmuştur. Bu soru ile yapılan akademik çalışmalar neticesinde birinci kuşak ve ikinci kuşak teoriler ortaya çıkmıştır (Yılmaz, Emil ve Kerimoğlu, 2017:57-66).

Birinci kuşak teorilerde; Tiebout (1956), Musgrave (1959), Oates (1972)'in görüşleri öne çıkıyorken, ikinci kuşak teorilerde ise öne çıkan anahtar kelimeler olmuştur. Bu kelimeler; asil-vekil problemi, bilgi ekonomisidir (Yılmaz, Emil ve Kerimoğlu, 2017:57-66).

- **Birinci Kuşak Teoriler**

Mali yerelleşme kuramını incelerken öncelikle birinci kuşak teorilerini incelememiz gerekmektedir. Birinci kuşak teorilerden öncelikle TieboutModeli'ne bakmamız gerekmektedir. Charles Tiebout'un 1956 yılındaki çalışması "Yerel Harcamaların Saf Teorisi" yerelleşme hakkında bize bilgi vermektedir (Akman, 2018: 119).

Tiebout modelinin temelinde olan durum; yerel kamu mallarına ilişkin tercihlerde değişken aileler tercih edilmektedir. Bunun sebebi ise her ailenin istek ve tercihlerinin farklı olması durumudur. Değişken aileler olmasa bile tercih farklılığına dikkat edilmelidir. Tiebout yaptığı çalışmada söylemek istediği; vergilendirme ve harcama fonksiyonlarının yerel yönetimlere devredildiği bölgelerde vatandaşların kendi istek ve arzularına göre tercihlerini oluşturabilecekleridir (Akman, 2018:119).

Musgrave'in üçlü tahsis teorisi, birinci kuşak teoriler arasında önemli bir yere sahiptir. Bu üçlü tahsis fonksiyonları; Tahsis, gelirin yeniden dağılımı, makroekonomik istikrardır. Tahsis fonksiyonu; bir ülke içerisinde yaşayan ve ülkede yaşayan bütün vatandaşları etkileyen durum ve olaylar merkezi yönetim tarafından idare edilmektedir. Lakin etkisi bütün ülkeyi kapsamayan, yerel bir bölgeyi kapsayan durumlar yerel yönetimlere sevk edilmektedir. Örneğin; uzay araştırmaları, yeni tedavi yöntemlerinin keşfi gibi meseleler tüm ülkeyi ilgilendirirken, sokak lambaları, bölgenin temizliği, yerel yönetimdeki okul ihtiyacı gibi meseleler yerel yönetimleri ilgilendirmektedir. Bu durum tahsis fonksiyonuna örnektir (Yücel , 2007:18).

Gelirin yeniden dağılımı fonksiyonu ise; gelirin yeniden dağılımı yerel yönetimlere verilecek olursa eğer bir adaletsizliğin ortaya çıkacağı düşünülmektedir. Bir ülkede gelirin dağılımı yerel yönetimlerde olursa eğer sağlıklı bir sonuç ortaya çıkmayacaktır (Bülbül, 2013:51,52).

Her bölgenin kapasitesi değişiklik göstermetedir. Yani düşük gelirli ve yüksek gelirlilerin sayısı farklı olduğu için, vatandaşların refah ve gelir farklılığı ortaya çıkacaktır. Bu da adalet olgusunun bozulmasına sebep olacaktır (Bülbül, 2013:51,52).

Musgrave'in yerelleşme ile gili teorisinin son fonksiyonu makroekonomik istikrardır. Para ve maliye politikalarının tüm merkez yerine yerel yönetimlere yönelik yapılması farklı politikaların oluşmasına neden olacaktır. Bu da ülke içerisinde bir kargaşaya sebep olacaktır. Bu yüzden makroekonomik programlar merkez hedefli yapılmasının daha uygun olduğu söylenmektedir (Yılmaz, Emil ve Kerimoğlu, 2017:58).

Qates'in yerelleşme teorisini inceleyecek olursak eğer 1972 senesinde "Mali Federalizm" kitabındaki "Yerelleşme Teorisi"dir. Bu teorideki asıl amaç, merkezde üretilen tek tip malların yerine, yerel yönetimlerin istek ve ihtiyaçlarına göre talep edilen mal ve hizmetlerin sunulmasının daha mantıklı olduğu ileri sürülmektedir. Qates'in bu teorisinin alt yapısındaki görüş devletin bütün ülkede tek tip mal ve hizmet ürettiği kabul edilmektedir. (Yılmaz, Emil & Kerimoğlu, 2017:61,62).

Qates'in teoreminde yerelleşme olmadığı sürece maliyetin artacağı söylenmektedir. Çünkü Qates'e göre coğrafi konuma göre insanların istek ve arzularının değişebileceği, bu yüzden üretilen tek tip malların bazı bölgelerde daha çok tüketilip mal ve hizmet yetersizliği ortaya çıkabilecekken, tercih edilmeyen bölgelerde ise talep fazlalığı sebebiyle verimsiz ve kullanışsız mal, hizmet durumu ortaya çıkacaktır (Ayrangöl ve Tekdere, 2016:63).

Birinci kuşak teorilerinden bahsederken Brennan ve Buchanan'ın yerelleşmeye olan yaklaşımında bahsetmemiz gerekmektedir. 1980 senesinde Brennan ve Buchanan kamunun büyümesi nedeniyle, yerel yönetimlere etkin bir kamusal hizmet sunulamadığı sebebiyle yerel kamusal mal üretmesi gerektiğini savunmuştur. Hükümetin büyümesi ile harcamasının artması sebebi ile ağır vergiler koyarak gelir elde etme düşüncesi vardır. Bu yüzden hükümetin uygulamalarını kısıtlamanın tek yolunun yerelleşme olup, yerel yönetimler arasında rekabet oluşturarak kamu malı ve hizmetinin etkinliğinin artmasını sağlayacaktır (Çalcalı, 2018:33).

• İkinci Kuşak Teoriler

İkinci kuşak teoriler, kamu maliyesinin dışında kalan politik aktörlerin davranışlarına, bilgiye dayalı problemleri inceleyen bilgi ekonomisi olmak üzere bu sorunlara katkı sunmaktadır. İkinci kuşak teoriler 21.yüzyıla yaklaşan senelerde ortaya çıkmıştır (Karabacak ve Karabacak, 2014:256).

Birinci nesil teorilerinin tamamı kamu maliyesi üzerine geliştirilmiştir. Kamu maliyesi üzerine yerelleşmesi için güçlü bir temel sağlanmaya çalışılmıştır. Mali yerelleşmenin ilerleyen zamanlarında kamu maliyesi dışında başka fikirlerden yararlanılmaya başlanmıştır. İkinci kuşak teorilerin savunduğu ana görüşlerden biri; hükümeti yönetenler kamu yararı bilincinde olamayabilir. Bunun yanında yerel yöneticilerin de kamu yararının farkındalığında olmayabilirler (Çalcalı, 2018:34,35).

Yerel yöneticilerin fayda maksimizasyonu ile yerel halkın fayda maksimizasyonu çatıştığı durumlarda, yerel liderler kendi çıkarlarına uygun olarak kararlar alabilirler. İkinci kuşak teorisyenler, birinci kuşak teorisyenlerin aksine bilginin tam olmadığını savunmaktadırlar. Asıl-vekilin birbirlerini denetleyememesi, fırsatçılığa yol açabilir (Çalcalı, 2018:34,35).

İkinci kuşak teorilerden Weingast (1995)'ın meydana çıkardığı yeni bir kavram vardır. Bu kavram “Piyasayı koruyucu federalizm”dir. Piyasayı koruyucu federalizm yerel bölgeler arasındaki rekabeti teşviklerin yardımı ile güvenilir katılımlar ve düşük işlem maliyeti elde edilebileceğini ortaya koymuştur. Weingast(Yılmaz, Emil ve Kerimoğlu, 2017:66,67);

- Yerel yönetimler ekonominin üzerinde düzenleyici bir sorumluluğa sahiptir.
- Yerel yönetimler, diğer yerel yönetim bölgelerinde yapılmakta olan kamusal mal ve hizmet ticaretini engelleyememektedirler.
- Yerel yönetimler, tüketicilerinin gelirlerinin tamamını harcadıklarında satın alabilecekleri kamusal mal ve hizmetleri gösteren sert bütçe kısıtı ile karşı karşıyadır.

Seabright (1996) yapmış olduğu çalışmalarında, hükümetin denetim hakkının yerine getirilmesine dayalı bir modellemeyi hedeflemiş ve ihtiyaç ve isteklerin farklılıklarına dayalı politikalar ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bu sonuçları incelediğimiz zaman (Seabright, 1996:85,86'dan akt., Akman: 2018:122,123);

1. Yerelleşme, yerel yönetimlerin o bölgede yaşamakta olan vatandaşlarına karşı hesap verebilirlik sorumluluğunu yerine getirme değerli bir etmen olabilir.
2. Yerelleşmenin bir sonucu olarak iyi duruma getirilmekte olan hesap verilebilirlik, bölgeler arasındaki yayılmalardan kaynaklanabilececek dışsal sorunlara karşı ayarlanmalıdır.

3. Yerelleşmenin daha az önem kazandığı yerlerde hesap verilebilirliğin etkisi azalabilir.

Loockwood, birinci kuşak teorileri iki temel noktada kabul etmez. Kabul etmediği birinci nokta,

- Kamu temsilcilerinin, vatandaşlarının veya seçmenlerinin refahlarını maksimize ettiklerini reddetmektedir. İkinci nokta ise;
- Merkezi hükümetin tek tip yerel kamusal mal ve hizmet çıktı düzeyi varsayımını ele alarak teori oluşturmalarını reddetmektedir.

Loockwood bunun yerine ikinci kuşağın, merkezleşmiş sistem tarafından üretilen modelleri etkileyen seçim sürecini, yasal karar alma yapısını ve modelleri etkileyen kurum ve kuruluşları ele almaktadır (Karabacak, 2012:398).

Mali yerelleşme, yönetimin idaresine verilen mali kaynakların yerel bir yönetime aktarılmasıdır. Mali özerklik ise merkezi yönetimden bağımsız olması için yerel yönetimlere verilen, hizmet kalitesini arttırabilmeyi amaçlayan, bölgenin gelir durumunu daha iyi kontrol edebilmesine fayda sağlayan yetki sahipliğidir. Mali özerkliğin merkezi hükümetin sınırlarından ayrılmış olması önemlidir. Mali özerklik ile sağlanan bazı olumlu yönler şunlardır(Türkoğlu, 2012-2013:42-64);

- Yerel yönetimler kendileri için en uygun kararları alabilmektedir.
- Yerel yönetimlerin hizmet ve harcamalarında etkin yöntemler verimli uygulamalar ile sağlanabilmektedir.
- Mali özerkliğin yerel yönetimlere verilmesi ile üstlendikleri sorumlulukları yerel halka açıklayabilmektedir.

Mali özerkliğin yerel yönetimler için faydalı olduğu birçok ülkede fark edilmiştir. Mali özerkliğin bu kadar faydalı ve iyileştirici etkilerinin gözlemlenmesi üzerine uluslar arası kabul gören ve Türkiye’ de 1988 senesinde imzalanan bir anlaşma getirilmiştir. 1985 senesinde çıkarılan “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı” asıl amacı, yerel demokrasiyi güçlendirmektir (Çetinkaya, 2015:29,30).

15 Ekim 1985 tarihinde üye olan bütün ülkelerin imzalanabilmesi için ortaya çıkarılan “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı”, Türkiye’nin de 1 Eylül 1988 senesinde imzalaması ile uygulamaya koyulmuştur (İnanç ve Ünal, 2007:1-4).

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı; yerel yönetimlerde mali konuların konuşulup, karar verilen durumlarda demokratik bir yöntem izlenilmesi, yerel yönetimlerin bir güçlü konuma gelmesini sağlamaktadır (İnanç ve Ünal, 2007:1-4).

1.1.2.2.2. Mali Yerelleşme ve Demokrasi Arasındaki İlişki

Gelişen dünya ile birlikte çoğu ülkenin demokrasi anlayış biçimini benimsediği görünmektedir. Yönetimde, yöneticilerini seçebilme ve seçilebilme hakkına günümüzde birçok ülke sahip olmuştur. Vatandaşlar daha demokratik bir anlayışa sahip olmak isteme bilinci ile katılımcılığı savunmuşlardır. Seçme ve seçilmenin ilerisinde yönetimleri, bütçenin harcanacağı alanlar gibi birçok konuda söz sahibi olmak istemeleri aslında katılımcılığı arttırmıştır (Görün, 2006:164-167).

Katılımcı bütçeleme uygulaması, mali yerelleşmenin ilerlemiş halidir. Mali yerelleşme ile merkezi yönetimdeki çeşitli yetkinin yerel yönetimlere geçmesi olup, bu yetkinin halk ve yerel yönetimlerle beraber kullanılması katılımcılığı beraberinde getirmektedir (Öksüz ve Yılmaz, 2019:1033, 1034).

Mali yerelleşmeyi daha etkili ve verimli hale getirmenin yolu, yerelleşmeyi daha demokratik hala getirmektir. Bu verimi en iyi şekilde elde edilebilecek yol, yerel bölgeye tanınan hak ve sorumlulukları vatandaş ile yönetim arasında sıkı bir ilişki kurmasıyla sağlanabilmektedir (Öksüz ve Yılmaz, 2019:1033, 1034).

Yere bölgelerde, merkezi idareden ayrılıp çoğu mali görev ve sorumlulukları üstlenmesi sonucunda, şeffaflık, etkinlik ve hesap verilebilirlik daha sağlıklı bir şekilde sağlanmış olacaktır. Yere yönetimlerde, mali yerelleşmenin uygulanmasına imkan verilen bölgelerde, vatandaş yerelleşmeyi benimsememesi ve politikalarını benimsememesi sonucunda sistem yetersiz kalabilir. Yerel yönetimler; karşılıklı güven duygusunu vatandaşa verdiği sürece, kamu sermayesinin iyileşmesini ve halkın ortak irade anlayışını benimsemesini sağlamaktadır (Akay, 2010:3-5).

Yerel yönetimler, yerel halka en yakın yönetimlerdir. Demokrasi, merkez yönetim ile vatandaş arasında olmasının zorluğu, yerel yönetim ile vatandaş arasında görülmemektedir. Yerel yönetim ile vatandaş arasındaki iletişim daha kolaydır. Yerel yönetimlerde, eğitim, sağlık gibi önemli konular halkın istek, ihtiyacına göre şekillenmektedir. Vatandaşın katılımı ile seçilen yönetici, kendisini seçen halkına, denetleyebilmesine ve söz hakkına sahip olmasına müsaade ettiği bir yönetim biçimini yerel yönetimler oluşturmaktadır (Ulusoy ve Akdemir, 2017:33-35).

1.2.KATILIM VE BÜTÇE KAVRAMI

Katılımcı bütçelemeyi oluşturan kelimelerin, anlamları ve katılımcı bütçeleme ile olan ilişkisi önemlidir. Katılımcı bütçelemeyi anlayabilmek için sistemi meydana getiren kelimelere de bakılması gerekmektedir.

1.2.1. Katılım ve Katılımcılık Olgusu

Katılımcı bütçeleme sistemini anlayabilmemiz için “Katılım” kelimesinin anlamını incelememiz gerekmektedir. Bu kavram ile kastedilen karar alma ve gündem belirleme amacı ile bu süreçte vatandaşın katılım sağlamasıdır. Katılım ile daha adaletli, sosyal ve etkili bir toplum ortaya çıkmaktadır. Katılım; bireysel, örgütsel veya toplu bir şekilde olabilmektedir (Arıbaş, 2013:89,90).

Katılım kelimesinin bir diğer anlamına bakıldığında, yönetimin görevlerinin belirlenmesi, kararların daha uygun ve etkili bir şekilde alınmasını, vatandaşların daha etkin olmasını sağlamaktadır (Arıbaş, 2013:89,90).

Katılımcılık, kamu kurumlarının, vatandaşların onaylarını ve desteklerini alabilmeleri açısından önemlidir. Katılımcılık ile şeffaflık ve hesap verilebilirliğin sağlanabilmesi, kamu yararına hizmet edilebilmesi amaçlanmaktadır. Avrupa Komisyonu’nun kabul ettiği bir ilke olan katılımcılık, kamu kurumu ile vatandaş arasında bir güven olduğuna işaret eden bir ilke olduğunu belirtmekte ve öyle kabul etmektedir(Boztepe, 2013:60-63).

Demokrasinin gereklerinden biri olan halkın yönetime katılması bakımında katılımcılık kavramından bahsettiğimiz zaman katılımcı demokrasinin tanımından da bahsetmemiz gerekmektedir. Katılımcı demokrasinin doğumuna sebep olan ilk kavram katılımcılık, ilk durum temsili demokrasi olgusudur (Nacak, 2014:202- 204).

Temsili demokrasi ile vatandaşlar oy vererek temsilcilerini seçebilme hakkı tanınmıştır. Temsili demokrasinin yetersiz kalması, modern çağın ihtiyaçlarına karşılık verememesi yüzünden katılımcı demokrasi kavramı doğmuştur. Katılımcı demokrasi halkın kendi kendini en iyi şekilde yönetebilmesinin garantisidir. Katılımcı demokrasi karar alma ve politikaları uygulama sürecinde bölgedeki tüm halkın katılımı ile değil, bu süreçte dahil olmak isteyen vatandaşlar ile oluşmaktadır(Nacak, 2014:202-204).

Vatandaşların katılımlarına dair bir sürü sınıflandırmalar ve görüşler bulunmaktadır, zamanla bu görüşler ortaya çıkmıştır. White, katılım sınıflandırılmasına nominal katılım, araçsal katılım, temsilci ile yapılan katılım ve dönüşümsel katılım olarak ayırmıştır (White, 1996:3-6).

White katılımın her aşamasının farklı bir şeyler için sağlandığını söylemektedir. Nominal katılım, Zambiya’da uygulanmakta olup, son otuz yıl boyunca çeşitli hükümetler tarafından kadın gruplarının oluşturulup katılımın kadınlar ile yürütülmesini sağlayan bir katılım aşamasıdır. Araçsal katılım ise katılım bir yandan maliyeti diğer yandan tesis inşa etmeyi temsil etmektedir. Vatandaşların katılımları ile okul inşa edilmesi bu araçsal katılımı yer almaktadır (White, 1996: 3-6).

Temsilci ile yapılan katılım, Bangladeşli bir katılımcı kurduğu bir kooperatif bir programla halkı kendi gruplarını oluşturmaya ve yönetmelikler çıkarmaya teşvik etmiştir. Yerel halkın katılıma bu şekilde teşvik edilmiş olması sınıflandırılmanın 3. aşamasıdır. Son olarak dönüşümsel katılım ise, adaletsizliğin, fikirlerin değerlendirilmesi, kararların alınması için harekete geçmenin bir dönüşümü olarak görülmüştür (White, 1996: 3-6).

Sadece oy vermeye dayalı olmayan, yönetimin başındakiler hakim olmadığı, doğrudan doğruya veya çeşitli şekillerle halkın etkin olduğu katılımcı demokrasi de önemli olan vatandaşların kendini yetiştirebilmesidir. Hemşeriler yönetimde söz sahibi olabilecekleri için kendi bakış açılarında da değişiklikler meydana getirip, kendilerini aktif olarak görmeleri gerekmektedir (Kocaoğlu, 2014:3,4).

Katılımcılık kavramını tanımlayan Arnstein’in oluşturduğu bir katılım merdiveni bulunmaktadır. Bu merdiven;

Şekil 1: Katılım Merdiveni

Kaynak: Arnstein, 1969.

Arnstein'in oluşturmuş olduğu katılım merdiveninin oluşturulmasının amacı, katılımın farklı modelleri olduğunu belirtmektedir. Merdivenin 1. ve 2. basamakları, katılımın olmadığı basamakları ifade etmektedir. Merdivenlerin bu basamaklarındaki amaç, vatandaşların katılımını sağlamak değildir. Belirlenmiş olan plan ve programa vatandaşları dahil etmektedir. Merdivenin 3., 4, 5., basamakları "Tokenizm" olarak adlandırılmıştır. Bu basamaklarda ise, katılıma vatandaşların dahil edilmesine yönelik planlar yapılmaktadır lakin kesin olarak vatandaşların katılacağı belirtilmemektedir (Arnstein, 1969:216-219).

Son 3 basamak ise, vatandaşların gücünü belirtmektedir. Yani bu basamaklarda vatandaş katılımının içerisinde kesin olarak bulunmaktadır (Arnstein, 1969:216-219).

Katılım merdiveni, hangi seviyelerde gücün vatandaşlara bırakıldığını göstermektedir. Aşağıdan yukarıya doğru katılımın derecesini göstermektedir. İlk basamak olan manipülasyondan yani, yetersiz katılımdan iyi bir katılıma doğru olan gelişmenin basamaklarını göstermektedir. Bu katılım merdiveni, katılımın en ünlü gösterimidir (İngiltere Büyükelçiliği Ankara, Tepav ve DPT, 2015: 19).

Arnstein'in "Katılım Merdiveni" hakkında Colins ve Ison'nun eleştirileri de bulunmaktadır. Bu eleştirilere baktığımız zaman, Colins ve Ison (2006); Katılım merdiveninin siyasal açıdan kavramsal ve pratik düzeyde katılım için yeterli bir açıklama getirmediğini söylemektedirler. Katılım merdiveninin bir diğer eksikliği katılımcıların sorun ve kararlarının farklı olabileceğini yansıtmamıştır. Katılım düzeyleri ve katılım türleri farklı olabilecek vatandaşların katılım merdiveninde geniş bir şekilde yansıtılıp ne şekilde katılıma dahil olabilecekleri belirtilmemiştir (Theyyan, 2015:245).

Wilcox, Arnstein'in 1969 yılında katılımcılık hakkında belirmiş olduğu katılım merdivenini 5 basamakta düzenlemiştir. Wilcox'a göre katılımcılığın aşamaları; Bilgilendirme, danışma, birlikte karar verme, birlikte hareket etme ve sivil toplum örgütlerinin çıkarlarını desteklemektir (Wilcox, 2003:4).

OECD katılımcılık aşamalarını belirli bir sıraya koyarken şu soruyu sormaktadır: "Hükümet ile vatandaş arasındaki ilişki nasıl güçlendirilmelidir?". Katılımcılık ile vatandaş ve devlet arasında bağ kurmak isteyen devlet öncelikle vatandaşı bilgilendirmelidir. Bilgilendirme aşaması tamamlandıktan sonra vatandaşlara danışılıp kararlar alınmalıdır (OECD, 2001: 15,16).

OECD’ye göre son aşama ise aktif katılımdır. Yani bu aşama vatandaşın aktif bir şekilde katılımına teşvik edilmesi gerektiğini belirtmektedir. Vatandaşların katılımı, bilgi, dayanışma ve aktif katılım basamakları sayesinde politikaların belirlenmesi dahil olmak üzere birçok alanda büyük etki yaratacaktır. Katılım ile daha adaletli seçimler, hesap verilebilirlik ilkesinin güçlenmesi, insan haklarının üstünlüğü, tarafsız bir kamu yönetimi gibi etkilerini vatandaşlar hissedebilirler (OECD, 2001:15,16).

1.2.2. Bütçe ve Bütçe Hakkı Nedir?

Bütçe kavramı ilk ortaya çıktığı zamanlar iki kelime ile tanımlanmıştır. Bu kelimeler “Para Çantası” ile “Kamu Cüzdanı” olmuştur. Bütçe, insanların sonsuz olan ihtiyaç ve isteklerini sınırlı kaynakları ile denge kurabilmesi için; devletlerin, toplumların, bireylerin mali durumlarını planlamasıdır. Bütçe, geçmiş senenin gelir ile gider çıkarımı ve gelecek senenin harcama planına göre planlanmaktadır (Coşkun, 2004:3,4). Bütçe, devletlerin yapacakları harcamaların düzenlenebilmesi, bir sonraki seneye dair stratejik planlarını oluşturabilmeleri, kamunun mali konulardaki işlemlerinde hesap verilebilir ve şeffaf olmasını sağlayabilmektedir (Ergen & Oldaç, 2020:240,241). Ülkemizdeki bütçe tanımı “*Bütçe, belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgeyi,*” şeklinde tanımlanmıştır (Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003).

Bütçe devletin kararlaştırılıp hazırladığı bir belge niteliğinde olsa bile, bütçe oluşumu sırasında seçmenlerin de fikirleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum neticesinde bir hak ortaya çıkmıştır, bu hakka bütçe hakkı denilmektedir. Bütçe hakkı, seçmenlerin demokratik bir şekilde seçtiği yöneticilerinin bünyesinde bulundurduğu yönetim alanlarında mali konuların düzenlenmesinde vatandaşlarının istek ve arzuları doğrultusunda hareket etmesi demektir. Bütçe hakkının kelime anlamını oluşturması uzun bir tarihi geçmişi kapsamaktadır. Bütçe hakkının önemli iki unsuru bulunmaktadır. Bu unsurlar, bütçe hakkının halkın görüş ve düşüncelerinin alınıp bir bütçe sistemi oluşturulması ile vatandaşların görüşlerinin bildirmesinin demokratik bir durumu göstermesidir. Bütçe hakkının demokrasi özelliği yeni, uygulanabilir bütçe türlerini ortaya koymuştur. “Katılımcı Bütçeleme” ve “Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme” sistemleri bütçe hakkını temel alarak türeyip ortaya çıkmıştır (Narter, 2012:38-40).

Bütçe hakkı neticesinde önemli olan bir unsurda bütçe bilincidir. Bütçe hakkı ile ilgili konularda vatandaşların sahip olduğu hakkın bilincinde olması da önemlidir. Bütçe bilinci ile vatandaşlar, bütçeyi yakından takip edebilmektedir. Gelir ve giderleri inceleyip, hangi hizmetlere yönelik bir harcama yapıldığı hakkına bilgi sahibi olabilmektedir. Katılımcılık, bir yerel yönetimin demokratik olduğunu belirten önemli unsurdur (Göksu, 2020:128).

Bütçe hakkının bilincinde olan bir bireyin mali konulardaki tartışmalara ve görüşlere katılması demokrasiyi, halk ve yönetim arasındaki bağı güçlü tutmasını sağlamaktadır(Göksu, 2020:128).

1.3.KATILIMCI BÜTÇELEME

Bütçe kavramı, devletin mali, ekonomik ve sosyal nitelikteki fonksiyonlarını gerçekleştirmesi amacıyla oluşturulan politikaların uygulanma sırasında karşımıza çıkan bir kavramdır. Bütçe, belirli bir süreci oluşturan finansman planıdır. Devletin gelir ve giderlerini gösteren bir belge niteliğinde olan bütçe, kamu gider ve gelirlerinin öngörülüp, uygulanmasında bir düzen sağlamaktadır (Bülbül, 2014:3).

Katılımcılık kavramı ve bütçe kavramının birleşmesi ile oluşan “Katılımcı Bütçeleme” uygulamasının detaylarını bu bölümde inceleyeceğiz. Katılımcı bütçeleme uygulamasının öncelikle vatandaşlarının katılımı ile oluşturulan bir bütçe sistemi olduğunu bilmeliyiz.

Katılımcı demokrasi kavramının kökenine baktığımız zaman 1960’lı, 70’li yıllara kadar dayanmaktadır. Yeni bir kavram olmayan katılımcı demokrasi, halkın temsili bir şekilde yönetilmesi anlamına gelmemektedir. Halkın kendi kendini yönetmesine denilmektedir. Burada bahsedilen demokrasi, bütün sosyal hedefleri ve bu hedeflere ulaşabilmek için belirli yolları takip eden bir süreçtir. Katılımcı demokrasi, güçlü, doğru, saf gibi isimlerle de adlandırılmaktadır. Vatandaşlar devamlı bir şekilde karar verme sürecine dahil olup, sorunların çözülmesinde halkın görüş ve düşüncelerine başvurulmaktadır (Öner & Yıldırım, 2004:233,234).

İdeal bir demokrasiye en yakın olan demokrasi biçimi katılımcı demokrasidir. Katılımcı demokrasi belirli bir alanda olan demokrasinin sadece seçim dönemlerini kapsamayıp, oy vermek dışında yerel yönetimler hakkında karar aşamaların bütün yönetim süreç ve aşamalarına yayılmış biçimidir (Kaypak, 2012:176).

Katılımcı demokrasi düşüncesi, temellerini klasik demokrasiden almaktadır. Klasik demokrasi halkın egemenliğini savunmaktadır. Vatandaş kendisini ilgilendiren konularda söz hakkına sahibi olması, birçok yoldan demokrasiye katılabilmesi katılımcı demokrasi ile sağlanabilmektedir. Katılımcı demokraside vatandaş kararların alınması, uygulanabilmesi, denetlenebilme aşamalarında doğrudan etkin olabilmektedir (Yaman, 2017:136-139).

Demokratik bir katılımıda katılımın, vatandaşın talepleri ile girişimler belirlemektedir. Halkın katılımını teşvik edici ve bilgilendirici bir yol da seçilmelidir (Yaman, 2017:136-139). Katılımcı bütçeleme ile demokrasinin vatandaşlara sadece oy ile değil aynı zamanda bölgede yaşayan halkı ilgilendiren bütün durumlarda fikirlerinin alınmasına denmektedir.

Yerel yönetimlerin gelir ve giderlerinin hesaplanarak her sene sonunda oluşturduğu bir bütçesi bulunmaktadır. Bu bütçeye göre sadece devletin gerekli gördüğü alanlarda kaynak kullanımı kısıtlaması veya arttırmasının son bulduğu bir uygulama olan katılımcı bütçelemeye, yapılacak olan yatırım veya kısıtlamaların halkın istek ve arzularının göz önüne alınarak yapılması adaletili bir yapıyı ortaya çıkarmaktadır.

1.3.1. Katılımcı Bütçeleme Kavramı

“Katılımcı Bütçeleme”, veya esas adı ile “OrçamentoParticipativo” olan uygulama, 90’lı yıllardan itibaren bütün dünyada heyecan uyandıran bir bütçeleme türüdür. Bu bütçeleme türü bölgede yaşayan halkın belediye bütçesinin bir kısmı hakkında veya tamamında karar vermek amacı ile katıldıkları bir süreçtir. Katılımcı demokrasi kavramının mali boyuttaki bütçeleme yöntemlerine “Katılımcı bütçeleme” denilmektedir (Demirkaya, 2010:13,14).

Katılımcı bütçeleme kavramı, belirli bir bölgede yaşayan halkın ve sivil toplum örgütlerinin bütçeye ayrılan kaynakların nereye, ne şekilde harcanması gerektiğine dair kararlar için uygulanan bir modeldir. Katılımcı bütçeleme uygulaması “Ekonomik Demokrasi” bağlamında yeni bir kavram olarak kabul edilmektedir(Özen ve Dikici, 2016:12). Katılımcı bütçeleme uygulamasına daha dar bir tanım yapacak olursak; uygulamanın yapıldığı bölgede yaşayan halkın, kamu kaynaklarının tahsisinde söz hakkına sahip olduğu bir bütçeleme sistemidir. Bu sistemin uygulamasının amacı halkın birbirine daha çok bağlanmasını, kuvvetlenmesini sağlamaktır (Uslu, 2017:31).

Katılımcı özelliği bulunduran bir bütçeleme modelinin bulundurması gereken tanımlara baktığımız zaman 5 madde ortaya çıkmaktadır. Bunlar (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:2);

- Bütçenin tahsis edileceği kalemler belirlenirken vatandaşın bu hazırlık aşamasındaki görüş bildirimlerine katılması bu bütçeleme sisteminde önemli olan bir durumdur. Bu yüzden vatandaş bu bütçeleme uygulamasına katılmalıdır.
- Bütçeleme sistemine katılım bütün kentin bulunduğu bölgede veya yerleşim yerinde gerçekleştirilmelidir. Bu katılımlar geniş bir çerçevede olacak şekilde, yerel meclis üyelerini ve yerel yöneticileri de içine almalıdır.
- Katılımcı bütçeleme sistemi kendisini tekrarlayan, belirli zamana yayılan bir sistem olmalıdır.
- Halka açık bir şekilde gerçekleştirilen bu toplantılar, kamu yöneticileri tarafından “danışma” olarak nitelendirilebilir.
- Uygulamanın sonuç verilebilirliği açısından denetlenmeye, hesap verilebilirliğe belirgin olmalıdır.

Katılımcı bütçeleme süreci, bireylerin bu sürece dolaylı olmak yerine dolaysız bir şekilde katılmalarını, bütçe yapılarında etkin olmalarını sağlamaktadır. Katılımcı bütçeleme, gelir düzeyi düşük vatandaşların, politik açıdan dışlanmış tarafların uygulamaya katılmaları ve söz sahibi olmaları açısından bir avantaj sağlamaktadır. Baskı gruplarına dahil olmamaları, tüm halkın kamusal kaynakların kullanımında bizzat dahil olma hakkını elde etmektedirler(Ergen, 2012:322,323).

Katılımcı bütçeleme anlayışı radikal demokratik yaklaşımlarda, özelleştirmeye karşı devletin rolünü yasallaştıran bir tutum varken, liberal anlayışta ise devletin rolünü kısıtlayan bir anlayış olarak görülmektedir (Demirkaya, 2010:17-17).

Katılımcı bütçelemenin evrensel olarak tek bir uygulaması yoktur. Ülkeden ülkeye farklı uygulama biçimleri gösterebileceği gibi şehirden şehire bile farklı metotlar uygulanabilmektedir. Bu uygulamaların ortak bir yönüne bakacak olursak eğer; toplam yerel yönetimlerin gelirlerinin yarısını veya 1/3'ünü yeni yatırımlara ya da katılımcı bütçelemenin devam eden hizmetlerine harcamaktır. Bu katılımcı bütçeleme sürecinin sonucunda yine evrensel olarak çıkan sonuç ise şeffaflıktır. Kamu hizmetlerinin ve kamu taleplerinin şeffaflık perspektifinde değerlendirilmesidir(Demirkaya, 2010:14-17).

Bütçe içerisinde yer alan gelir ve gider kalemlerinin nerelere, ne şekilde harcanılması gerektiğine dair vatandaşlar ve sivil toplum örgütleriyle yön veren bütçeleme anlayışı katılımcı bütçelemedir. Vatandaşlara sadece oy kullanmalarını değil bunun dışında belediyenin paralarını nasıl kullanacaklarına dair söz hakkına sahibi olmaları bu uygulamanın bir amacıdır (Zarplı, 2017:43-45).

Katılımcı bütçeleme, mahalli idarelerde verimliliğin oluşturulmasında ve yapılacak olan hizmetlerin planlanmasında yeni bir yöntemdir (Zarplı, 2017:43-45).

Dünya bankası tanımını inceleyecek olursak eğer, “Halkı, kamu bütçelemesinde karar verme mekanizmasına dahil etmeyi hedefleyen yenilikçi bir yoldur.” olarak tanımlanmaktadır. Bahsedilen vatandaş katılımı ile söylenmek istenen, karar verme sürecinde hükümetin, temsilcilerin vatandaşın sözlerine kulak vermesidir. Vatandaşın görüşleri alınarak ortak bir duygu inşa etmek, katılımcı bütçelemenin genel bir özeti diyebiliriz (Zarplı, 2017:43-45).

Katılımcı bütçeleme yaklaşımı, maddi açıdan durumu olmayan toplulukların kendilerini ifade etme veya hükümetler ile işbirliğine girebilme potansiyeline sahip olmalarını sağlayan bir çözüm yoludur. Bu uygulama ayrıca, vatandaşların kendi yaşadıkları bölge, şehir, sokak ve mahalleleleri hakkında fikirlerini beyan etmelerinde büyük bir rol oynayıp, hükümetin tek taraflı karar almasını engelleyici bir yol izlemesini sağlamaktadır (Gergerlioğlu &Dibo 2017: 1143,1144).

Genel olarak katılımcı bütçelemeyi incelediğimiz zaman, vatandaşların kamu maliyesinde kaynak tahsisinde katılımına izin verilmesi şeklinde belirtilmektedir. Katılımcı bütçeleme anlayışı beş kriteri içerisinde bulundurması gerekmektedir. Bu kriterler (Taytak, 2019:116,117);

- Katılımcı bütçeleme; hem finansal kaynak durumları hem bütçe sürecini tartışmalıdır.
- Katılımcı bütçeleme uygulaması sadece mahalle düzeyinde değil, yönetim ve kaynaklar üzerinde belirli bir güce sahip olabilecek bir alanda uygulanmalıdır.
- Uygulanacak olan sistem yıllar boyunca uygulanabilecek bir sistem olmalıdır.
- Vatandaşların aktif olarak katıldığı toplandılar, görüşmeler ve forumlar düzenlenmeli, uygulanmalıdır.

- Katılımcı bütçeleme sürecinin sonunda hesap verilebilirlik, şeffaflık ilkesi uygulanmış olmalıdır.

1.3.2. Katılımcı Bütçeleme Anlayışının Tarihi

Kavramsal olarak İngilizcede “Participatory Budgeting” ve Portekizcede orijinal adıyla “Orçamento Participativo” şeklinde literatürlere giren katılımcı bütçeleme, katılımcı demokrasi ve yönetim anlayışlarının en başarılı örneklerinin çıktığı Brezilya’da bulunan demokrasi anlayışının kuvvetlendirilmesi amacıyla meydana çıkmıştır (Özen, Yaşa ve Demirhan, 2016:1298).

Katılımcı bütçelemeye yönelik çalışmalar 1985 senesinde yolsuzluk, adam ayırma, rüşvet gibi sorunların çözümü için başlatılmıştır. Katılımcı bütçeleme’nin dünyadaki ilk uygulamasına baktığımız zaman Brezilya’nın Porto Alegre şehrinde 1989 senesinde uygulamaya konulmuştur (Özen, Yaşa ve Demirhan, 2016:1298).

Vatandaşın katılımı ile doğrudan ve temsili demokrasinin beraber olduğu, hem danışmaya hem tartışmaya imkan sağlayan, kaynakların dağıtımına ilişkin belirli bir yönetim sistemi oluşturulması benimsenmiştir (Özen, Yaşa ve Demirhan, 2016:1298).

Brezilya Demokratik Halk Partisi’nin 1970 ile 1980’li senelerinde katılımcı bütçeleme önerilerine karşı çıkmasına rağmen 1988 yılında iktidara gelen Brezilya İşçi Partisi katılımcı bütçelemeye yönelik ilk çalışmalarını başlatmıştır (Yalçın, 2015:317,318).

1988 senesinde Brezilya İşçi Partisi’nin iktidara gelmesi ile demokratik katılımı benimsemesi bu uygulama hakkındaki çalışmaların yapılmasına hız kazandırmıştır. Porto Alegre’de ilk uygulamalarını gördüğümüz katılımcı bütçeleme’nin, 1990 ve 2004 seneleri arasında Brezilya’da zamanla ilerleyerek Sao Paulo, Rio Claro, Recife, Belo Horizonte, Blumenau, Ipatinga ve Santo Andre gibi 250 belediyede bu uygulama hayata geçirilmiştir. Uygulanma oranlarına baktığımız zaman, 1989-1992 seneleri arasında Brezilya’da 100.000’den daha fazla kentin %4.3’ü katılımcı bütçelemeyi uygularken, 2005-2008 seneleri arasında bu oran hızla artarak %41’e yükselmiştir. 1990’lı yılların başında Latin Amerika’da başlayan katılımcı bütçeleme uygulaması, önce Avrupa, daha sonra Asya ve Afrika kıtalarındaki daha birçok kent belediyesi bu fikri benimseyerek ciddi bir değişim başlamıştır (Yalçın, 2015:317,318).

1964-1988 seneleri arasında askeri diktatörlük hareketi sırasında kurulmuş olan İşçi Partisi 1988 senesinde seçimleri kazanmıştır. İşçi Partisi seçim kampanyasını, demokratik katılım ve kamu kaynaklarının düşük gelirli insanlar için harcanması gerektiği üzerine oluşturmuştur (Taş, 2018:31,32).

Bu seçim kampanyaları ile birlikte kazanan parti, katılımcı bütçeleme uygulamasını vatandaşlara yardım aracı olarak sunmuştur. Katılımcı bütçeleme, Brezilya’da daha yaygın bir hale gelmiştir. Askeri diktatörlüğüm tam tersi olan demokratik katılım vatandaşlar için ön planda tutulup bu anlayış benimsenmiş ve yayılmaya başlamıştır (Taş, 2018:31,32).

Katılımcı bütçelemenin ilk olarak uygulandığı Brezilya’nın eyaleti olan 1.4 milyon nüfusa sahip Porto Alegre kentidir. Brezilya’nın genel gelir ortalamasının üstünde olup, vatandaşlara ait topluluklara sahiptir (Aragones & Pages, 2009:57).

Katılımcı demokrasiye dayanan yerel yönetimin bilinen ve uygulanan en başarılı deneyi katılımcı bütçeledir. 1989 senesinde İşçi Partisi yerel seçimleri kazandığında bu uygulama vatandaşlara tanıtılmıştır (Aragones & Pages, 2009:57).

1989 yılında Brezilya’nın Porto Alegre kentinde şehre yeni bir kavram getirilmiştir. Radikal bir deney niteliğinde olan katılımcı bütçeleme kavramı, dünyada yeni bir demokrasi kavramı getirmiştir. Katılımı ve adaleti bulunduran “Katılımcı Bütçeleme” vatandaşların isteklerine cevap vermiştir (Pape ve Lerner, 2016:1).

Brezilya’da katılımcı bütçelemenin doğmasının sebeplerine baktığımız zaman Brezilya’daki askeri diktatörlükten dolayı yorulan vatandaşların bir çözüm arayışına girmiş olması, yine bu diktatörlükten dolayı halkın dışlanması, yolsuzlukların meydana gelmesi ve oluşan ekonomil durgunluklar bu bütçelemenin doğmasına neden olmuştur. İşçi Partisi’nin 1988 senesinde seçimleri kazanması halkın rahatlamasına sebep olmuştur (Wampler, 2012:1,2).

Yeni hükümetin oluşturmak istediği uygulama başta ilgi çekmemiştir. Daha sonra belediye bu uygulamanın önem kazanması için iki tane önemli değişiklik kabul etmiş. Bu değişikliklerden ilki; Belo Horizonte’nin “Yaşam Kalitesi Endeksi”ni kabul ettiler. Bu yöntem, kaynakların düşük gelirlere dağıtılmasını sağlayan bir katılımcı bütçeleme programıdır (Wampler, 2012:1,2).

İkinci olarak, katılımcı bütçelemeyi politika odaklı bir hale getirdiler. Çünkü çoğu sosyal örgütler Porto Alegre’de organize olup politika konularında kendilerini örgütlemektedirler. Bu değişikliklerin amacı, Porto Alegre’de oluşturulan modelde sosyal ve politik değişime vatandaşları teşvik etmeye çalışılmıştır (Wampler, 2012:1,2).

Katılımcı bütçeleme tarihinin baktığımız zaman genel olarak bu süreçte sosyal hareketlerin bir fikir ortaya koyduğunu ve İşçi Partisi’nin seçilmesi ile uygulamanın başarılı bir şekilde uygulandığını, dünyaya yayıldığını görmekteyiz. Mevcut derneklerin ve liderlerin elinde gücün vatandaşların lehine dönüştüğünü söyleyebiliriz. İşçi Partisi’nin seçildiği dönem katılımcı bütçeleme uygulamasının iyi bir yönetişimi vatandaş ile birleştirmek amacıyla bu uygulamayı ortaya koymuştur. Bu uygulama 1992 senesinde daha çok kendini hissettirmiştir (Ganuza ve Baiocchi, 2010: 2,3).

1.3.3. Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında Olay Örgüsü

Katılımcı bütçeleme uygulamasındaki sürece baktığımız zaman öncelikle bu sürecin temelini mahalle düzeyinde yapılan ve halkın bir sınırlama olmadan katılmış olduğu toplantılar oluşturmaktadır. Birçok yerel yönetimde yatırım bütçelerinin yaklaşık olarak %5 ile %15’i katılımcı bütçeleme uygulaması ile belirlenmektedir. Katılımcı bütçeleme sürecinin uygulanabilmesi için en az 10 kişilik bir topluluğa veya organizasyona dahil olunmalıdır. Katılacak olan vatandaşların bir gruba, büroya bağlı olmalarına gerek olmadığı gibi bir banka hesaplarının da bulunmasına gerek yoktur (Özen ve Yontar, 2009:286-289).

Katılımcı bütçeleme uygulamasında sürecin iyi bir şekilde uygulanabilmesi için öncelikle vatandaşların seçimi ile başa gelen hükümetin, yöneticilerin davranışlarının vatandaş odaklı olması gereklidir. Aynı zamanda adaletli ve ileri görüşlü bakış açılarının da gelişmiş olması gerekmektedir. Katılımcı bütçeleme uygulaması pasif bir yapıya sahip olan vatandaşın daha aktif bir konuma gelmesini bu süreçte sağlamaktadır. Katılımcı bütçeleme sürecinde vatandaşın daha etkin bir şekilde katılımını sağlayan bazı unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar; vatandaşın bulunduğu çevrenin yapısı, sürecin işleyiş şekli, yapılan toplantıların biçimi ve katılımcılar, katılımcıların bütçe tekliflerini görüşmek ve görüş bildirmek için toplandığı zaman bütçe tekliflerinin güvenilir, tartışılabilir bir ortamda yapılabilmesi şeklinde söyleyebiliriz (Ulugöl, 2018:39-41).

Bütçeleme sürecine vatandaş odaklı yaptığımız zaman göze almamız gereken unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar vatandaşların tutumlarını, katılımlarını belirleyen değişkenlerdir. Değişkenler aşağıdaki gibi açıklanabilir (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2014:3-4);

- Çevre: Vatandaşın bulunduğu ortamın politik kültür yapısı, demografik durumu, etnik farklılıklar, hükümetin yapısı, bütçeleme yapılacak olan ortamda vatandaşı etkileyen önemli unsurlardan biridir. Vatandaş yaşadığı, bulunduğu ortama göre bütçe toplantılarında önerilerde bulunup, görüş bildirebilir.

- Süreç: Belirli bir sürece bağlı şekilde ilerleyen katılımcı bütçeleme anlayışı, sürecin düzgün bir şekilde ilerlemesi, belirli bir düzenin içerisinde ilerleyebilmesi vatandaşların katılımcı bütçeleme sürecine katılmasında önemli etkenlerdendir.

- İşleyiş: Katılımcı bütçeleme sürecinin işleyişinde, toplantıların vatandaş ile beraber halka açık bir şekilde yapılabilmesi, komitelerin oluşturulması, anketler yardımı ile halkın ne istediğinin önemseniş bildirilmesi vatandaşların katılımcı bütçeleme uygulamasına güvenmesine ve bu işleyişe katılmasını sağlamaktadır.

- Amaç ve Sonuç: Katılımcı bütçeleme uygulamasının yapılmasında belirli amaçlar bulunmaktadır. Bu amaçlara bakıldığında zaman, çıkarıcılığın, vatandaşın isteklerinin göz ardı edilmesi gibi sebepler söylenebilir. Uygulamadan istenilen sonuç hükümet ve yöneticiler ile birlikte alınmış vatandaş odaklı kaynak tahsisidir. Katılımcı bütçelemenin uygulanması ile istenilen amaç ve sonuçlar elde edilirse vatandaşın katılımı olumlu yönde değişecektir.

Tablo 1: Katılımcı Bütçeleme Sürecindeki Aktörler

Mahalli İdareler	Geri kalmış mahallilerin kaynak tahsisinden ve yatırımlardan daha çok faydalanmasını sağlamaktır.
Vatandaşlar	Vatandaş sadece seçim zamanlarında değil, bütçeleme zamanında da söz hakkına sahip olabilmektedir. Meydana gelen problemlerin çözümünde çözüm üretebilecek durumdadır.
Çıkar ve Baskı Grupları	Vatandaşların isteklerini, düşüncelerini, taleplerini mahalli idare birimlerine iletmektedir. Vatandaş ve katılımcı bütçeleme uygulamasındaki süreçte arabuluculuk yapmaktadır.

Kaynak:Özen, Yaşa veDemirhan, 2015:1299.

Katılımcı bütçeleme uygulamasındaki aktörlerden en önemlisi mahalli idareler birimidir. Mahalli idareler, düşük bütçeli vatandaşlara ihtiyaçları olan kamu hizmetlerini ulaştırmak ve vatandaşların politik ile sosyal bakış açılarının geliştireceklerine inanmaktadır (Gürneş, 2010:52-54).

Tablo1'i incelemeye devam ettiğimiz zaman ikinci önemli aktör olan vatandaşlar, katılımcı bütçeleme sayesinde aktif, eleştirel, katılımcı bilinçli vatandaşlar oluşturmaktadır. Çıkar ve baskı gruplarına açısından incelediğimiz zaman; sivil toplum örgütleri vatandaşların sesini duyurmak ve vatandaşları güçlendirmek açısından önemlidir. Çıkar ve baskı grubu olan medya kuruluşları, halkı bilgilendirmek ve toplantının olacağı zamanı ve yeri bildirme açısından önemi büyüktür(Gürneş, 2010:52-54).

Katılımcı bütçeleme uygulamasında sürece katılan aktörleri incelediğimiz zaman; öncelikle en büyük görev mahalli idarelere düşmektedir. Vatandaşa güven duygusunu vererek bu süreci başlatıp bütçelemeyi en doğru şekilde yerine getirmelidir.

Yaşadıkları çevrenin eksikliklerini, problemlerini bildirerek vatandaşların bu yönde kaynak tahsisi isteminde bulunmaları sadece oy kullanarak değil bütçe sisteminin oluşturulmasında da söz sahibi olabildiklerini göstermektedir. Bölgede yaşayan halkın istek ve arzularını dile getirebilecek sivil toplum örgütleri de bulunmaktadır. Bu gruplar bütçeleme sisteminde halkın söylemlerini birebir aktararak arabulucu görevini bu şekilde yapabilmektedir.

1.3.4. Katılımcı Bütçeleme Uygulamasının Amacı ve Önemi

Katılımcı bütçeleme yaklaşımının uygulanmasındaki amaçlara baktığımız zaman ortak bir hedef vardır. Bu hedef toplum ve hükümet arasındaki birliği sağlamaya yöneliktir. Katılımcı bütçeleme uygulaması vatandaşı ve devleti birbirine yaklaştırarak, ortak bir bütçe tahsisinde karar verilmesi bu yaklaşımı önemli bir hale getirmektedir. Katılımcı bütçeleme uygulamasının temeline baktığımız zaman demokrasiye dayalı bir bütçeleme yöntemi olduğunu görmekteyiz. Bu sebepten dolayı katılımcı bütçeleme uygulaması demokrasiyi daha çok güçlendiren bir uygulamadır.

Demokraside vatandaşın görevinin sadece oy vermek olmadığını aynı zamanda kaynak tahsisinde de vatandaşa rol vererek daha etkin bir demokrasi oluşturmak bu yaklaşımın amaçlarındandır. Vatandaşa verilen bu hak yaşadıkları toplumdaki eksiklikleri, kendi ihtiyaçlarını birebir veya sivil toplum örgütleri sayesinde ileterek şehir dayanışmasının artmasını sağlamaktadır.

Katılımcı bütçeleme uygulamasının en önemli amaçlarına baktığımız zaman, yerel kaynakların daha iyi kullanılmasının sağlanması, vatandaş ve hükümet arasında güven duygusunun oluşturulması, hesap verilebilirlik, hükümetlerin denetlenebilir hale getirilmesi, şeffaflık gibi amaçlarını sayabiliriz. Bu amaçlara baktığımız zaman sosyal bağları güçlendirmek, vatandaş katılımını teşvik etmek, hem hükümetin hem de vatandaşın isteklerinin göz önüne alınıyor olması bu uygulamanın yapıyor olmasının en önemli sebepleridir (Gergerlioğlu veDibo, 2017:1143,1144).

Katılımcı bütçeleme yaklaşımı sosyal gücünü bu uygulama ile gösterebilmektedir ve yönetim bu yaklaşım sayesinde daha demokratik atmosfer oluşturmaktadır (Gergerlioğlu veDibo, 2017:1143,1144).

Bütçelemde katılımın rolünü ve önemini anlamak önemlidir. Çünkü katılımcı bütçeleme ile hesap verilebilirliğin gelişmesi sayesinde bürokrasinin performansının arttığı görülmektedir. Katılımın bütçeleme içerisinde ne amaçla yapıldığını anlamayabilmek de önemlidir. Demokratik bir süreç olan bütçelemenin katılım ile sağlıklı sonuçlar alabilmektedir. Katılım net sonuçlar çerçevesinde belirsizliği ortadan kaldırmaktadır (Moynihan, 2007: 56,57).

Katılımcı bütçeleme kent yönetiminin bir sonraki senenin gelir ve giderlerini tahmin etmektedir. Bu tahminlerine göre de bütçe de kaynak tahsisi planı yapılmaktadır. Katılımcı bütçeleme uygulamasının sürecini “katılımcı” diye nitelendiren önemli özellikleri incelediğimiz zaman(TEPAV, 2007:2,3);

- Bütçeleme uygulamasının niceliği, bu süreçte katılan vatandaşların ve sivil toplum örgütlerindeki katılımcıların sayısı,
- Katılımcı bütçeleme de katılımın niteliği, uygulamaya katılanların katılımcı bütçeleme ile ilgili bilgi durumu ve bilinçliliği,
- Bütçeleme sürecinde alınan kararların uygulanabilirliği ve vatandaşların yaşam kalitesine katkısının ölçülmesi,
- Sürecin nasıl işleyeceği, nasıl yönetileceğinin belirlenmesi şeklinde belirtilmektedir.

Katılım vatandaşların potansiyellerinin farkına varmalarını amaçlamaktadır. Katılım, vatandaşlara yaşadıkları bölge üzerinde söz sahibi olmalarını ve bu söz sahipliği sayesinde özgür hissetmelerini sağlamaktadır (Çocuk, 2017:9-11).

Katılımcı bütçeleme güçsüz vatandaşların seslerini duyurmaları için bir platform niteliğindedir. Zengin, yoksul arasındaki dengesizliği yıkıp, eşitlik sağlamak amacı vardır. Katılımcı bütçeleme ile yerel yönetimde adil bir yaşantının oluşması, toplumsal uyumun sağlanması açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Katılımcı bütçeleme süreci ile mali saydamlık, iyi yönetim kavramlarının iyi bir şekilde yansıtılabilmesini sağlamaktadır. Bunun sonucu olarak demokrasi duygusu gelişmektedir(Çocuk, 2017:9-11).

Katılımcı bütçelemenin amaçları 3 maddede toplayacak olursak; vatandaşın bilgilendirilmesi ve daha etkin bir katılımın sağlanması, adaletin ve kaynak tahsisin etkin bir şekilde yapılması, yerel yönetimin yeniden yapılanmasıdır. Yerel yönetimlerin hizmet amacıyla hareket etmeleri demokrasinin daha sağlam bir şekilde uygulanmasını sağlamaktadır (Durak, 2017:82,83).

Katılımcı bütçeleme uygulaması ile sosyal yönü kadar demokrasinin mali yönü de kuvvetlenmektedir. Mali kuvvetlenme, katılımcı bütçelemenin uygulandığı yerel yönetim bölgesinde kaynak tahsisinin ihtiyaç ve istek doğrultusunda yapılması sayesinde kuvvetlenmektedir (Durak, 2017:82,83).

Katılımcı bütçelemde katılımın etkin bir şekilde uygulanabilmesi için OECD'nin belirttiği aşamalar bulunmaktadır. Bu aşamalara baktığımız zaman öncelikle bilgilendirme daha sonra dayanışma ve son olarak da aktif katılım şeklindedir. Bu aşamaların birlikte uygulanması katılımcı bütçeleme anlayışının daha etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Bu aşamaların üç önemli amacı vardır. Bu amaçlara baktığımız zaman(Bayrakçı, Kahraman & Dinçer, 2018:2234);

- Açıklık: Uygulanan, uygulamaya karar verilen düzenlemelerin vatandaşlara açık olması öncelikli amacıdır.
- Saydamlık: Yönetimin katılımcı bütçeleme ile ilgili çalışmalar hakkında bölgede bulunan vatandaşların bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.
- Çoğulculuk: Katılımcı bütçeleme uygulamasına ayırt etmeksizin herkesin bu sürece dahil edilmesidir.

1.3.5. Katılımcı Bütçelemenin Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörler

Katılımcı bütçelemenin uygulanabilmesi için uygulanacak yerel yönetimin bu bütçe sistemin uygulanmasına yönelik bir ortamı olmalıdır. Bu ortamı etkileyen faktörleri 3 başlık altında incelediğimiz zaman;

- Yerel Yönetimin Siyasi Politikası
- Yerel Yönetimlerin Bütçe Uygulaması
- Yerel yönetimlerde Vatandaşların Katılımcı Bütçelemeyi Benimsemesi şeklinde sıralayabiliriz.

Bu 3 faktöre baktığımız zaman, katılımcı bütçeleme ortamının oluşabilmesi için hem yerel yönetimin bu ortama uygun olabilmesini hem de vatandaşların bu uygulamayı benimsemiş olması gerekmektedir. Katılımcı bütçeleme uygulamasının iyi bir şekilde uygulanabilmesi genel olarak devlet ile halk arasındaki iletişimidir diyebiliriz.

1.3.5.1. Yerel Yönetimin Siyasi Politikası

Katılımcı bütçelemenin uygulanacağı bölgenin, bölge sakinleri için eşitliği savunan bir yapıda olması gerekmektedir. Vatandaş gelir durumlarına göre katılımcı bütçeleme uygulamasında herkesin eşit olduğunu hatta daha güçlü bir eşitlik için bu bütçeleme uygulanması gerektiği söylenmektedir. Oy birliği ile seçilmiş yetkililerin, bir komitenin yardımcı ile öz sermayeye yönelik vatandaşa uygun bir bütçeleme yapılmaktadır (Pape ve Lerner 2016:7).

Yerel yönetim ile vatandaşlar arasındaki ilişki daha çok aralarındaki iletişime dayanmaktadır. Katılımcı bütçeme anlayışını daha uygulanabilir bir hale getirebilmek bağlı olduğu sisteme dayanmaktadır. Çoğu bağlı olduğu sistem, yerel yönetimdekilerin seçiminin vatandaşların verdiği oylar ile belirlenmektedir (Cabannes, 2004: 29-44).

Politikaların ve teorilerin yansımaları katılımcı bütçelemeye yapılan uygulamalar göstermektedir. Yasama organı ve yönetici arasındaki ilişkiyi katılımcı bütçeleme üzerinde kullanıp, önemli noktalar üzerinde çalışmalar yapılması gerekmektedir(Cabannes, 2004: 29-44).

1.3.5.2. Yerel Yönetimlerin Bütçe Uygulaması

Küreselleşme ile birlikte devlet bütçesinde değişiklikler meydana gelmektedir. İyi bir şekilde uygulanan bütçe sistemi sayesinde amaca uygun bir mali disiplin sağlanmaktadır (Çakır veKayalıdere, 2018:943).

Bu bağlamda katılımcı bütçeleme sistemi kamusal ihtiyaçların karşılanmasında kolaylık sağlayabilecek uygulamadır. Bu uygulama sayesinde belirlenen bütçeyi, yerel yönetimler ekonomisinin yetebildiği ölçüde vatandaşların katılımı ile belirlemektedir. Kamu kaynaklarının ne şekilde kullanılabileceği, bütçeyi en etkin ve verimli şekilde nasıl kullanılabileceği katılımcı bütçeleme sayesinde mümkün olmaktadır(Çakır ve Kayalıdere, 2018:943).

Yerel yönetimlerin sahip olduğu bütçenin analizini yapabilmek açısından katılımcı bütçelemenin önemli olduğunu bilinmektedir. Çünkü katılımcı bütçeleme sayesinde, bütçeden yapılacak olan harcamaların vatandaşlara göre öncelikleri belirlenmektedir. Vatandaşların bu öncelikleri; internet üzerinden sorularla, anket yolu ile veya açık toplantılar ile belirlenmektedir. Bu belirleme yapıldıktan sonra israfa sebep olduğu düşünülen harcamaların kısıtlanmasına, istenilen kamu hizmetine önceliğin sağlanmasına yol açabilir. Mali sistem bunun gibi düzeltmeler ile iyileşip, daha verimli bir yerel yönetim bütçe sistemi oluşturulmaktadır (Koç, 2017:446,447).

1.3.5.3. Yerel Yönetimlerde Vatandaşların Katılımcı Bütçe Sistemini Benimsemesi

Katılımcı bütçeleme uygulaması, vatandaşların katılımı ile uygulanabilen bir sistemdir. Halkın bütçe yönetimi de diyebileceğimiz katılımcı bütçeleme sisteminde önemli olan halkın bu uygulamayı benimseyip, devlete güveninin artmasını sağlamaktır. Demokratik idealler doğrultusunda, demokrasiyi asıl oluşturan bireylere katılımcı bütçelemeyi benimsetmek, uygulamanın sistematik bir şekilde uygulanabilmesi için önem arz etmektedir. Vatandaşların, siyasetten uzaklaştırılmış bir yapıda devlet içindeki çıkarlarını savunmak, katılımcılığı en alt tabakadan başlatmak yerel yönetim ile vatandaş arasında güven yapısının oluşmasını ve uygulamanın sağlam bir şekilde uygulanabilmesini sağlamaktadır(Yıldırım, 2008:277, 278).

1.3.6.Katılımcı Bütçelemenin Risk ve Avantajları

Katılımcı bütçeleme uygulamasını incelediğimiz zaman, bu uygulamanın olumlu ve olumsuz yönleri olduğunu görebilmekteyiz. Katılımcı bütçelemenin risklerini incelediğimi zaman, uygulamanın yapıldığı bölgede verilerin güncel olması gerekmektedir (SQW, CEA veGeoffFordhamAssociates, 2011:152).

Veriler sık sık güncelleştirilmez ise alınacak karar ve etkilerde yanlış bir sonuç çıkarılabilir. Örneğin; nüfus sayımının her sene düzenli bir şekilde yapılması, uygulamaya katılacak kapasitenin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır (SQW, Cambridge Economic Associates ve Geoff Fordham Associates, 2011: 152). Katılımcı bütçeleme, idarenin yönetimini bir makineye dönüştürmek için değil, vatandaşlar ile bir bağlantı kurma aracı olarak görülmelidir. İdare de katılımcı olup, ortak bir düşünce oluşturulmalıdır (Ganuza ve Baiocchi, 2010:8,9).

Katılımcı bütçeleme vatandaşların ihtiyaç ve istekleri ile ilgilidir. Yerel yönetim eğer vatandaşın ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilecek nitelik taşıyor ise bu uygulama gereksiz bir işlem olarak görülmektedir (Ganuzave Baiocchi, 2010:8,9).

Katılımcı bütçeleme sisteminin avantajları açısından baktığımız zaman, dört temel prensibin öne çıktığını görmekteyiz. Bu prensipler; halkın sesi, oy kullanabilme, sosyal adalet ve gözetimdir. Hükümet ve vatandaşlar her bir prensibi katılımcı bütçeleme uygulamasının merkezi haline getirmişlerdir. Katılımcı bütçeleme ile yerel yönetimin daha adaletli ve vatandaş odaklı olduğunu söylenebilir (Wampler, 2012:12).

Katılımcı bütçeleme sisteminin tekrarlanabilir olması büyük bir avantajdır. Çünkü sürekli değişen, gelişen bir toplumda bütçe sisteminin, halkın görüşlerinin aynı kalması beklenemez. Yerel yönetimlerin vatandaşlara açık bir alanda, baskı altına almadan görüş alınarak yapılıyor olması halk için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Katılımcı bütçeleme ile yerel yönetimler vatandaşların isteklerine cevap verebiliyor olması, uygulamanın yapıldığı bölgenin gelişmesi ve ilerleyebilmesi açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır (Gilman, 2012:2).

Katılımcı bütçeleme girişimlerinde ortak olan durum sivil toplum örgütlerine dayanmasıdır. Bu durum sivil toplum örgütleri arasında rekabete de yol açacaktır. Bu rekabeti toplumun yararına dönüştürüp birlikte geliştirebilecekleri teklifler hazırlamaları kaynak kullanımı açısından avantajlı olacaktır (Wampler ve Hartz, 2012:2,3).

Sivil toplum örgütleri bütçe önceliklerini belirleyebilmek için vatandaşlar arasından bir örneklem seçilip vatandaş ile yerel yönetim arasında köprü oluşturulursa uygulama avantaja dönüştürülebilir (Wampler ve Hartz, 2012:2,3).

1.3.7. Katılımcı Bütçeleme'nin Prensipleri

Katılımcı bütçeleme sistemi başladığı dönemden itibaren benimsenen bir uygulama olmuştur. Uygulanmaya başlandığı yıldan itibaren günümüze kadar giderek artış eğilimi göstermektedir (Participatory Budgeting, 2020). Katılımcı bütçelemenin uluslararasıbelirlenen temel prensipleri bulunmaktadır(Bu prensiplere baktığımız zamanwww.participatorybudgeting.com sayfasından tarafımca düzenlenip eklenmiştir).

1. ; Gerçek Karar Gücü; Önemli kararlar alabilmek ve güçlü bird devlete sahip olabilmek için vatandaşa izin verilmesi gerekmektedir.

2. ; Daha Duyarlı Hükümet; Hükümetin daha şeffaf ve hesap verilebilir durumunda olmasının önemine dikkat çekilmiştir.

3. ; Sivil Katılımı Genişletin; Irk, dil, din, yaş, cinsiyet fark etmeden katılıma her grup insan katılması demokrasi için önem arz etmektedir.

4. ; Yeni Topluluk Liderleri Geliştirin; Toplulukları geliştirmek ve bilgilerini arttırmak amacı ile topluluk liderleri eğitilmedilir.

5. ; Topluluk Oluşturun; Vatandaşları oluşturulan topluluklar ile daha derin bağlar kurması ve etkin olması için teşvik edici plan, programlar oluşturulmalıdır.

6. ; Adalet Yaratın; Katılımcılık sistemi sayesinde alınan kararların daha adaletli ve bölge vatandaşların ihtiyaçlarını karşılama niteliğinde olması önemlidir En çok ihtiyaç duyulan duruma göre kaynak o ihtiyaca ayrılmalıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇELEMENİN UYGULANDIĞI BAZI ÜLKELER VE TÜRKİYE’DE KATILIMCI BÜTÇELEME

Katılımcı bütçeleme uygulamasını daha iyi anlayabilmemiz için katılımcı bütçelemeyi uygulayan ülkelere bakmamız gerekmektedir. Bu ülkelerin katılımcı bütçeleme uygulamasını nasıl uyguladığı, ne yöntemler izlediği bizim anlamamız açısından daha verimli olacaktır. İlk önce katılımcı bütçelemenin doğduğu ülke olan Brezilya’nın Porto Alegre şehrini incelememiz gerekmektedir. Katılımcı bütçeleme bu ülkeden doğup diğer ülkelere sıçramıştır. Porto Alegre’yi ve buradan örnek alıp uygulayan ülkeleri inceledikten sonra Türkiye’yi inceleyip bu bölümümüzü sonlandıracağız.

2.1. DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇELEMENİN UYGULANDIĞI BAZI ÜLKELER

Dünyada katılımcı bütçeleme sistemi PortoAlegre şehrinde başlamıştır. Bu yeni sistemin uygulanış biçimi ve sonuçlarından sonra birçok yerel yönetim uygulamayı örnek almıştır.

2.1.1. Katılımcı Bütçelemenin Doğduğu Yer: Porto Alegre, Brezilya

Katılımcı bütçeleme, Porto Alegre’de 1989 senesinde ortaya çıkmıştır. Brezilya, Porto Alegre’nin o süreçteki Belediye Başkanı OlivaDurta olup, onun yönetiminde katılımcı bütçeleme uygulaması başlatılmıştır. 1989 senesinde fikir olarak meydana gelen katılımcı bütçeleme, 1990 senesinde fiilen uygulanmaya başlanmıştır. Süreç üç madde üzerinde işlemeye başlamıştır; halk katılımı, halk planlaması ve halk denetimidir (Yalçın, 2015:317).

Porto Alegre bölgesinde, politikaya olan güvensizliğin arttığı gözlenmiştir. Bu güvensizliğin artmasının sebebi, siyasi iktidarsızlığın kurumlar üzerinde de kendini göstermeye başlamış olmasıdır. İzlenilen politikaların sosyal ve ekonomik gerçeklikten uzak duruş göstermesi bölge halkını rahatsız etmesine sebep olmuştur. Porto Alegre’de bu düzene karşı bir değişim 1989 senesinde Olivia Durta’nın belediye başkanı olarak göreve gelmesiyle başlatılıyor. 1989 yılına kadar belediye yönetiminde, şeffaflık olmadığı daha çok yolsuzluk olduğunu söylenmektedir (Bruce, 2004: 63-65).

Bölge ile ilgili alınan yatırım kararların yoksul bölgelerin dikkate alınmadan yapılması da şikayet konusudur. Yatırım yapmak için mevcut kaynakları arttırmak, yoksulluk çeken bölgelere hatta kişilere yardım etme amacı ile yeni bir reform gerekiyordu. Katılımcı bütçeleme başlanması, bölge halkının kararları ile Porto Alegre’de yaşam kalitesinin iyileşmesine neden olmuştur (Cordeiro, 2004:63-65).

Porto Alegre kentinde katılımcı bütçeleme doğduktan sonra, dünya çapında 2.700’den fazla hükümet tarafından bu uygulama kabul edilmiştir. Katılımcı bütçeleme sayesinde yerel yönetim hizmetlerinin daha adil bir şekilde ilerlemesi sağlanmıştır. Dünya Kaynakları Enstitüsü, 1997 senesinden 2018’e kadar katılımcı bütçeleme süreci boyunca; kanalizasyon v su bağlantıları %75 oranından %98’e kadar yükselmesini sağlamıştır. Sağlık ve eğitime ayrılan bütçe oranlarının %13’ten %40’a kadar yükseliş gösterdiğini, okul sayısının dört katına kadar çıkarılıp, fakir mahallelerde yol yapımlarının arttırıldığı gözlemlenmiştir. Porto Alegre’de 1990 senesinde toplantılar katılım 1.000 kişiden az olduğunu, 1999 senesinde 40.000 civarına yükseldiği gözlenmiştir(Gelman ve Votto, 2018).

Katılımcı bütçeleme anlayışını daha iyi anlayabilmemiz için bilmemiz gereken öncelikle Porto Alegre’nin bir bütçeleme anlayışı olarak ortaya çıkan bir sistem olduğudur. Porto Alegre’ de uygulanan modelin tasnifi; Bütçenin oluşum aşamalarına dair konularda belediye başkanı ve yönetimdekilerin vatandaş ile birlikte şeffaf bir bütçeleme yapılması gerekilmiştir. 1990’lı yıllara geldiğimiz zaman, katılımcı bütçeleme siyasal güçlerde büyük bir değişikliğin oluşmasına neden olmuştur. Çünkü belediyenin kaynaklarını kullanım biçimine, şeffaflık ilkesine, siyasal yönetime bir meydan okuma olarak kabul edilmiştir(Melgar, 2014:126).

Porto Alegre’deki 1989 seçimleri sonrasında başarılı olan İşçi Partisi, kaynak tahsisini güçlendirmeye başlamıştır. Daha sonra belediye yönetimi ile bölge vatandaşları arasındaki ilişkiyi güçlendirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu görüşlerin izlediği yolları incelediğimiz zaman(Bremner, 1998:114);

1. Toplum ve seçilmiş politikacılar arasında yerel yönetimin paylaşılması,
2. Sosyal değişiklik için sivil toplum örgütlerinin vatandaşların görüşlerinin bildirilmesi amacı ile oluşturulması,
3. Sivil toplum örgütlerinin, otonom kurumlar olarak güçlendirilmesidir.

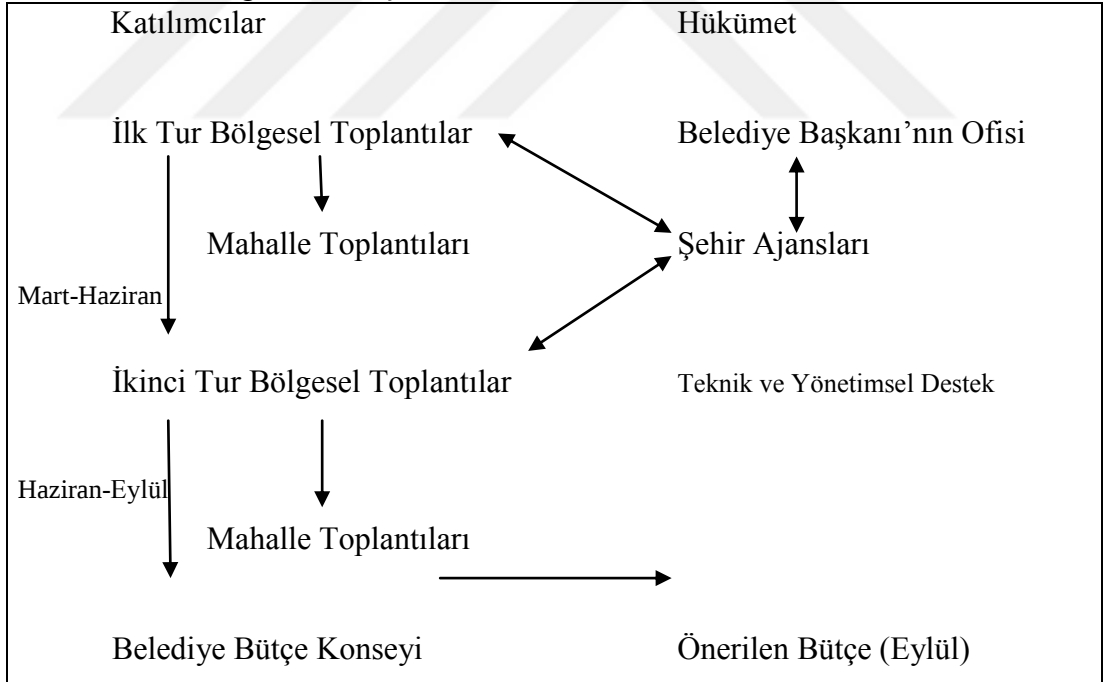
2.1.1.1. Porto Alegre’de Katılımcı Bütçeleme Özellikleri ve Süreci

1989 senesinde Porto Alegre’de ortaya çıkan Katılımcı Bütçeleme uygulaması, yeni olan bu yeni bütçeleme sistemi için uygulamanın taşınması gerektiğini düşündüğü özellikler yönetim tarafından belirlenmiştir. Katılımcı Bütçeleme sisteminin temel üç metodu bulunmaktadır. Bu üç metot (Dreaming, 2020);

1. Katılımcı Bütçeleme’ de katılım sürecini en etkin, verimli bir biçimde yürütebilmek,
2. Yerel bölgedeki vatandaşların ilgisini çekebilmek ve sistem için çeşitlilik sağlayabilmek,
3. Yeni bütçe sistemini daha iyi kullanabilmek için gelişim süreçlerini yakından takip edebilmektir.

Porto Alegre’de ilk defa kullanılmaya başlanılan yeni bütçe sisteminin uygulanış biçimi ile ilgili bir tema oluşturulmuştur. Bu temaya göre hareket etmektedirler.

Şekil 2: Porto Alegre’de Süreç

Kaynak: Wampler, 2000:9.

Porto Alegre bölgesinde katılımcı bütçeleme uygulaması sürecini incelediğimiz zaman; her yıl bölgede düzenli olarak 2 tur şeklinde kurul toplanmaktadır. Porto Alegre kendinde katılımcı bütçeleminin uygulanmaya başlandığı tarih itibari ile 2005 senesine kadar ki katılım sayısının gün geçtikçe bir artış gösterdiği gözlemlenmektedir.

1990 senesinde 628 kişi ile başlanılan bu sistem 2005 senesinde ise 14.372 kişiye ulaştığı gözlenmiştir. Bu veriler şunu göstermektedir ki; katılımcı bütçelemenin gün geçtikçe daha etkili olduğunu, vatandaşların bu sistemi benimsediklerini vurgulamaktadır.

Katılımcı bütçelemenin uygulanmaya başladı 1990 senesinde 628 kişilik bir katılım olduğu; sadece 1 sene sonraki katılım sayısının 3.086 kişiye çıkması bu sistemin verimli bir sene geçirdiğini söyleyebiliriz. Tablo 2’de de Dünya Banka’sının verilerinden oluşturulan 1990-2005 arasındaki katılan kişilerin sayılarının artışıını görmekteyiz.

Tablo 1: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasına Porto Alegre’de Katılan Kişi Sayısı (1998-2005)

Yıl	Kişi Sayısı
1990	628
1991	3.086
1992	6.168
1993	6.975
1994	8.011
1995	8.495
1996	7.653
1997	11.075
1998	11.970
1999	14.776
2000	14.408
2001	16.612
2002	17.241
2003	14.985
2004	13.337
2005	14.372

Kaynak: Fedozzi, 2007:23’den akt., Friant, 2017:18.

Brezilya’da Porto Alegre kentinde, öncelikle katılımcı bütçelemeyi tanımak, bilmek amacı ile kamu çalışmalarına milyonlarca ABD doları harcanmıştır. Bu duruma bakıldığında çok para harcandığını söylenebilir. Ancak, belediyenin toplam harcamalarındaki etkisinin katılımcı bütçeleme uygulaması ile birlikte bir tasarruf meydana gelmiştir (Wampler, 2012:8).

Porto Alegre’de vatandaşların katılımları ile belirlenen bütçe önceliklerine göre hareket eden bir yerel yönetim görmekteyiz. Tablo 3 Porto Alegre’nin 1992-2007 seneleri arasındaki tercihlerini göstermektedir. Önceliklerin bir, iki ve üç olmak üzere 3 şekilde sıralandırılmaları istenilmiştir. Sunulan seçenekler sonucunda çıkan öncelikler belediye tarafından dikkate alınmıştır.

Tablo 3: Porto Alegre’de Katılımcı Bütçelemenin Dönemsel Bütçe Öncelikleri 1992-2007

Sene	1.Öncelik	2.Öncelik	3.Öncelik
2007	Konut	Eğitim	Sosyal Hizmetler
2006	Konut	Eğitim	Sağlık
2005	Konut	Eğitim	Yol Düzenlemeleri
2004	Konut	Sosyal Hizmetler	Eğitim
2003	Konut	Eğitim	Yol Düzenlemeleri
2002	Konut	Eğitim	Yol Düzenlemeleri
2001	Yol Düzenlemeleri	Konut	Su ve Temizlik
2000	Konut	Sokak Döşeme	Sağlık
1999	Su ve Temizlik	Sokak Döşeme	Konut
1998	Sokak Döşeme	Konut	Su ve Temizlik
1997	Konut	Sokak Döşeme	Su ve Temizlik
1996	Sokak Döşeme	Su ve Temizlik	Arazi Kullanımı
1995	Sokak Döşeme	Arazi Kullanımı	Su ve Temizlik
1994	Arazi Kullanımı	Sokak Döşeme	Su ve Temizlik
1993	Su ve Temizlik	Sokak Döşeme	Arazi Kullanımı
1992	Su ve Temizlik	Eğitim	Sokak Döşeme

Kaynak: Friant, 2017:27.

Tablo 3’ü incelediğimiz zaman Porto Alegre’de 1992 senesinden 2001 senesine kadar öncelik olan su ve temizliğin 2001 senesinden sonra önceliklerden çıkarıldığını görebilmekteyiz. Bunun yanında bir süreden sonra önceliklerin değiştiğini, vatandaşların sağlık, eğitim gibi sosyal yönlelere doğru geliştiğini fark ediyoruz. Belediye başkanının o zamanlar konut önceliği açısından düzenlemelerine gitmesine rağmen insanlar daha çok kayıt dışı yerleşmiştir.

2.1.1.2. PortoAlegre’de Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları

Katılımcı bütçeleme sisteminin doğduğu yer olarak Porto Alegre bir model olmuştur. Porto Alegre modeli katılım için bir öncü olmuştur. Porto Alegre modeli, sivil toplum örgütlerinden daha çok bireysel katılımları teşvik eden bir model olmuştur. Yapılan kent konseylerinde, yerel bölge ile ilgili birçok konuda fikir dayanışmasının yapılmasını öneren bir modeldir. (Sakinç ve Bursalıoğlu, 2014:6).

2.1.2. Katılımcı Bütçelemenin Uygulamasında: İngiltere

İngiltere'deki katılımcı bütçelemenin tarihsel gelişimini incelediğimiz zaman en önemli gelişimi aslında 1215 senesinde İngiltere'de imzalanan Magna Carta Libertatum'dur. Bu imzalanan belgede; Kralın mali yetkilerine sınırlandırılma getirilip, halkın isteği dışında vergi alınmama gerektiği belgeye eklenmiştir. Halkın en büyük sıkıntısını çektiği konu olan bürokratların hakimiyeti, bütçe üzerinde vatandaşların istediği bir biçimde verimlilik alabilmesi amacı ile sınırlandırılmıştır(Çobanoğulları ve Yereli, 2017:122).

Katılımcı Bütçeleme İngiltere'de öncelikle Salfordşehrinde uygulanılmaya başlanmıştır. 2003 senesinin Temmuz ayında Salford şehrinde vatandaşların önerilerini dinlemek için grup toplantısı yapılmıştır. Aynı zamanda diğer yerel bölgelerde katılımcı bütçeleme sistemine uyumlu olduğu için katılımcı bütçeleme sistemine ilgi göstermeye başlamıştır. Katılımcı bütçelemenin demokratikleşme süreciyle uyumlu olup, yerel yönetimlerin öneminin artması da sistemi daha uygulanabilir olduğunu göstermiştir (The PBunit Making People Count, 2010:16).

Porto Alegre'de başlayan katılımcı bütçeleme uygulaması, zamanla diğer ülkelere yayılma başlamıştır. İngiltere'de bu yeni bütçeleme sistemi Başbakan Yardımcılığı Ofisi'nin 2002 senesinde incelemesi ile başlamıştır. Katılımcı bütçelemenin uygulanabilirliği hakkındaki incelemelerden sonra 2004 senesinde sisteme eklenmiştir. İngiltere'de 2004 senesinde Özel Hibeler Programı adı altında Katılımcı Bütçeleme Birimi kurulmuştur. Birim kurulduktan sonra Katılımcı Bütçelemenin nasıl uygulanacağını, nasıl bir sistem olduğunu belirlemek amacı ile birçok çalışma başlatılmıştır(SQW, Cambridge Economic Associates veGeoff Fordhman Assocites, 2011:25,26).

2.1.2.1. İngiltere'de Katılımcı Bütçelemenin Özellikleri ve Süreci

İngiltere'de katılımcı bütçeleme uygulamasının yürürlüğe girmesi zor olmamıştır. Yerel yönetimlerin koşulları katılımcı bütçeleme için uygun durumda olduğu gözlenmiştir. Tam olarak katılımcı bütçeleme sürecine uygun yol izleyebilmek için belirli tema içerisinde ilerlenmiştir. Bu temalar; Harcamaların belirli bir düzeneveihtiyaca göre sınıflandırılması, kurulan bölgesel komitelerin fonların kullanımında etkin olabilmeleri, daha geniş yerel yönetim alanları için harcama önceliklerinin belirlenmesi şeklinde sıralanmaktadır (Department for Communities and Local Government, 2008:12).

Katılımcı bütçeleme uygulaması bir ülkeden başka bir ülkeye göre uygulamasında farklılık gösterebilmektedir. Katılımcı bütçelemenin İngiltere’de uygulanış biçimi de farklılık göstermektedir. İngiltere’nin Salford kentindeki meclis, yedi aşamadan oluşan bir bütçe matrisi oluşturmak istemişlerdir. Bu yedi madde (Ergen, 2012:326,327);

1. Kent için yapılacak olan yatırımlara bir finansman bulunması,
2. Katılımcı bütçelemenin uygulanacağı bölgenin veya semtin önceliklerinin belirlenmesi,
3. Kentin öncelikleriyle beraber belediyenin de önceliklerinin incelenmesi,
4. Yerel bölgenin nüfusunun planlanması,
5. İhtiyaç önceliklerinin belirlenmesi,
6. Bütçe taslağının oluşturulması,
7. Öncelik verilecek olan projeler için kaynak tahsisinin hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, şeklindedir.

2.1.2.2. İngiltere’ de Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları

İngiltere’de katılımcı bütçelemenin nasıl bir uygulama olduğunu, nasıl uygulanması gerektiğine dair çalışmalar yürütülmüştür. 2005 senesinde İngiltere’de yayımlanan “Vatandaş Katılımı ve Kamu Hizmetleri: Mahalleler Neden Önemlidir?” çalışmasında katılımcı bütçeleme tanıtılmış, önemine vurgu yapılmıştır. Bu çalışmada katılımcı bütçelemenin açıklaması; Vatandaşları ve toplulukları yerel yönetimlerin hizmetlerine dahil etmeye çalışan, yerel demokrasinin gücünü arttırmaya çalışan daha yenilikçi bir sistemdir. İngiltere’de katılımcı bütçeleme sisteminin başlanmasından itibaren küçük uygulamalar ile tanıtımları yapılmıştır (Office of the Deputy Prime Minister, 2005:26).

Katılımcı bütçeleme sistemini “Beyaz Kağıt” adı altındaki topluluk, katılımı anlatmış ve yerel yönetimlerin sivil toplum kuruluşlarını desteklediğini açıklamaktadır. “Communitybuilders” adlı program, toplulukları daha çok desteklemeye yönelik bir düzenlemedir. Katılımcı bütçelemeyi tanıtan, katılımı teşvik eden bu program sivil toplum kuruluşlarına daha iyi imkan sağlayabilmek amacı ile işlev görmektedir. “Defra” İngiltere’de 2008- 2011 seneleri arasında Kırsal bölgeleri desteklemek amacı ile 10 Milyon Sterlinlik finansman sağlamıştır. Kırsal bölgelere, katılımcılığın artması için yerel topluluklara kaynak sağlanmıştır (Department for Communities and Local Government, 2008:29).

2.1.3. Fransa’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi

Katılımcı bütçeleme sistemi Fransa’da 2014 senesinde dünyanın en büyük şehirlerinden biri olan Paris’te başlamıştır. Belediye başkanı olarak seçilen Anne Hidalgo, seçimlerden birkaç ay sonra katılımcı bütçeleme sisteminin uygulanabilirliğine dair uygulamalar başlatmıştır. 2014-2020 yılları arasında belediye, katılımcı bütçeleme için harcayacakları 500 milyon euroluk bir sermaye ayırmışlardır (Şehrin sermaye fonunun yaklaşık %5’i civarı) (Carlson, 2017).

2014 senesinde Fransa’ya baktığımız zaman sadece dört farklı yerde katılımcı bütçeleminin uygulandığı görülürken; 2018 senesinde yüzden farklı uygulamanın işlerlik kazandığı görülmektedir. Fransa’da katılımcı bütçeleme ile ilgili tutum; “Demokrasiyi demokratikleştirmek” şeklinde ifade edilmektedir (Dias, 2018:373).

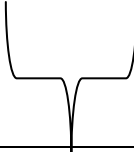
Fransa’daki katılımcı bütçeleme sürecinin başlangıcı ve gelişimini incelediğimiz zaman, bu bütçeleminin ilk adımlarının 2014 yılında atıldığını görmekteyiz. 2014 senesindeki seçimlerde seçilen Belediye Başkanı Anne Hidalgo’nun Fransa’daki katılımcı bütçeleme sürecindeki ilk adımları attığı görülmektedir. Belediye başkanı 2014 senesinin Eylül ayında bu sistemi uygulamaya karar vermiş, 20 bin Euro’luk 15 adet projeyi halka sunmuştur. Halka sunulma ve fikirlerinin alınma süreci e-anket yolu ile sağlanmıştır. Bu ankete olan katılım sayısı 41.000 olup, en çok oy olan 9 proje halkın oyları sayesinde uygulanmaya koyulmuştur (Taş, 2018:53).

2.1.3.1. Katılımcı Bütçeleminin Özellikleri ve Süreci

Fransa’da katılımcı bütçeleme finansman kısıtlamalarının önündeki engelleri kaldırmak ve şeffaf bir bütçe sistemi oluşturmayı amaçlamıştır. İlk olarak Porto Alegre’de ortaya çıkan katılımcı bütçeleme sisteminden Fransa, Alegre Komünist Partisi’nin demokratikleştirici düşüncesinden etkilenmiştir. Fransa’da Radikal Demokrasi’de Demokratikleştirmek isimli sivil toplum örgütünün Porto Alegre’deki katılımcı bütçeleme sistemine ait düşünceleri kendi vatandaşlarına öğretmek üzere kullanmıştır. Fransa’dakatılımcılığın artışını sağlamak için Poitou-Charente bölgesinde bulunan lise öğrencilerine katılımcı bütçeleme sistemi anlatılmıştır (Enriquez, 2019: 158).

Şekil 3: Fransa’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi: Morsang-sur- Orge

Kent Konseyleri	Belediye
1.Toplantı: Projeler ile ilgili sunum, değerlendirmeler ve tartışmalar	1.Toplantı: Projeler ile ilgili sunum, değerlendirmeler ve tartışmalar
2.Toplantı: Projeler ile ilgili öneriler	2.Toplantı: Projeler hakkında öneriler
Tekniksel Açıdan Değerlendirmeler	Tekniksel Açıdan Değerlendirmeler
3.Toplantı: Projeler ile ilgili son seçimler ve değerlendirmeler	3.Toplantı: Projeler ile ilgili son değerlendirmeler ve seçimler

Belediye Meclisi: Tematik projeler ile ilgili kent konseyleri ile birlikte bütçe oylaması
Tahaattütler: Ayda bir kez toplantı yapılması, projelerin takip edilmesi.

Kaynak: Drouault, 2006:75.

Şekil 3’de görüldüğü üzere, Fransa’daki katılımcı bütçeleme sistemi kent konseyleri ve belediye aracılığı ile yapılmaktadır. Kent konseylerinde vatandaşların tartışmaları, değerlendirmeleri aynı zamanda yerel yönetim ile de gerçekleştirilmektedir. Birlikte yapılan katılımın sonucunda, oylamalar yapılarak hangi fikirlerin uygulanacağı veya uygulanmayacağı belirlenecektir. Ayda birkez kent konseyleri aracılığı ile görüşülüp verilen tahattütlerin yerine getirilmesi konusunda izlenmesine imkan verilmektedir.

2.1.3.2. Fransa’da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları

Fransa’da katılımcı bütçelemeye verilebilecek en güzel uygulaması Fransız Devrimi’dir. 1789 senesinde halkın yönetim ve yönetim şekline isyan çıkararak, bütçe uygulamalarında, alınması gereken kararlarda düşüncelerinin alması gerektiği savunmuştur. Hükümetin mali faaliyetlerini izleyebilecekleri, devletin eylemlerini sınırlayan, katılımcı bütçeleme sisteminin alt yapısını oluşturan eylem, başarılı sonuçlanmıştır (Dias, 2014:127).

Fransa’da katılımcı bütçeleme doğrultusunda vatandaşların katılımını belirleyen, halkı katılıma çekip fikrinin alındığı olay ve durumlar olmuştur (Paris Budget Participatif, 2014).

Katılımcı Bütçeleme'nin 2014 senesinde Fransa'da başlanması ile ilk uygulama örneği olarak Eğitim ve Gençlik alanında yapılan "Okullarda Yetiştirin" projesi yer almaktadır. Paris Belediyesinde gerçekleştirilen bu proje için 1.000.000 £ ayrılmıştır. 8.547 vatandaşın kullandığı oy ile proje gerçekleştirilmiştir. Paris çevresinde bulunun 229 kreş, anaokul ve ilkokullara fidanlar dikilmiştir (Paris Budget Paricipatif, 2014).

Fransa'da Combronne bölgesinin yenilenmesi ve düzenlenmesini kapsayan bir proje başlatılmıştır. 2015 senesinde bölge vatandaşlarının isteği üzerine yapılan, kent konseyi oylamasında 900 oy ile kabul edilen proje için 775.000 £ bütçe ayrılmıştır. 2016 Şubatta çalışmaları başlatılan proje Mayıs 2019 'da bitmiştir. Yaya geçitleri, ağaçlandırma çalışmaları, bisiklet yolları, çevre aydınlatmaları gibi bölgeyi güzelleştirecek çalışmalar yapılmıştır (Paris Budget Participatif, 2015).

2.1.4. Katılımcı Bütçeleme Uygulaması; İspanya

Katılımcı bütçeleme sisteminin İspanya'da 60 farklı bölgede görülmüştür. Katılımcı bütçeleme uygulaması tarihine baktığımız zaman, 2004 senesinde Birleşik Sol ve Yerel Demokrat Parti katılımcı bütçeleme sitemini Seville kentinde tanıtmıştır. 2004 senesinde tanıtılan bu sistem, vatandaşların yerel yönetim üzerindeki harcamalarında kontrol sahibi olduklarını gösterebilmek amacı ile gösterilmiştir (Gakhal, ParticipediaTeam, 2018).

İspanya'da katılımcı bütçele sistemi birçok farklı bölgesinde görülmüştür. Bu bölgelerden biri Schemes'de 2015 senesinde görülmeye başlanmıştır. Katılımcı bütçeleme uygulaması İspanya'da yeni siyasi partilerin ortaya çıkması, yeni güçlü ekonomi söylemleri, mevcut sistemde olan eşitlik, siyasi katılımı vatandaşların artış göstermesi bu sistemin uygulanmasına yol açmıştır (Frances, Carratala ve Ganuza 2018:279).

Katılımcı bütçeleme uygulamasının İspanya'da gelişimi belirli aralıklarla çıkarılan kanunlarla daha sağlamlaştırılmaya çalışılmıştır. 3 Temmuz 2008 senesinde 11/2008 sayılı çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname'de GeneralitatValensia Topluluğu'nun Vatandaş Katılımı başlıklı kanun çıkarılmıştır. 8 Temmuz 2010 senesinde Katılım, Vatandaş Katılımının Teşviki ile ilgili kanun çıkarılmıştır. 2018 senesinde kadar yine aynı şekilde İspanya'da katılımcı bütçelemeye yönelik birçok kanun çıkarılmıştır. Son yıllarda bazı önemli noktalara eğilimli gösterdiği fark edilmiştir. Bu noktalar (Nebo vd., 2019:183);

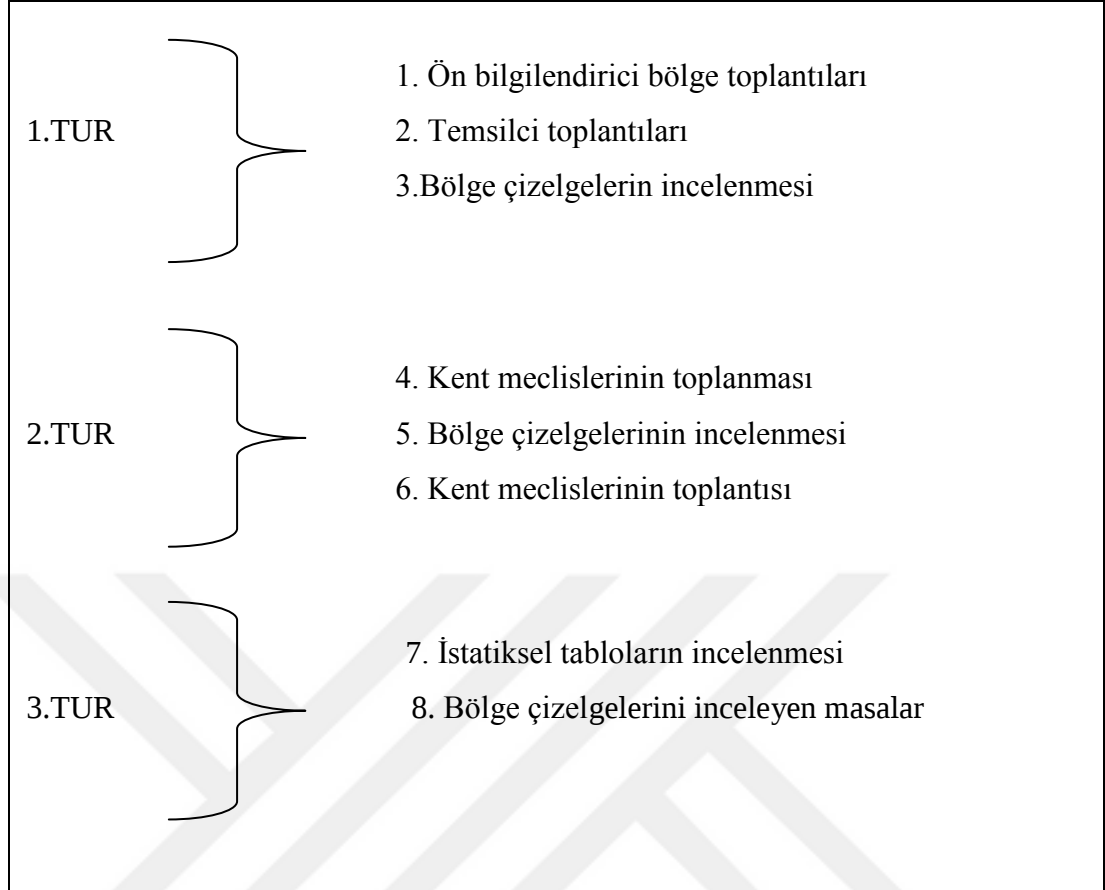
- Vatandaş ile belediye arasındaki müzakere toplantılarının gerekli ölçüde yapılması gerektiği,
- Belediyenin katılımcı bütçeleme ile ilgili yeterince bilgi vermemesi,
- Şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde eksikliklerin giderilmesi üzerine tespitler yapılmış ve son olarak;
- Girişimlerin geçici yerine uzun vadede sürdürülmesi gerektiğidir.

2.1.4.1 Katılımcı Bütçelemenin Özellikleri ve Süreci

Katılımcı bütçeleme uygulaması, İspanya’da 2001 senesinde Cordoba’da uygulanmaya başlanmasından itibaren 2 farklı model ortaya çıkarmıştır. Cordoba’da uygulanmaya başlanılan katılımcı bütçeleme modellerinden birincisi; 2001-2003 seneleri arasında uygulanmıştır. Bu bütçeleme sistemi vatandaşlara yönelik bir uygulama olup, 3 turdan oluşmaktadır. İlk aşama bölgenin her kısmını kapsayan bilgilendirici meclisler ile başlamıştır. Bir önceki yılın raporlarına göre bölgeler bu aşamada değerlendirilmeye başlanmıştır. Daha sonraki aşamalarda, bölgedeki çizelgelerin incelenmesi, kent meclislerinin toplanması gibi karşılıklı bilgilendirmelerin olduğu toplantılar yapılmıştır. Bölgede ilçelere bağlı olan, bölge masaları kurulmuştur. Bu bölge masaları halkın istek ve ihtiyaçlarının dile getirildiği masalardır. İlk modelin gösterimine baktığımız zaman (Drouault 2006:53);

Şekil 4’de görülüşü üzere, İspanya’da ilk katılımcı sistemi uygulanmaya başlandığında 3 turdan oluşmuştur. 1.Tur’da ön bir toplantı niteliğinde olup genel bir bölge analizleri şeklinde diyebilmekteyiz. 2.Tur’da Kent Meclislerinin toplandığı, birinci tura göre daha kapsamlı bir toplantıdır. Son turda bölgelerin analizinin son aşaması şeklindedir. Çizelgeler ve istatiksel raporlar incelemeye alınmış, buradan çıkacak sonuçlara göre kararlar alınmaktadır.

Şekil 4: İspanya Cordoba'da Katılımcı Bütçeleme

Kaynak:Drouault, 2006:54.

2.1.4.2. İspanya’da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları

İspanya’da katılımcı bütçeleme uygulaması önemsenen bir sistemdir. Bu sistemin kanunlaştırıldığı yasaları görülmektedir. İspanya henüz katılımcı bütçelemeyi kullanmadığı, sistemi tanımadığı zaman diliminde bile anayasasında katılımcılığı anlattığı maddesi bulunmaktadır. 1978 Anayasası’nın 9.Maddesinin 2.Fıkrasında; “ *Bireylerin ve ait oldukları grupların özgürlük ve eşitliğinin gerçek ve etkili olabilmesini sağlayacak koşulları geliştirmek, bunları tam olarak kullanmalarının önündeki engelleri kaldırmak ve tüm vatandaşların siyasi, ekonomik, kültürel ve toplumsal yaşama katılmalarını kolaylaştırmak kamu makamlarının görevidir.*” İbaresini yer almaktadır. Bu madde de 1978 senesinde katılımcılığın önemine dikkat çekilmiştir. Vatandaşların her konuda katılımlarını sağlamanın kamu makamlarının görevi olduğu vurgusu yapılmıştır(Constitución Española, 1978).

2008 senesi Temmuz ayında Valensiya Topluluğunun Generalitat'ın çıkardığı Yurttaş Katılımı kanununda da katılımcılığın uygulanmasına ve önemine yer verilmiştir. 10 Temmuz 2008 Valensiya Topluluğu'nun katılımcılığına dair çıkarılan bu kanun tamamen vatandaşların katılımcı bir yapıyı benimsemeleri gerektiğine ve hükümetin şeffaf olması gerektiğini savunmuştur. Çıkarılan kanun ile vatandaşın katılım araçlarının yönetimle birlikte belirleneceğini, yerel yönetimin katılıma teşvik edici davranışlarda bulunması gerektiğinin öneminden bahsetmiştir (Diari Oficial De La Generalitat Valenciana, 2008).

2.1.5. Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında; Almanya

Almanya'da katılımcı bütçeleme uygulamasının tarihe baktığımız zaman, 1990'lı senelere dayandığını söyleyebiliriz. İlk uygulandığı yerel yönetim yerlerinin isimlerine baktığımız zaman; Vlotho, Hilden, Hamm, Emsdetten gibi orta ölçekli belediyelerde başlamıştır. Zamanla ilerleyen bu yeni sistem Almanya'da 2007 senesinde ilgili bölgelerdeki vatandaşların %2'si bir yenilik olarak benimsemiş, kullanmaya başlamışlardır (Geissel, 2009:54).

Katılımcı bütçeleme anlayışını Almanya'da üç aşama halinde uygulandığını görebilmekteyiz. Almanya'da uygulanan bu bütçeleme sisteminin ilk aşaması belediye idaresinin bütçe oluşumu ile ilgili bilgi vermesi ile başlamaktadır. İkinci aşama ise, belediye vatandaşları bütçe sistemi hakkında görüş bildirmesi için görüş bildirmeye davet etmektedir. Üçüncü aşamada ise, vatandaşlar tarafından belirtilen görüşlerde en fazla orta çıkan görüşler belirlenir. Belirlenen bu görüşler, belediye meclisinde tartışılır, varılacak olan ortak görüşe göre ya uygulamaya konulur ya da reddedilmektedir (Gerlit, Dapp ve Krcmar, 2017:263).

Almanya'da yerel iradenin ana çerçevesi vatandaş katılımından oluşmaktadır. Vatandaş katılımının ana çerçevesi ise işbirlikçi demokrasi ve aktif vatandaşlığa dayanmaktadır. Yerel yönetimlerin, belediyelerin, yönetimdeki asıl ideali daha katılımcı yönelimler oluşturmaktır. Almanya'da vatandaş katılımlarının ortaya çıkışı iki gelişme ile ilgilidir. Birincisi; 1990'lı yıllarda Yeni Kamu Yönetimi Reform Programları, ikincisi ise 1990'lı yıllardan sonra katılımcılığın büyük bir etki yaratacak şekilde bu fikrin uygulanmasıdır. Bu ikinci demokratikleşme patlaması, vatandaşlar değil politikacılar, yerel idareler tarafından gerçekleştirilmiştir (Röcke, 2009:131-138).

Almanya’da aktif olarak katılımcı bütçeleme uygulandığı belediye sayısı son olarak internet sitesinde 102 olarak belirlenmiştir. 13 belediyenin katılımcılığı duraklattığı belirlenmiştir (Bürgerhaushalt, 2017:21,22).

Almanya’da katılımcı bütçeleme sisteminin uygulanmasında bütün vatandaşlar uygulamaya katılmaları için davet edilmektedir. Almanya’da kurulan Belediye Meclisleri Belediye bütçesinin bir sonraki sene için gelirleri ve harcamaları hakkında fikirleri ve görüşleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Bazı belediyeler de katılımcılığa yönelik sorulan anket sorularına bölgeye özel sorular ekleyebilmektedir. Çoğu Alman vatandaşın bu uygulamayı benimsemesinin sebebi, fikir beyan edebilmeleri, oylama yapabilmeleri, yorum yapıyor olmalarıdır (Gerlit, Dapp ve Krcmar, 2017:263).

2.1.5.1. Almanya’da Katılımcı Bütçeleme Özellikleri ve Süreci

Almanya’nın birçok belediyesinde, yerel idaresinde, katılımcı bütçeleme uygulanmaktadır. Katılımcı bütçeleme en çok uygulandığı bölge Berlin-Lichtenberg’tir. Berlin Lichtenberg’de 2007 senesinde bölgenin ilk yerel bütçesi kurulmuştur. Burada uygulanan model Almanya’nın diğer projelerinde uygulanan katılımcı bütçeleme uygulaması ile benzerlik göstermektedir.

Lichtenberg’te uygulanan bütçeleme de 4 komite (ekip) kurulmuştur. Bu komiteler (Franzke, 2010:17,18);

1. Proje yönetim ekibi, iç koordinasyon olarak görev yapmakta olup, ilçe idaresinin kişisel ve mali hizmetleriyle ilgilenmektedir.
2. Yönlendirme komitesi, 7 kişiden oluşan bir komitedir. İlçe idaresinden 3 kişi ve meclis grubunu temsil eden 4 kişiden oluşmaktadır. Gelen talepler doğrultusunda, projelere oybirliği ile karar verilerler.
3. Proje ekibi, tüm yaş grubuna, meslek dallarına uygun bir biçimde vatandaş temsil edenlerden oluşan komite grubudur.
4. Editör ekibi, sürecin yazı işini, sivil toplum örgütlerinden destek alarak yapabilen ekiptir.

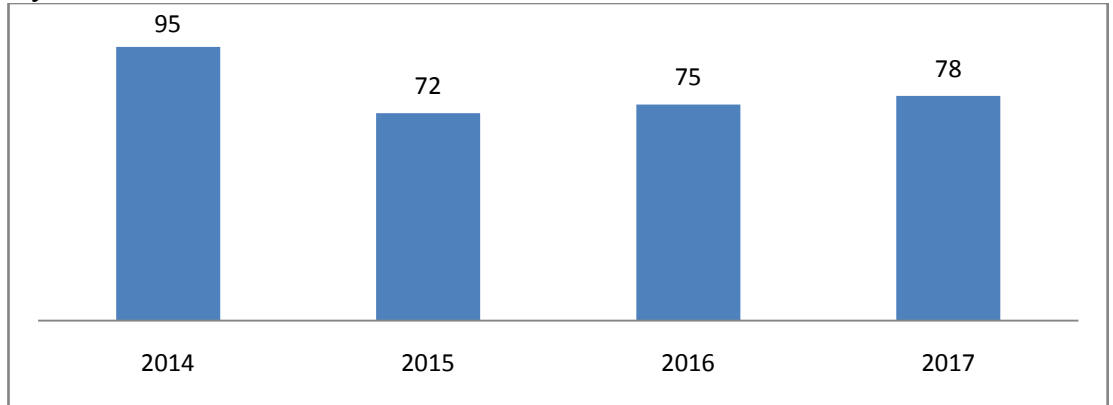
Tablo 2: Almanya'da Katılımcı Bütçelemeyi En Çok Uygulayan Bölgelerin Katılıma Yaklaşım Şekilleri (2008-2009)

	Yerel Toplantılar	İnternet	Anket	E-Mail	Telefon
Köln (2008)	x	%85	%9	%2	%4
Berlin-Lichtenberg (2009)	%29	%60	%11	X	X
Emsdetten (2008)	%100	X	X	X	X
Potsdam (2009)	%11	%42	%47	X	X

Kaynak: Franzke, 2010:16.

Almanya'da Katılımcı Bütçeleme uygulamasına vatandaşların hangi yollar ile katılım sağladığını Tablo 2 göstermektedir. Seçilen 4 bölge üzerinden, Köln'de katılıma vatandaşların en çok internet yolu ile katıldığını, yerel toplantıları tercih etmediği gözlemlenmektedir. Berlin-Lichtenberg'de ise en çok internet aracılığı ile katılımın sağlandığını, E-Mail ile telefon yolu ile katılımcılığı tercih etmedikleri görülmektedir. Emsdetten bölgesinde ise vatandaşların sadece bir katılım yolunu seçtiği görülmektedir. Bu katılım şekli yerel toplantılardır. Postdam bölgesinde bölge vatandaşların en çok anket yolunu seçtiği, telefon ve e-mail yolunu kullanmadıkları görülmektedir.

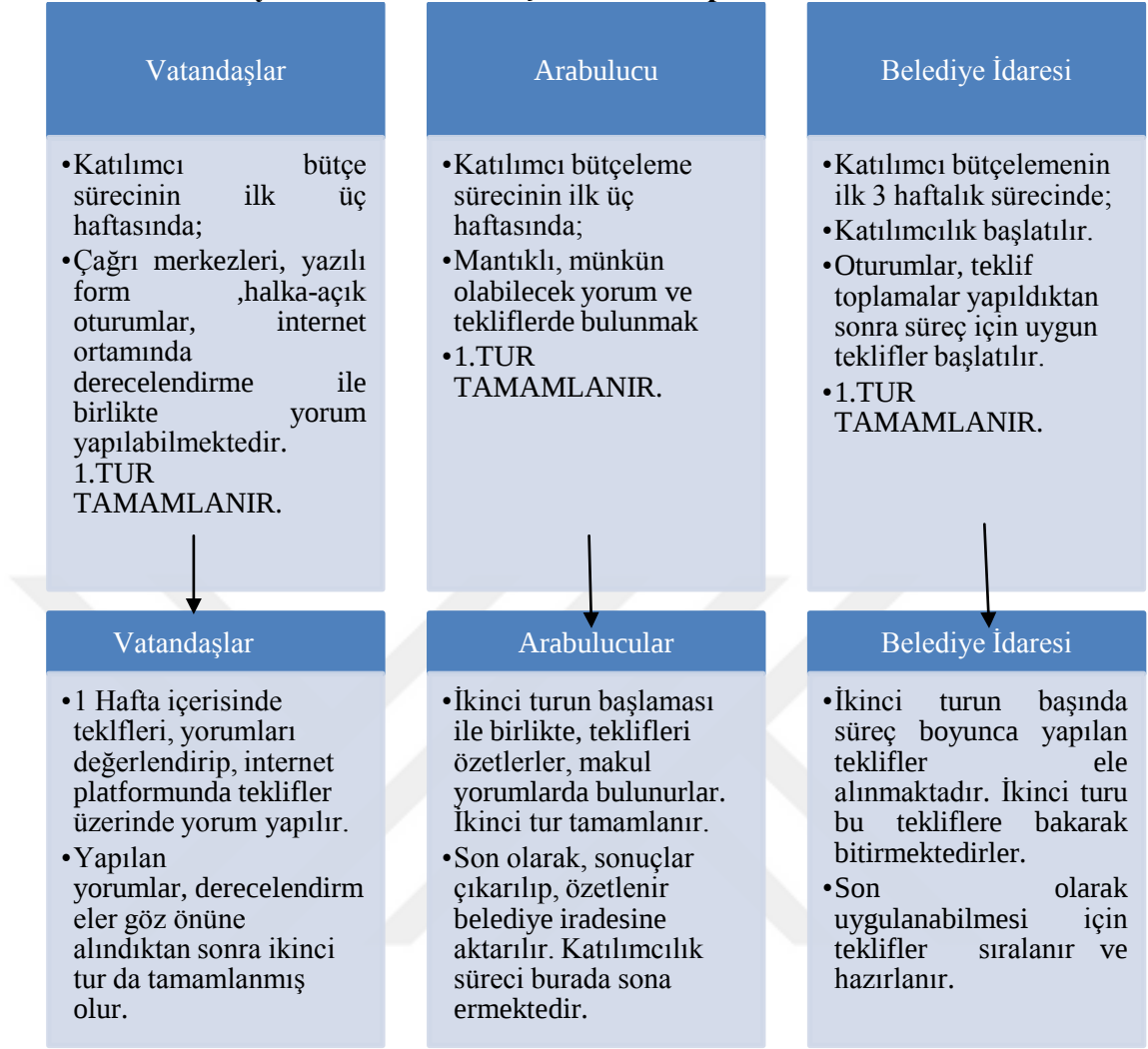
Şekil 5: 2014- 2017 Yılları Arasında Almanya'da Katılımcı Bütçelemeye Ait Proje sayıları

Kaynak: Bürgerhaushalt, 2018:9.

Şekil 5 incelendiği zaman, 2014 senesinden 2015 senesine doğru sert bir düşüş olduğu görülmektedir. Bunun sebebi kamu kaynaklarının idaresinin başarılı yapılamaması, projelerde daraltmaya gidilmesine sebep olmuştur. Ayrılan bütçe doğrultusunda vatandaşın isteklerini yerine getirmeyi amaçlamışlardır (Bürgerhaushalt, 2018).

Tablo 3: Almanya'da Katılımcı Bütçelemenin Yapısı

Kaynak:Scherer ve Wimmer, 2012:107.

Scherer ve Wimmer, tarafından düzenlenen katılımcı bütçeleme yapısına dair tabloyu Tablo 3’de gözlemlemekteyiz.. Almanya’da katılımcı bütçelemenin vatandaşlar, arabulucular ve belediye idaresi tarafından gerçekleştiği görülmektedir. Katılımın ilk aşamasının vatandaşlar ile başlaması, tekliflerinin, düşüncelerinin önemli olduğunu, yerel halkın gözlemlerine göre hareket edildiğinin göstergesidir. Arabulucular, sivil toplum kuruluşları sayesinde yerel yönetim ile vatandaş arasında bir köprü oluşmaktadır. Katılımın Belediye İdaresi kısmı, vatandaşların görüşlerini dikkate alarak belirli bir bütçe fonu oluşturması sayesinde büyük bir önem taşımaktadır.

2.1.5.2 Almanya’da Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları

Almanya katılımcı bütçeleme uygulaması ile tanıştığı zamanlar ilk önce küçük belediyeler pilot bölge olmayı üstlenmiştir. Bertelsmann Vakfı ile yaptığı işbirliği ile Kuzey Ren- Vestfalya eyaletinde sistem denemesi yapılmıştır. Başarılı sonuç veren bu sistem, yerel halkın hoşuna gitmiştir. Federal Yurttaşlık Eğitimi Dairesi’nin Federal Meclisi temsil eden vakıfların katılımları ile yürütülen “Büyük Şehirlerde Katılımcı Bütçeleme” projesi ile katılımcı bütçeleden birçok yerel yönetim etkilenmiştir. Almanya’nın Thüringen eyaleti, Almanya’daki siyasi değişimler sunucunu yeni kurulan beş eyaletten biridir. Thüringen eyaleti katılımcı bütçelemeyi desteklemiş ve üç fikir beyan etmiştir. Bu fikirler; katılımcı bütçelemeye dair bilinçlendirme, belediyeleri karşılaştırarak sistemi öğrenmek ve e-katılım platformu oluşturulmasıdır (Ahlke, 2008).

Almanya’da katılımcı bütçeleminin etkin bir şekilde uygulandığı, yerel yönetim ve vatandaş arasında güven ilişkisinin kurulduğu görülmektedir. Almanya’nın çoğu yerel yönetiminde bu sistemin görülmesi ülkenin daha çabuk gelişmesine sebep olmaktadır. Katılımcılık anlayışını benimseyen bölgelerden biri olan Solingenkenti’de katılımcı bütçeleme anlayışını 2010 senesinde yeni bütçe sistemi ile tanışmıştır. 2010 senesinde Solingen belediyesi “Solingen Kurtarıyor!” sloganı adı altında, vatandaşların kendi bölgeleri hakkında söz sahibi olabilecekleri bir bütçe sistemini benimsemeye davet etmiştir. 2010 senesinde yeni bütçe sistemi ile tanışan vatandaşlar, 2011 senesinde “Avrupa Kamu Sekörü” ödülünü almıştır. Yönetimin, idarenin katılımcılığı başarılı uygulaması sonucunda aldığı bir diğer ödül ise “Almanya Sürdürülebilirlik” olmuştur (Wagner ve Ruesch, 2012:9).

2.1.6 İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi

İtalya’da katılım sistemi 60’lı yılların tartışma konusu konumuna gelmiştir. Çeşitli alanlarında kent konseyleri kurulma çabalarına girilmiştir. 90’ların siyasi krizleri aracılığı ile belediyeler kendilerini farklılaştırmak amacı ile katılımcılığı içeren anayasal düzenlemelere gidildi. 2000’li yıllarda İtalya’daki katılımcı bütçeleme durumuna baktığımız zaman yerel düzeyde çoğalmasına karar verilmiştir. İtalya 2000’li yıllara geldiği zaman katılımcılığı sembolik bir kaynaktan, araçsal bir kaynağa dönüştür yoluna gitmek istemiştir (Allegretti ve Herzberg, 2004:14). İtalya’da katılımcı bütçeleme sistemi tam olarak 2001 senesinde yükselişe geçmeye başlamıştır (Sgueo, 2016:4).

2.1.6.1 İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sisteminin Özellikleri Ve Süreç

İtalya’da katılımcı bütçeleme sisteminin eskiden gelen lakin genel olarak bütün yerel yönetimlerinde uygulanabilen bir bütçe sistemi değildir. Ülke biraz yavaş bir şekilde bu sistemi tanımaya çalışmaktadır.

Tablo 4: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasında İtalya’nın Benimsediği Kurallar

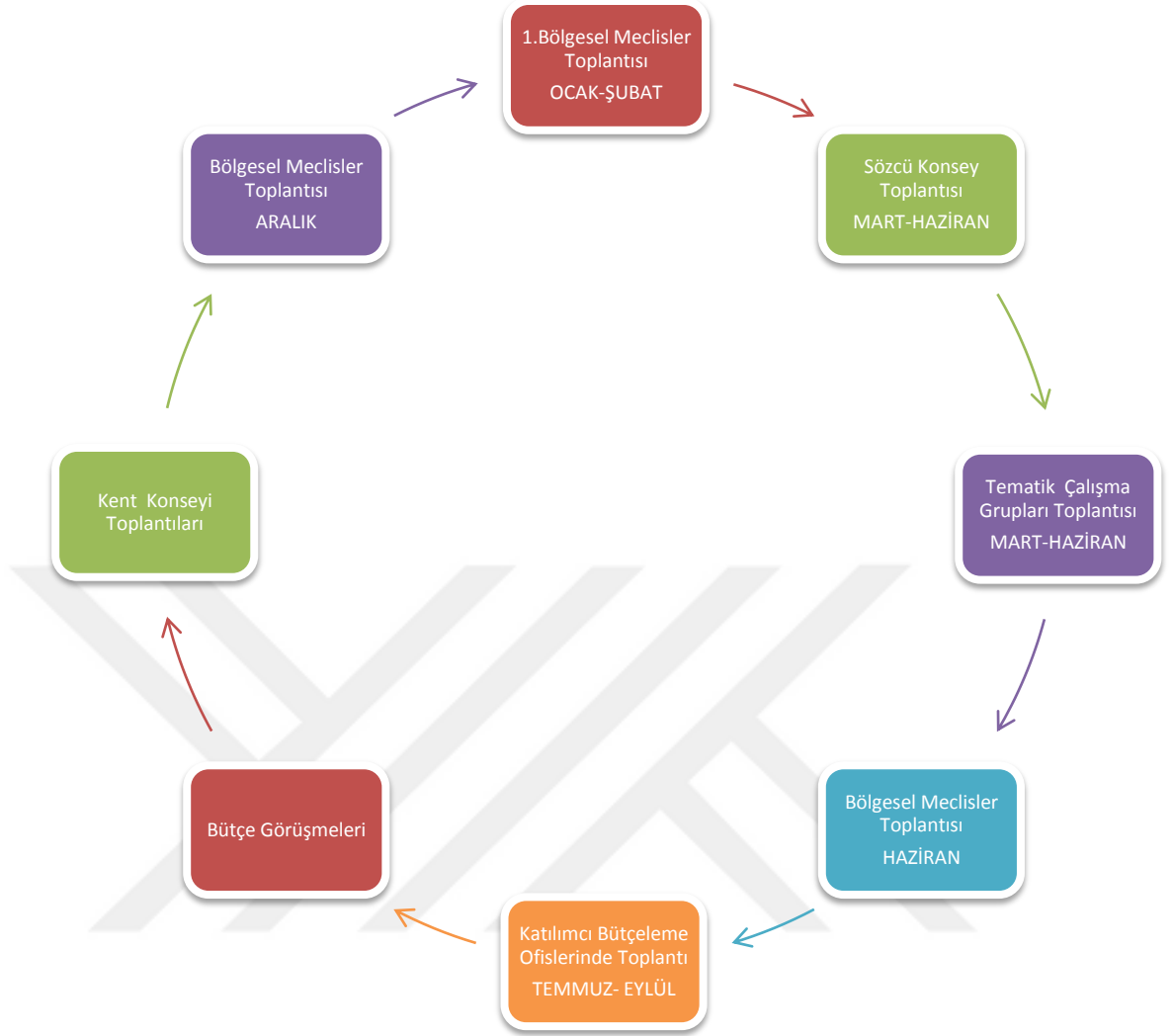
İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi		
Vatandaşlık	Belediye	Süreç
Aktif katılımcılıkta en büyük aktör vatandaşlarıdır. Üniversite öğrencileri ve gen insanlar katılımcılığın en aktif kısmını oluşturmaktadır. Toplumun ihiyacını, etkileşimlerini, hesap verilebilirliğini en üst düzeyde tutabilecek, en önemli görev vatandaşıdır.	Düşüncelerini belli eden, konuşan bir şehir için, düşünceleri ve istekleri yansıtabilen bir belediyecilik anlayışı bulunmaktadır.	Katılımcı bütçeleme uygulamasının sürecinde belediye ile vatandaşlar arasındaki iletişimin etkililiği ve verimliliği sürecin yönetimin temel parçasıdır. Süreç belediye ve vatandaşlar ile yürümektedir.
Engeller ve Zorluklar	Çıktı ve Sonuç	
Katılımı bütçeleme karşısında bir engel bulunmamaktadır. Fakat karşılarına çıkan zorlukları kontrol etmek için problemleri çözücü nitelikte çözümler sunulmaktadır.	Bütün süreçler başarılı bir şekilde tamamlandıktan sonra bu uygulamanın çıktı ve sonuçları; iletişim, işbirliği, kamusal değer yaratma, vatandaşlık bilinci şeklindedir.	

Kaynak: Magliacani, 2020:94.

Tablo 4 bize katılımcı bütçelemenin esas elementlerini ve değerlerini göstermektedir. İtalya gibi birçok katılımcı bütçeleme uygulamayı benimseyen ülkeler, bölgeler ve yerel yönetimler bu esasları kendine temel olarak almaktadır. Basit bir model gibi görülen bu tablo aslında belediyenin yerel yöntemler ile vatandaşlar arasında oluşması öngörülen değerlerin temel yapı taşıdır.

İtalya’da katılımcılık diğer ülkelerde de uygulanan katılımcı bütçeleme anlayışında olduğu gibi vatandaşların başrol oynadığı bir süreçtir. Belediyelerin vatandaşlarını destekledikleri, bu desteklerin uygulamaya geçip bir sonuç almaya odaklı sistem kurulmuştur.

Şekil 6: İtalya'da Katılımcı Bütçeleme Sistemi

Kaynak:Bassoli, 2011:4.

Şekil 6'yı incelediğimiz zaman, yılın başlangıcında Ocak- Şubat aylarında öncelikle bölgesel meclis toplantılarının olduğunu görebilmekteyiz. İlk toplantının ardından halk sözcülerinin içinde bulunduğu sözcü konsey toplantıları gerçekleştirilip, vatandaşların fikir ve düşünceleri görüşmektedir. Yine bu dönemde farklı meslek, yaş grupları ile de görüşmeler yapılmaktadır. Haziran ayında tekrar bölgelerde meclis toplantıları oluşturulup son aşamalara geçilmektedir. Katılımcı Bütçeleme ana ofisinde yapılan toplantılar sonucunda da bütçe görüşülüp bir karara bağlanılmaktadır. Son yapılan bölgesel toplantıda son alınan kararlar uygulamaya geçilmesi yönünde düşünceler gerçeğe aktarılması amacı ile belgelendirilmektedir.

2.1.6.2. İtalya’da Katılımcı Bütçeleme Sistemi Uygulamaları

İtalya’da katılımcı bütçeleme sistemi aktif bir şekilde kullanmayı hedeflemiş, katılımcı bütçelemeyi benimseyen 35 belediyesi bulunmaktadır. İtalya’da katılımcı bütçelemenin hedeflerini ve nasıl bir süreç izlemesini benimsemeleri gerektiğini gösteren kanunlar çıkartılmıştır. Belediyenin yerel yönetimler ile yönetildiğini söyleyen kanun; 278/1976 sayılı kanun ile bunun düzeltilmesi 42/2010 sayılı kanunu gösterebiliriz. İdarenin nasıl yönetimi yönetmesi gerektiğine dair idari belgelere vatandaşların erişebileceğini gösteren 241/1990 sayılı kanundur. Kamu idarelerinin şeffaflığını, hesap verilebilir olmasını belirten; 81/1993 sayılı Kanun maddesidir. Halkın katılımını, katılıma teşvikine önem verilmesi gerektiği üzerine durulan ve katılımcı bütçelemenin önemini gösteren kanun maddesi ise; 267/2000’dir (Bartocci, Grossi ve Nataizi, 2016:41).

2.1.7. Dünyadan Gündemlerle Katılımcı Bütçeleme

1) 13 Ekim 2020 tarihinde, Hollanda İçişleri ve Krallık İlişkileri Bakanlığı ve Avrupa Kentsel Bilgi Ağı ile ortaklaşa bir panel tartışması oluşturmuştur. 13 Ekim 2020’den önce katılımcılara internet yolu üzerinden anket gönderilmiştir. 13 Ekim günü çevrimiçi, 100 katılımcının olduğu bir oturum düzenlenmiştir. Gönderilen anketler isimsiz bir şekilde yanıtlanması neticesinde tartışma konusu gündeme getirilmiştir. Bu yapılan çevrimiçi anket katılımcılar hakkında bilgi sahibi olmayı hedeflemiştir. Bu panel, yeşil alanların korunması ve düzenlenmesi ile daha iyi düzenlemeleri kapsayan tartışma oturumu olmuştur.

Katılımcılara iki soru sorulmuştur. Sorular;

“ 1. Ne tür bir kuruluşu/tüzel kişiliği temsil ediyorsunuz?

- Yerel Yönetim
- Bölgesel Otorite
- Ulusal Otorite
- Avrupa Kurumu
- Avrupa Örgütü
- Ticaret
- Diğer

1. Avrupa Birliği Kentsel Gündemine dahil misiniz (veya dahil oldunuz mu?) ?

- Evet
- Hayır” şeklinde olmuştur (European Urban Knowledge Network, Ministry of the Interior and Kingdom Relations, 2020).

2) Ülkemizde uygulanan ve halkın görüşleri neticesinde karar alınan bir referandum yapılmıştır. Keçiören Belediyesi 27 Kasım 2017 tarihinde halkını önemli bir karar için sandık başına toplamıştır. Keçiören’de bulunan Cumhuriyet Kulesi’nin yıkılması veya yapılması ile ilgili oylama yaptırılmıştır. Yapılan oylamalar sonucunda Keçiören Belediyesi’ndeki halkın %76’sı yıkılmasın yönünde oy kullanmışlardır. Bu yapılan oylama sonucunda Cumhuriyet Kulesi tekrar yapılmaya başlanılmış, 2021 senesinde tamamlanması beklenmektedir (Yılmaz, 2017).

Cumhuriyet Kulesi hakkında verilecek karar için, Keçiören Belediyesi bünyesinde bulunan, “Kalaba Kent Meydanı, Gazino, Esertepe, Sancaktepe ve Aşağı Eğlence” noktalarında sandıklar kurulmuştur.

Cumhuriyet Kulesi’nin en önemli bir özelliği ise, Keçiören Belediyesi ilk defa kendi maddi imkanları ile yatırım yapıyor olmasıdır. Sadece belediye kararına ait olan Cumhuriyet Kulesi aslında halkın eseri niteliğinde olacaktır (Keçiören Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü, 2020).

3) Finlandiya, Tampere bölgesinde gençlerin yararına yapılacak olan yatırımlar için oy kullanmaları istenmiştir. Teklife sundukları 120 projeden en çok istedikleri projeleri seçme hakkına sahipler. Projelerin yapımı için 450.000 Euro para ayrılmıştır. Oylamaya 12 yaş ve üstü vatandaşlar katılabilmektedir. 2020 Kasım ayı içerisinde kullanılan oylar Aralık ayı içerisinde sonuçlandırılacak (PB Network, 2020).

Covid-19 virüsü nedeniyle çevrimiçi yapılacak bir oylama ile katılım sağlanmaktadır. Katılan vatandaşların eğitim düzeyi ile yaşına göre ayırım yardımcı asistanlar görevlendirilmiştir. Seçmenler 120 adet proje arasında en çok istedikleri iki projeyi seçme hakkına sahiplerdir. Aralık 2020’de açıklanan sonuçlara göre 2021 senesinde vatandaşların istedikleri projeler hemen yapılmaya başlanacak. Oylama sunulan 120 projeden bazıları;

- “Zorbalığa Müdahale Etmek,
- HYKY’de Çocuklar İçin Kentsel Tarım Alanı,
- Olkahinen’de Açık Hava Spor Salonu,

- Nekalan Koulu Oku Bahçesinde Kaykay ve
- BMX Eğitim Noktası” diye sıralanmaktadır (Kurela, 2020).

4) Armagh, Banbridge, Craigavon bölgeleri tarafından yönetilen Topluluk Planlama Ortaklığı ile ortaya çıkan “Sizin Topluluğunuz, Sizin Sesiniz, Sizin Seçiminiz 500£ Alsın” projesi, katılımcı bütçeleme için ayrılan fondan yararlanmaktadır. Yerel bölgelerde bulunan toplulukların, bulunduğu yer için en faydalı görüşü temsil edecek, bu fikir için oylamaya gireceklerdir. Toplulukların öncüsü olacak olan anlayış biçimi “Mutlu Olmanın 5 Yolu” etrafında şekillenmektedir (Participatory Budgeting Works, 2020).

Projeye başvurular 29 Eylül 2020 tarihinde başlamış oluo, 27 Ekim günü son bulmuştur. Projeye başvururken belirtilen formlar doldurulup, projenin tanıtımı yapıp e-mail veya posta yolu ile proje yöneticilerine ulaşması sağlanmıştır.

Kriterlere uyan projeler çevrimiçi olacak olan oylama ile ikinci adıma geçen fikirler arasından seçim yapacaklar. Bu seçim Aralık ayında yapılacak oluo, 2021’de bölge halkına bitmiş bir şekilde oylarının karşılığı verilecektir. Projenin “Mutlu Olmanın 5 Yolu” bünyesinde izlenmesi gerektiğini belirttiği 5 yol (Armagh City Banbridge ve Craigavon, 2020);

1. Güvenli,
2. Yasal,
3. Bütçeye uygun,
4. Zaman bakımından uygulanabilir,
5. Armagh, Banbridge ve Craigavon Borough’daki insanlara faydalı olmasıdır.

2.2. TÜRKİYE’ DE KATILIMCI BÜTÇELEME SİSTEMİ

Dünyanın birçok yerel yönetim bölgesinde uygulanan katılımcı bütçeleme sistemi Türkiye’de de uygulanmıştır. Türkiye’deki uygulama zamanına baktığımız zaman katılımcı bütçeleme sistemine yönelik yapılan ilk çalışmalar 2007 senesine dayanmaktadır. “Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi” 2007 senesinde belirlenen bazı pilot bölgelerde çalışmaları başlatılmış ve UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) mali olarak destek vermiştir (Sakınç ve Bursalıoğlu, 2014:8).

Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi; belediyelere maddi bir destek sağlandığı destek projesidir. I, II ve III şeklinde isimlendirilen aşamalardan oluşmaktadır. Bu proje ile belediyelere;

- Performans Yönetim Sistem adı altında projede yer alabileceklere uygulama merkezli belediye olabilme fırsatı,
- Belediyelerin birbirleriyle tecrübelerini paylaştırarak katılımlarına teşvik etmek,
- Belediyeleri belirli bir düzene oturtturacak daha birçok imkandan faydalanacaklar (UNDP, 2019).

Avrupa Birliği katkısı ile finanse edilen bu proje, İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği ile birlikte yürütülmüştür. Yerel Yönetim Reformu Destek Projesi; üç farklı zaman dilimini kapsayan bir projedir. 1. Zaman dilimi; 2005- 2007, 2. Zaman dilimi 2009- 20011, 3. Zaman dilimi 2018- 2020 yıllarını kapsamaktadır (Yerel Diplomasi, 2018).

Projenin ilk başladığı zaman ile günümüzdeki zaman dilimine baktığımız zaman ülkemizde yönetim biçiminde birçok önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Projenin ilk aşamasından bu zamana kadar gelen değişiklikler de, Cumhurbaşkanlığı, Hükümet Sistemi ve İçişleri Bakanlığı şeklinde söyleyebiliriz. İçişleri Bakanlığı bünyesinde bulunan Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılıp, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kapsamına giren “Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü” ortaya çıkmıştır. Yapılan bu değişiklikler projeyi daha etkin ve verimli hale getirmiştir (UNDP, 2019).

Türkiye’de katılımı ilk kez duyuran “Yerel Yönetim Reformu Destek Projesi” ülkemize ilk geldiği sene pilot il olarak seçilen belediye; Çanakkale Belediyesidir. Katılımcı bütçeleme uygulaması Çanakkale Belediyesi Fevzipaşa Mahallesi’nde sistemle tanışılmıştır. İlk defa tanışılan bu sistemde ilk önce o mahallede yaşayan 16 yaş üstü vatandaşlara belirlenen altı hizmetten hangilerine öncelik verilmesi gerekildiğine dair oylama yapılmıştır(Yalçın, 2015:322).

Tablo 5: Çanakkale Belediyesi Fevzipaşa Mahallesi'nde Katılımcılar ve Katılım Teknikleri

Katılımcılar	Odak Grup Toplantısı	Anket	Bireysel Görüşmeler	Çalıştay
1.)Mahalle sakinleri	X	X	X	X
2.)Çalışanlar ve esnaf	X	X		X
3.)STK ve meslek odaları	X	-	X	X
4.)Özel Sektör	X	-	X	X
5.)Kamu kurumları	X	-	X	X
6.)Kentliler	-	-		X

Kaynak:Uysal, 2013:142.

Tablo 5’de hangi grupların katılıma katkısı olduğu, ne şekilde katılıma destek verdikleri görülmektedir. Katılımcılığın belirlenmesinde toplamda elli anket, 1 çalıştay yapılmış ve 2 tanesi mahalli ile olmak üzere 6 tane odak grup toplantısı yapılmıştır. 15 tane mahalli sakinleriyle birlikte bireysel görüşmeler yapılmıştır (Uysal, 2013:142). Tablo 5’ deki sonuçları çıkarırken bireysel görüşmelerde ve odak grup toplantılarında tartışılan ana konunun sonuca çıkarılması için sorulan sorular;

- “Çanakkale’ de mekansal ayrışma/dışlanma olduğunu düşünüyor musunuz?
- Zafer Meydanı ve Büyük Camii Sokak yenilendiğinde mahalleye katkısı olur mu?
- Zafer Meydanı ve çevresine yeni bir işlev vermek mümkün müdür?
- Zafer Meydanı ve çevresinin en önemli sorunları nelerdir?
- Zafer Meydanı ve çevresi için nasıl bir düzenleme yapılmalıdır?
- Zafer Meydanı’nı, Fevzipaşa Mahallesi’nin bir parçası olarak görüyor musunuz? ” olmuştur.

2.2.1.Türkiye’ de Katılımcı Bütçeleme Uygulamasını Destekleyici Yasal Düzenlemeler

Türkiye’deki katılımcı bütçeleme hakkındaki yasal düzenlemelerin en önemlisi başta, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur. Daha sonra 5393 sayılı Belediye Kanunu Madde 76, 5393 sayılı Belediye Kanunu Madde 77, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu Madde 7, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu Madde 65 ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Madde 1, Madde 2 ve Madde 3’ten bahsetmemiz gerekmektedir.

2.2.1.1. 5018 sayılı Kanun Açısından İncelenmesi

5018 sayılı Kanun katılımcı bütçeleme uygulaması birçok maddesi ile içselleştirmiştir. Madde 1’de: *“Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere, kamu mali yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm mali işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve mali kontrolü düzenlemektir.”*Söylenmiştir(Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2003).

5018 sayılı Kanun’ un 1.Maddesi bütçeyi, mali yapıyı ilgilendiren bütün işlemlerin rapor edilmesi gerekliliğini anlatmıştır. Kamu kaynaklarının en etkili ve verimli şekilde kullanılmasının gerekliliğinin önemi vurgulanmıştır. Yapılan hesapların, kaynakların hesap verilebilir niteliğinde olup, vatandaşların, yerel yönetimin bütçesi ile ilgilenenlerin bu bilgilere kolay erişip anlayabileceği nitelikte olması gerektiği vurgulanmıştır. Katılımcı bütçeleme uygulaması da bütçeleri nin anlaşılabilir ve şeffaf bir niteliğe sahip olması gerektiğini savunmaktadır. Önemli olan bütün belgelerin kaydının tutulması gerektiği katılımcı bütçeleme sisteminde de görülmektedir.

5018 sayılı Kanun’un birçok maddesinin katılımcılık için önemli olmasının yanı sıra, hesap verilebilirliğe de değinilmiştir. Madde 8’de *“ Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.”* Kanun maddesi ile hesap verilebilirliğin önemine değinilmiştir (Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2013).

5018 ile ilgili en önemli noktalardan birisi ise; stratejik plan hazırlanması gerektiğine dair yapılan vurgudur. Her kurumun kendi stratejik planını oluşturması gerektiği, belirli plan yapıp bunu herkesin görebileceği ve anlayacağı şekilde aktarabilmesine değinilmiştir. Madde 3’te: *“ Stratejik plan: Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren planı..”*şeklinde önemi kanun maddesine alınmıştır (Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 2013).

5018 sayılı Kanun'un Madde 3 ve Madde 8'e genel olarak baktığımız zaman, yönetimlerin ellerinde bütçe ve kaynaklar ile nasıl bir harcama yapacaklarını belirleyecekleri bir stratejik plan oluşturmalarını söylemektedir. Bu yapılan stratejik plan doğrultusunda harcama yapmaları, yapılan her harcamanın kayıt altına alınıp, kötüye kullanılmasına engel olabilmektedir.

2.2.1.2. 5393 sayılı Belediye Kanunu Açısından İncelenmesi

5393 sayılı Belediye Kanunu Madde 76: *“Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.*

*Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan **kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.***

Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.” bu madde ile katılımcı bütçeleme uygulamasındaki kent konseylerinin önemi vurgulanmıştır(Belediye Kanunu, 2005, Mad.:76). Aynı kanunun 77. Maddesi: *“Belediye; sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla **gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanır***

Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. “belediyenin, gönüllü katılıma olan önemini vurgulamıştır(Belediye Kanunu, 2005).

5393 sayılı Belediye Kanunu belediyelerin kent konseyleri oluşturup, bu kent konseylerinde yerel halkın görüşlerinin alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Belediyelerin hizmet süresi boyunca etkin ve verimli olması halk ile iç içe olmasına bağlayabiliriz. Belediyelerin gönüllü vatandaşların katılımları ile yardım edilmesi gereken kişilere yönelik atılan adımlarla çalışmalarının önemi de bu kanun maddesinde vurgulanmıştır.

2.2.1.3. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Madde 7: “Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, **bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.**” bu madde ile vatandaşların önemli durum ve olaylar içerisinde farklı sivil toplum örgütleri ile kurumlarla işbirliği içerisinde olmaktan bahsetmektedir(Büyükşehir Belediye Kanunu, 2004).

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda, yapılması gereken sağlık hizmetleri, sosyal ve kültürel hizmetleri sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve buna bağlı yerlerin yardımları neticesinde gerçekleştirilmesinin öneminden bahsedilmiştir. Vatandaşları hayatın içine katabilecek kursların, eğitimlerin açılması ve buralarda eğitim verebilecek kişilerin gönüllü kişilerden oluşturulması gerektiği, katılımcı bütçeleme sisteminin gönüllülük ilkesi ile benzerlik göstermektedir.

2.2.1.4. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu Madde 65: “*İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürliülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin **yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar** uygular.*

Gönüllülerin nitelikleri ve çalıştırılmalarına ilişkin usul ve esaslar İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” gönüllü katılımın önemini vurgulanmıştır(İl Özel İdaresi Kanunu, 2005).

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun 65.Maddesinde hizmet niteliği taşıyan programlarda, yaşlılara, kadın ve çocuklara yardım edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu yardımların yerel bölgede yaşayan vatandaşların gönüllü bir biçimde katılmaları sayesinde olacaktır.

Yerel bölge halkı, yaşadığı bölgenin etkin ve verimliliği için belediye ile birlikte hareket ettiği zaman daha verimli yaşam alanı oluşmasını sağlamaktadır.

2.2.1.5. 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Madde 1: *“Bu kanunun amacı; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.*

Kapsam

Madde 2: *“Bu Kanun, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.*

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Madde 1 yerel bölge vatandaşların hakkını savunacak nitelikte olduğu söylenebilir. Demokratik bir yönetim için yerel yönetimin, yerel halkına tamamen açık olması gerektiğini savunmuştur. Vatandaşın istediği bilgileri, belediyeye, yönetime gittiği zaman alabilir nitelikte olması gerekmektedir.

2.2.2. Türkiye’de Katılımcı Bütçelemeye Yönetlik Uygulamalar

Türkiye’de katılımcı bütçeleme sistemine kesin bir geçiş gözlenmemektedir. Lakin Türkiye’yi bu sisteme doğru götüren kanunlar, uygulamalar ve projeler olmuştur. Ülkemizin bu sistemle tanışmasını ve benimsemesini sağlayacak nitelikte birtakım çalışmalar ve uygulamaları tezimizin bu kısımda inceleyeceğiz.

2.2.2.1. Yerel Gündem 21

Dünyanın giderek küreselleşmesi ile birlikte çevresel sorunların ortaya çıktığı görülmüştür. Sanayi devriminin sonucunda doğal kaynakların kullanımının arttığı, fabrikaların bulunduğu çevreyi kirlettiği fark edilmiştir. Bu farkındalığın sonucunda bazı konferanslar düzenlenmiş, ülkeleri bilinçlendirmek istenmiştir. Bu konferanslardan birincisi, 1972 senesinde Stockholm kentinde yapılan Birleşmiş Milletler İnsan Çevre Konferansı olmuştur. Bu konferans Gündem 21’e hazırlık niteliğinde olmuştur. Sanayi devriminin yarattığı olumsuz durumları ülkeler ile görüşüp, dikkate alınması gereken tedbirler görüşülmüştür. Konferans sonrasında, 1983 senesinde kurulan Birleşmiş Milletler Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu ile 1987 yılında Brutland (Ortak Geleceğimiz) raporunda, dünya gündemini ilgilendiren küresel sorunlara değinilmiştir (Kestellioğlu, 2011:126, 127).

1989 Senesinde Rio’da oluşturulan Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda Gündem 21’e yönelik kalkınma ilkeleri kararlaştırılmıştır. Bu konferansı takip eden 1992 senesinde Gündem 21 için toplanılmıştır(Kestellioğlu, 2011:126,127).

Dünya’daki bilinen adı ile “Gündem 21”, 1992 senesinden beri binlerce kente uygulanmakta olan bir programdır. Bu programın ulusal düzeydeki amaçları, hızlı bir şekilde artan yoksulluk, eşitsizlik, cehalet, hastalıklarla mücadele çerçevesinde düzenlenmiştir. Finansman politikalarını, yerinden yönetim anlayışı çerçevesinde vatandaşların katılımları doğrultusunda uygulanması gerekmektedir. Yerel Gündem 21, sürdürülebilir kalkınma doğrultusunda, planların kısa dönem yerine uzun dönemde çözüm odaklı olan, vatandaş katılımını destekleyen bir süreci oluşturmaktadır(Emrealp, 2005:11,12).

Türkiye’de Yerel Gündem 21, 1997 senesinin sonlarına doğru başlamıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) desteği ile “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” projesi ile başlamıştır. 1997-1999 seneleri arasında uygulanan bu proje 1999 yılının Aralık ayında tamamlanmıştır. Başarılı bir şekilde ülkemizde uygulanan bu projeye Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ikinci aşama için ülkemizi desteklemiştir. İkinci aşaması 2000 senesinin Ocak ayında uygulanmaya başlanmıştır. “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Uygulanması” adı ile başlayan bu proje, Türkiye’de elliden fazla yerel yönetimlerin bu proje geçmesi ile proje niteliğini kaybedip uzun vadede bir programa dönüştürülmüştür. T.C. İçişleri Bakanlığı, Yerel Gündem 21’i desteklediğini belirten ve karşısındaki güçlükleri aşmak amacı ile “19 Mart 1998 ile 7 Kasım 2000” tarihlerinde genelgeler yayınlamıştır (Emrealp, 2005:27-29).

Gündem 21, 1992 senesinde Rio’da yapılan Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda sürdürülebilir bir kalkınma planının oluşturulması sonucunda bunun daha etkili bir hale gelmesi amacı ile yapılmıştır. Gündem 21’in temel amacı sürdürülebilir bir kalkınma planının yerel yönetimler için de model oluşumunu sağlamaktır. Ortak bir küreselleşme süreci oluşturmak amacı ile Yerel Gündem 21 ortaya çıkmıştır. Yerel yönetimlere sürdürülebilir kalkınma politikaları oluşturmak, şeffaflık, vatandaş katılımcı odaklı yönetim anlayışını benimsetmek amacı ile önce proje olarak başlayan sonra programa dönüştürülen Yerel Gündem 21 Türkiye tarafından başarılı bir program olarak gösterilmiştir. Bu başarısı ile proje yerine model olarak kullanılmaya başlanılan Yerel Gündem 21, Türkiye Yerel Gündem 21 olarak adını almıştır (Deniz, 2013:394-397).

Türkiye Yerel Gündem 21 programını başarılı bulunup, uygulamasının temel sebebi demokratikleşme için büyük önem taşımasıdır. Program sayesinde sivil toplum örgütlerinin daha aktif bir hale gelmesi sağlanmıştır. Yerel Gündem 21, yerel bölgelerde kurulan topluluklar sayesinde katılımcılığı tanıtmak ve arttırmak, kent konseylerinin önemini göstermek istemiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76.Maddesinde “Kent Konseyleri” üzerine çıkarılan bir kanun olup, kent konseylerinin önemi kanunda da vurgulanmıştır. Yerel Gündem 21 Programı sayesinde çok sayıda gençlik toplantıları yapılmıştır. Bu toplantılar yerel ve ulusal olması büyük önem arz etmektedir. 2001 senesinde birçok gençlik meclisleri kendi aralarında bir iletişim oluşturmuştur. 2004 senesinde büyük bir adım atılmış olup, 19 Mayıs tarihinde Gençlik Bayramı'nında önemi neticesinde 77 ilin katılım sağladığı 306 delegeyle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin salonunda UGP (Ulusal Gençlik Parlamentosu) gerçekleşmiştir. Yerel Gündem 21'in 1997- 2011 seneleri arasında etkili olduğu söylenmektedir (Habitat, 2020).

2.2.2.2. Yerel Yönetim Reform Programına Destek Projesi

Yerel Yönetim Reform Programına Destek Projesi, 2005- 2007 seneleri arasında, seçilen 6 pilot il ile birlikte Avrupa Birliği Fon'u katkısı ile uygulanan bir proje olmuştur. Bu proje daha verimli kamu hizmeti sağlayabilmek, yerel yönetimin mali kaynak durumunun kontrol altına alınıp en verimli şekilde kullanılmasını sağlamak amacı ile yürütülmüştür. Projenin fon desteği Avrupa Birliği Mali Yardımı MEDA Programı ile gerçekleşmiştir. Projeye ayrılan bütçe 3,5 Milyon Avro olup, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü tarafından etkin bir şekilde Çanakkale, Muğla (Akyaka), Erzincan, Eskişehir (Tepebaşı), Erzincan, Uşak illerine uygulanmıştır(T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, 2013).

Yerel Yönetim Reform Programına Destek Projesi, demokratik bir yönetim anlayışını benimsemiştir. Proje vatandaş odaklı bir kalkınma projesidir. Yerel yönetimlerde vatandaşların istek ve ihtiyaçlarına önem verip, istenilen desteği yöneticilerin sağlaması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Yönetimin demokratik bir yönetim ile yürütülmesi gerektiği ve katılımcılık ilkelerine yanıt verebilir nitelikte olması gerektiğini proje ile anlatılmak istenmiştir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Fonu bu projeye verdiği mali destek ile yerel yönetimlere, şeffaf ve hesap verilebilir olmalarını, yerel bölge halkına karşı açık olmalarını istemiştir(Oktik vd., 2008:143-146).

Yerel Yönetim Reform Destek Projesi üç zaman diliminde gerçekleşmiştir. YYR I, YYR II, YYR III (YYR=Yerel Yönetim Reformu) şeklindedir.

- YYR I: 2005- 2007 (LAR I)
- YYR II: 2009- 2011 (LAR II)
- YYR III: 2018- 2021(LAR III) senelerini kapsamaktadır.

Bu üç dönemde de projenin ortak üç amacı bulunmaktadır. Bu üç amaç; Etkin ve Kaliteli Belediye Hizmet Sunumu, Büyükşehirlerde Kapasite Arttırımı ve Yerelde Katılımın Arttırılması, Yerel Yönetim Sistemine Ait Yönetim Bilgi Sistemini Altyapısının Kurulması ve Güncellenmesidir. Yerel yönetimleri teşvik edici, vatandaşın düşüncelerine ve isteklerine göre harcam yapılmasını desteklemesi, katılımcılığın artmasını hedeflediği göstermektedir(Local Administration Reform Project, 2019).

Yerel Yönetim Reformunun Devamının Desteklemesi Projesi 2009 Eylül ayında başlamış olup, Kasım 2011 de bitmiştir. YYR-II'de Türkiye'den dahil olan bölgeler; Karadeniz Ereğli, Uşak, Kırşehir, Kahta, Düzce, Nevşehir, Zonguldak, Gölbaşı, Patnos, Mustafakemalpaşa'dır. Avrupa Birliği'nden katılan bölgeler; Birzai/Litvanya, East Riding of Yorkshire/GB, Harryda/İsveç, Rezekne/Letonya, Charleroi/Belçika, Brindisi/İtalya, Santa Maria Capua Vetere/İtalya, Sciacca/İtalya'dır. Projenin ikinci aşaması, belediyelerin yurtiçi ve yurtdışı gelişimlerini teşvik etmektedir. Bu teşvik için, projeye dahil olan Türkiye'den belirlenen 10 pilot belediyeve 6 farklı Avrupa Birliği ülkesinin 9 pilot belediyeleri arasında tanışma toplantıları, ardından yönetimler arası eşleşmeler yapılmıştır. Bu eşleşmeler sonucunda stratejiler belirlenip, bölgeler kendi aralarında işbirlikleri düzenlemiştir. Bölge kapasitelerinin gelişimine teşvik veren bu ikinci aşama ile bölgeler yurtdışı ilişkilerini finansal ve birlik açısından geliştirmiştir(Yerel Reform, 2015).

2018- 2021 seneleri arasında devamı gelen YYR-III Projesinin amaçları YYR-II projesindeki yönetim eşleşmelerinin devamını getirip, yurtdışı iletişim imkanlarını arttırmayı sağlamaktır. Önceki aşamalarla aynı özellikleri taşıyan yerel yönetimlerin kapasiteyi geliştirmeye yönelik bir proje olmuştur. Projenin bu aşamasında İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı birlikte karar alma konumuna gelmiştir.

Projenin bu aşamada Türkiye için ayrılan bütçesi 5,4 Milyon Avro'dur (Local Administration Reform Project, 2019). Tablo 6'da Avrupa Komisyo'nun yerel bölgelere ortak verdiği bütçenin LAR-III aşamasındaki seneler bazında verdiği bütçe ile harcamaları verilmiştir.

Tablo 6: LAR-III Projesinde Gelir ve Harcamaları (\$) (2018-2020)

YIL	BÜTÇE	HARCAMA
2018	\$36,552	\$34,367
2019	\$1,009,782	\$998,381
2020	\$1,603,238	\$985,036

Kaynak: UNDP, 2020.

Yerel Yönetim Reform Programına Destek Projesi, belediyelerin kendini geliştirmesi için teşvikler veriyor olması, bölge halkının istek ve arzularına daha hızlı cevap vermesini sağlamaktadır. Vatandaşlara belediyenin hizmetlerinde eksik gördüğü yerler için kendilerini ifade etmelerine, kent konseyleri kurulmasına, yurtdışı ile iletişim halinde olması sayesinde bölgenin kalkınmasında yardımcı olabilen bir projedir.

2.2.2.3. TUSENET PROJESİ

TUSENET Projesi, Belediye Ortaklık Ağları Projesi adı ile de geçen proje, Türkiye- İsveç arasında kurulmuş olan yerel yönetim ortaklığıdır. TUSENET Projesinin asıl amacı, Türkiye'nin yerel yönetimlerini geliştirmektir. TUSENET Projesi 2006- 2011 seneleri arasını kapsamaktadır. Türkiye bu projeye 23 yerel yönetimle katılmış olup, İsveç 6 yerel yönetim ile katkı sağlamıştır. Proje iki ülke arasında seçilen pilot illerin birbirleriyle etkileşim sağlayarak hem belediyelerine fayda sağlayabilmek hem de aralarında bir dostluk oluşumunu sağlamıştır. Belediye Ortaklık Ağları Projesi olarak da bilinen bu proje sayesinde belediyeler ortak durum analizleri yapmıştır. Bu analizler ile belediyeler birbirlerindeki eksik yönleri ortadan kaldırmak istemiş, birbirlerinin bilgisinden faydalanmışlardır. Belediye ortaklığını katılımcılık sistemi çerçevesinde şekillendirmişlerdir. İsveç'e ait yerel yönetimler kendi bölgelerindeki katılımcılığı, katılımcı bütçeleme sistemini tanıtmışlardır (Yerelde Avrupa Birliği, 2019).

2.2.2.4. TUSELOG

TUSENET'in başarılı bir şekilde sonuçlandırılması devamı niteliğinde olan TUSELOG Projesini meydana getirmiştir. Proje 2011- 2015 seneleri arasında kapsamaktadır. Türk- İsveç ortaklığında gelişen bu proje, Türkiye Belediyeler Birliği ile İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği (SALAR) işbirliği ile hizmet veren bir projedir (TUSELOG).

Türk-İsveç işbirliği ile kurulan bu projede yerel yönetimlerin birbirlerine mali takip, sürdürülebilir kalkınma, kentsel planlama, kurumsal gelişim, yerel ekonomilerin kalkınması için küçük ve orta ölçekli işletmelere destek verilmesi sağlanmıştır. TUSELOG Projesi ile İsveç-Türk ortaklığında birbirlerine deneyimlerini paylaşarak, bilgilerini aktararak olumlu yönde yerel yönetim değişikliklerinin meydana gelmesi istenmiştir. TUSELOG Projesi belirli alanları kapsamaktadır. Proje neticesinde bu alanları sıralarsak (TUSELOG);

- Kadın- Erkek Eşitliği,
- Şeffaflık ve Hesap Verilebilirlik,
- Sürdürülebilir Kalkınma,
- Verimli bir hizmet sunumudur.

TUSELOG Projesi, yerel yönetimlerin, halkın katılımını arttırmaya yönelik kararlar alınmasını amaçlamıştır. Kadın- Erkek ayrımı kavramına son verilmesini, cinsiyet eşitliğini yerel yönetimlere tanıtmak istenmiştir. TUSELOG'un hedeflediği önemli iki noktada vardı: "Türkiye Belediyeler Birliği'nin kapasitesini güçlendirmek ve belediyelerin hizmet kapasitesi arttırmak". Sonuçlarına bakıldığında zaman, hedeflerin sonuçlarla uyumlu olduğu, projenin ikinci aşamasında da katılan yerel yönetimlerde gelişme olduğu fark edilmiştir. Türkiye pilot iller; Büyükçekmece/ İstanbul, Zeytinburnu/ İstanbul, Altındağ, Tepebaşı, Yıldırım, Nilüfer, Osmangazi, Karşıyaka, Bornova, Manisa, Antalya, Muğla, Tarsus, Gaziantep, Osmaniye, Midyat, Şırnak, Samsun, Amasya, Giresun ve Ordu'dur. İsveç ortaklığına baktığımız zaman; Stockholm, Umea, Kalmar, Malmö, Karlstad'dır (TBB & SALAR, 2011: 13- 34).

2.2.2.5. Kent Konseyleri

Katılımcı bütçeleme için atılan en önemli adım kent konseylerinin kurulmasıdır. 5393 sayılı Belediye Kanunumuzun 76. Maddesi kent konseylerinin tanımını yapmış ve öneminden bahsetmiştir.

Kanun maddesi; “Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır.

Belediyeler kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum e kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.

Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.”Şeklinde geçmektedir (Belediye Kanunu, 2005).

Kent konseylerinin amaçlarını belirten, Kent Konseyi Yönetmeliği 1.Maddesi: “Bu yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetişim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esasların düzenlemektir.” Kent konseylerinin genel amaçlarından bahsetmiştir(Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006).

Türkiye’de kurulmuş olan “Türkiye Kent Konseyleri Birliği”, 13 Şubat 2010 senesinde, 58 kentin katılımı ile ev sahipliğini Bursa’nın yaptığı bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantının amacı, TKKB’ne üye kentlerin dayanışma, birlik içerisinde olduklarını benimsetmektir. Kent Konseyleri, birer “Sivil Toplum Ağı” niteliğindedir. Yerel bölge halklarının istek ve arzularını dile getirip konuşulduğu bir konseydir. Üye olan kent konseylerin kendi bölgeleri için bilgi alışverişlerinde birbirleri ile etkileşim ve iletişim halinde olmasını sağlamaktadır(Soygüzel, 2015:68-72).

Kent konseylerinin temel ilkelerinin en başında katılımcılık gelmektedir. Kent konseyleri vatandaşların katılımını sağlamak, vatandaşların kararlarını alıp birlikte hareket etmeyi öngörmektedir.Kent konseyleri halkın doğrudan katılımı söz sahibi olmasını sağlamaktadır.

Kent konseyleri bir bütündür ve bu bütünlüğünde ayrımcılık yoktur. Katılmak, fikir belirtmek isteyen herkese kapılarını açmış bir topluluktur. Herhangi bir siyasi partiye göre hareket etmeyen, eşitlik, adaletlilik, hesap verilebilir olma, şeffaf olma neticelerinde hareket etmektedir. Her şeyden önce kent konseylerinde demokrasi vardır. Türkiye’de Yerel Gündem 21 Projesi’nin ülkemizde adını duyurması ile birlikte kent konseylerinin önemi fark edilmiş, bu kavram ülkemize girmiştir (Ankara Kent Konseyi, 2020:21-31).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIRIKKALE HALKININ KATILIMCI BÜTÇELEME FARKINDALIĞINA DAİR SAHA ARAŞTIRMASI

Üçüncü bölümümüz, Kırıkkale halkına yönelik yaptığımız saha araştırmamızın verilerinin incelenmesini ele almaktadır. Öncelikle yaptığımız araştırmanın konusu, amacı, önemi açıklanmış, ilerleyen konularda verilerimizin analizi yapılmıştır. Analiz tekniklerini, yapılan anketimizle bağdaştırıp değerlendirme yapılmıştır.

3.1.ARAŞTIRMANIN KONUSU

Katılımcı bütçeleme uygulaması vatandaşların farkındalığının doğrultusunda etkili olabilen bir sistemdir. Yerel yönetimlerin halkı alınacak kararlar doğrultusunda bilgilendirmesi sayesinde bir katılımcılık oluşmaktadır. Katılımcı bütçeleme sisteminin temel aktörlerinin belediye ve vatandaş olduğunu görebilmekteyiz.

Katılımcılığı teşvik eden, yerel bölge sakinlerinin ihtiyaç ve isteklerine kulak veren bir yerel yönetim gelişir ve kendini sürekli yeniler. Önemli olan iki tarafında katılımın öneminin farkında olmasıdır. Belediye vatandaşı katılımı aktif hale getirilmeli, vatandaş ise belediyeye katılmak istediğini göstermelidir.

Araştırmamız da Kırıkkale’de yaşayan halkın katılımcılık ve katılımcı bütçeleme hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunu belirlemektir. Katılımcı bütçelemeye dair sorularda bu sistemin ne kadar farkında olduklarına bakılmak istenmiştir. Kırıkkale halkının vereceği cevaplar ile temel 2 hedefe ulaşmak istenmiştir. Bu temel iki hedef; “Kırıkkale halkı katılımcı bütçeleme sisteminin uygulanmasını ister miydi?, Kırıkkale halkı katılımcı bütçeleme adı altında bir bütçe sistemi olduğunu biliyor mu?” bunlardır.

3.1.1. Araştırmanın Önemi

Kırıkkale halkına yönelik yapılan bu araştırma, seçilen örneklem doğrultusunda katılımcı bütçelemenin farkındalığını tespit etme amacı açısından önemlidir. Yapılan araştırma doğrultusunda yerel yönetimin yönetim biçimi ve vatandaşlarda oluşturduğu algı ortaya çıkmaktadır. Anket verilerine göre halkın katılımcı bütçeleme uygulamasına karşı tepkisini gösterdiğini içinde önemli bir araştırmadır.

Küresel çapta birçok yerel yönetimin uyguladığı bütçe sistemi üzerine ilk defa Kırıkkale halkına yönelik yapılan bir araştırma olması da önem arz etmektedir. Araştırmamızın önemli olmasının başka bir sebebi, yerel yönetimler vatandaşlara karşı sorumluluk taşımaktadırlar. Vatandaşlarında belediyelerden talep edebilecekleri hakları bulunmaktadır. Birbirlerine karşı sorumluluk ve haklarının farkındalığının tespiti açısından da önemlidir.

3.1.2. Araştırmanın Amacı

Katılımcı bütçelemeye dair bu araştırmamızın amacı, Kırıkkale halkının sahip olduğu yerel yönetimin, uygulayabileceği yeni bir bütçe sistemine karşı bilinçli olup olmadığını verilere dökebilmektir. Kırıkkale halkının, belirlenen değişkenler doğrultusunda bilinçlilik düzeyini görebilmemiz de bir diğer amacımızdır. Araştırmamız sayesinde halkın yerel yönetimlerden ne istediği, nasıl beklentilerde olduğunu görebilmekteyiz.

3.1.3 Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntem olarak seçtiği teknik anket formu olmuştur. Anket formlarındaki sorulan sorular neticesinde veriler elde edilmiştir. Anket soruları EK:1’de bulunmaktadır. Anket soruları, ankete katılan kişilerin öncelikle demografik özelliklerini ortaya çıkarmak istemiştir. Demografik özelliklerinden sonra katılımcı bütçelemeye olan farkındalık ile yaşadıkları yerel yönetimin belediyesine dair sorular sorulmuştur.

Anket sorularının değişkenleri, ankete katılan vatandaşın yaşını, medeni halini, çalışma durumunu, sivil toplum örgütüne üyeliğini ve daha önce katılımcı bütçeleme uygulamasını duyup duymadığına dair cevaplandıracağı sorulardan oluşmaktadır. Anketin geri kalan soruları tamamen farkındalığı ölçme derecesinde olan sorulardır. Katılımcı bütçelemenin yanı sıra, belediye ile ilgili katılımcılık olgusunu yorumlayabileceğimiz sorulardan oluşmaktadır.

3.2.ARAŞTIRMANIN VERİLERİ

Araştırmanın veri etini Kırıkkale ilinde yaşayan 100 kişilik bir halk oluşturmaktadır. Karışık bir şekilde uygulanan bu araştırma da her yaştan belirli sayıda kişiler baz alınarak anket uygulanmıştır.

Ankete katılan kişiler en az iki seneyi aşan bir zaman diliminde Kırıkkale bölgesinde yaşayan vatandaşlardan oluşmuştur. Seçilen 100 sayısı her grubu temsil eden kişilerle anketin yapıldığı düşünülerek bu sayı ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada seçilen öğrencilerin hem Kırıkkale’de yaşaması hem de eğitimini Kırıkkale ilinde tamamlayan kişiler olmasına dikkat edilmiştir.

3.2.1. Araştırma Verilerinin Toplanması

Yapılan literatür araştırmalarının sonucunda hazırlanan anket verileri katılımcıya yüz yüze sunulmuştur. Anket belgelerine isim yazılmadan doldurulması istenmiştir. Kırıkkale’nin belirli yerlerinde anket çalışmamı yapıp, anketin doldurulması için sakin ortam seçilmiştir. Anket sorularını cevaplayan kişinin soruları okurken veya cevaplarken yanında bulunulmuş lakin cevaplarını görebilecek mesafede durulmamıştır.

Yüz yüze gerçekleştirilen bu ankette, ankete katılan kişinin cevaplama süresi bittiğinde yine anket elden teslim alınmıştır.

3.2.2. Araştırma Verilerinin Analiz Yöntemi

Veri toplama süreci tamamlandıktan sonra, verilerin analizi yapılmaktadır. Anketlerin eksiksiz ve istenilen sayıda toplanmıştır. 100 kişinin katıldığı ankette veri analizinde (%100)’ü analiz sırasında değerlendirilmiştir. Verilerin analiz yönteminde Independent Samples T-Test ve Anova yöntemleri seçilmiştir. SPSS programı kullanılarak verilerin analizi yapılmıştır.

Independent Samples T-Test (Bağımsız Örneklemeler için T-TEST) yöntemi, belirlenen bir örneklem grubunun ortalamasının, belirlenen değerden farklı bir değere sahip olup olmadığını tanımlama için kullanılmaktadır. Bağımsız değişken kategorilere ayrılmış durumda olmak zorundadır. Independent Samples T-Test çok yaygın bir biçimde kullanılan analiz türüdür. Bu analiz türünün uygulanabilmesi için, grupların normal dağılıma sahip olmaları gerektiği, grup içindeki kişilerin bağımsız olması gerekmektedir. İki aritmetik ortalamasının arasındaki farkı test etmek için kullanılmaktadır.

Anova (Tek yönlü varyans analizi), ikiden fazla seçilen grupların ortalamaları eğer birbirinden farklı olup olmadığını test etmek istiyorsak bu yöntem kullanılmaktadır. T-Testte olduğu gibi bu analiz türünde de varyansların eşitliği önem arz etmektedir.

Değişkenlerin işlenmesi için; Cinsiyete dayalı analizde Independent Samples T-Test yöntemi kullanılmıştır.

Medeni durumun analizinde Samples T-Test yöntemi kullanılmıştır.

Sivil Toplum Kuruluşuna Üyrelilik sorusunun analizinde T-Test yöntemi kullanılmıştır.

Yaş durumunun tespitinde Anova analiz yöntemi kullanılmıştır.

3.2.3. Araştırma Verilerinin Analizi

Kırıkkale halkına dair yapılan ankette sorulan demografik sorularda verilen cevapların yaş ile bağlantısını bulabilmek için T-Test IndependentSample analizi uygulanmıştır. Yapılan ankette Katılımcı Bütçeleme'nin farkındalığının tespitinde cinsiyetin etkisine bakılmıştır.

H_0 : Katılımcı Bütçeleme'nin farkındalığında cinsiyetin önemi yoktur.

H_1 : Katılımcı Bütçeleme'nin farkındalığında cinsiyetin önemi bulunmaktadır.

Tablo 7: Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Cinsiyet Analizi

	Cinsiyet	Dağılım	Ortalama	Standart Sapma	Standart SapmaHata
TOPLAM	Kadın	47	45,4255	3,49997	,51052
	Erkek	52	45,1923	3,25419	,45127

Bağımsız Örneklem İçin T-TEST

		F	Anlamlılık	T Değeri
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	1,517	,221	,334
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım			,342

		Serbestlik Dereces	İki Yönlü Anlamlılık Düzeyi	
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	97	,732	,23322
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayımı	94, 133	,733	,23322

		Ortamaların Standart Hatası	En Düşük Sınır	En Yüksek Sınır
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayımı	,67886	-1,11413	1,58057
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayımı	,68138	-1,11965	1,58610

Analiz sonucunda 100 kişinin cinsiyetinin; %95 güven aralığında sig ve sig (2-tailed) değerleri 0,05'in üstünde çıkmıştır. ($p=,221$). Yani ankete katılanların sonuçların değişkenliğinde cinsiyetin önemli olmadığı sonucu çıkarılmıştır. Bu da H_0 hipotezinin geçerli olduğunu göstermektedir. Yani yapılan anketimizin analizinde cinsiyetin önemi bulunmamaktadır.

Kırıkkale halkına yapılan anketimizde medeni durumları sorulmuştur. Anketimizde Katılımcı Bütçelemenin farkındalığını tespit ederken, medeni durumun etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. H_0 ve H_1 hipotezlerinden hangisinin geçerli olduğunu Yapılan Independent Samples T-Test ile sonuçlandırılmıştır.

H_0 : Katılımcı Bütçelemenin farkındalığının tespitinde medeni durumun önemi yoktur.

H_1 : Katılımcı Bütçelemenin farkındalığının tespitinde medeni durumun önemi bulunmaktadır.

Tablo 8:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Medeni Durum Analizi

	Medeni Durum	Dağılım	Ortalama	Standart Sapma	Standart Sapma Hata
TOPLAM	Evli	55	45,2545	3,67281	,49524
	Bekar	43	45,4186	2,96995	,45291

Bağımsız Örneklem İçin T-Test

		F	Anlamlılık	T Değeri
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	3,013	,086	-,238
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım			-,244

		Df	İki Yönlü Anlamlılık	Ortalama Farkarı
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	96	,812	-,16406
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım	95,875	,807	-,16406

		Standart Hata Ortalaması	En Düşük	En Yüksek
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	,68872	-1,53115	1,20303
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım	,67111	-1,49623	1,16812

Yapılan Independent Samples T-Test, Kırıkkale halkının Katılımcı Bütçeleme sisteminin farkındalığının ölçümünde medeni durumun belirleyici bir unsur olmadığı tespt edilmiştir. %95 Güven aralığında sig. değerinin 0,05 değerinden büyük çıkmıştır. ($p=0,86$) $0,86 > 0,05$ değerinden büyük olması, H_0 varsayımının doğru olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak anketimizin analizinde medeni durumun önemli bir unsur olmadığı ortaya çıkmıştır.

Kırıkkale halkına yönelik yapılan anketimizde, Katılımcı Bütçeleme farkındalığının analizinde sivil toplum kuruluşuna üyeliğinin önemli bir etken olup olmadığı ölçülmek istenmiştir. Independent Samples T-Test yöntemi ile anketimizin analizi yapılmıştır.

H_0 : Katılımcı Bütçeleme farkındalığının analizinde sivil toplum kuruluşuna üyelik önemli bir unsur değildir.

H_1 : Katılımcı Bütçeleme farkındalığının analizinde sivil toplum kuruluşuna üyelik önemli bir unsurdur.

Tablo 9:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette STK Üyelik Analizi

STK	Kişi Sayısı	Ortalama	Standart Sapma	Standart Sapma Hatası
1 ve fazlası	17	44,2941	2,59241	,62875
Hiç	82	45,5122	3,47209	,38343

Bağımsız Örneklemeler İçin T-TEST

		F	Anlamlılık	T
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	2,908	,091	-1,367
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım			-1,654

		Df	2 Yönlü Anlamlılık	Ortalama Fark
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	97	,175	-1,21808
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım	29,312	,109	-1,21808

		Standart Sapma Hatası	En Düşük	En Yüksek
TOPLAM	Varyansların Eşit Olduğu Varsayım	,89088	-2,98622	,55007
	Varyansların Eşit Olmadığı Varsayım	,73644	-2,72357	,28742

Kırıkkale halkına yapılan anketimizde sivil toplum kuruluşlarının katılımcı bütçelemeye etkisinin analizi Independent Sample T-Test ile yapılmıştır. Yapılan analiz onucunda, sivil toplum kuruluşlarının anketin analizinde belirleyici bir unsur olmadığı tespit edilmiştir. %95 güven aralığında sig. değerinin 0,05 değerinden büyük çıkmıştır. Çıkan sonucumuzda ,091 > ,005 olması H_0 varsayımımızın doğru olduğunu göstermiş oldu. Yani “ H_0 .Katılımcı Bütçelemenin farkındalığının analizinde sivil toplum kuruluşları önemli bir unsur değildir.” sonucu çıkmıştır.

Kırıkkale halkına yapılan anketimizde, verilerimizin yorumlanmasında yaş unsurunun etkili mi yoksa önemsiz mi olduğuna bakabilmek için verilerimiz ANOVA yöntemi ile analiz edilmiştir. 18-34, 35-64 ve 65+ olması üzere 3 ayrı seçeneğe anketimizde yer verilmiştir.

H_0 : Katılımcı bütçeleme analizini yaparken yaş unsuru önemli bir etken değildir.

H_1 : Katılımcı bütçeleme analizini yaparken 18-34 yaş önemli bir etkidir.

H_2 : Katılımcı bütçeleme analizini yaparken 35-64 yaş önemli bir etkidir.

H_3 : Katılımcı bütçeleme analizini yaparken 65 ve 65+ yaş önemli bir etkidir.

ANOVA

Tablo 10:Kırıkkale Halkına Yönelik Yapılan Ankette Yaş Analizi

	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar Arası	67,238	2	33,619	3,110	,049
Gruplarla Birlikte	1037,671	96	10,809		
Toplam	1104,909	98			

Çoklu Karşılaştırmalar

(i) Yaş	(j) Yaş	Ortalama Fark (I-J)	Standart Sapma Hatası	Anlamlılık	En Düşük Sınır	En Yüksek Sınır
18-34	35-64	1,17787	,77329	,393	-,7064	3,0621
	65+	-1,20784	,86741	,501	-3,3214	,9057
35-64	18-34	-1,17787	,77329	,393	-3,0621	,7064
	65+	-2,38571	,96254	,045	-4,7311	-,0433
65+	18-34	1,20784	,86741	,501	-,9057	3,3214
	35-64	2,38571	,96254	0,45	,0403	4,7311

Tanımlayıcı

		Kişi Sayısı	Anlamlılık	Standart Sapma	Standart Sapma Hatası
18-34		51	45,3922	3,79515	,53143
35-64		28	44,2143	2,52919	,47797
65+		20	46,6000	2,76063	,61729
Toplam		99	45,3030	3,35776	,33747
Model	Sabit Etkileri			3,28772	,33043
	Karışık Etkiler				,63174

Tanımlayıcı

95% Güven Aralığı

		Alt Sınır	Üst Sınır	En Az	En Fazla
18-34		44,3248	46,4596	36,00	52,00
35-64		43,2336	45,1950	39,00	49,00
65+		45,3080	47,8920	43,00	53,00
Toplam		44,6333	45,9727	36,00	53,00
Model	Sabit Etkileri	44,6471	45,9589		
	Karışık Etkiler	42,5849	48,0212		

Tanımlayıcı

		Bileşen Varyans Aralığı
18-34		
35-64		
Toplam		
Model	Sabit Etkileri	
	Karışık Etkiler	,75072

Varyansların Homojenliği Testi

Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
4,351	2	96	,016

Katılımcı bütçelemenin farkındalığına dair Kırıkkale halkına yapılan anketimizde belirli yaş aralıklarından birtanesini seçmeleri istenmiştir. ANOVA analiz yöntemi ile sonuçları analiz edilmiştir. Yapılan analizimiz neticesinde katılımcı bütçelemeye dair farkındalığın 65 ve 65+ yaş üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir. %95 güven aralığında 65 ve 65+ yaş üzerinin sig. değerinin 0,49 çıktığı gözlemlenmiştir. Sig.,049 < ,05 olduğu için gruplar arasında anlamlı bir fark vardır analizi yapılabilmektedir.

Yapılan analiz sonucunda H_3 varsayımının geçerli olduğu tespitine varılmıştır. Anketimizin sonuçlarında değişkenlerimiz arasında 65 ve 65+ yaş üstünün anlamlı bir farkındalık olduğundan bahsedebiliriz.

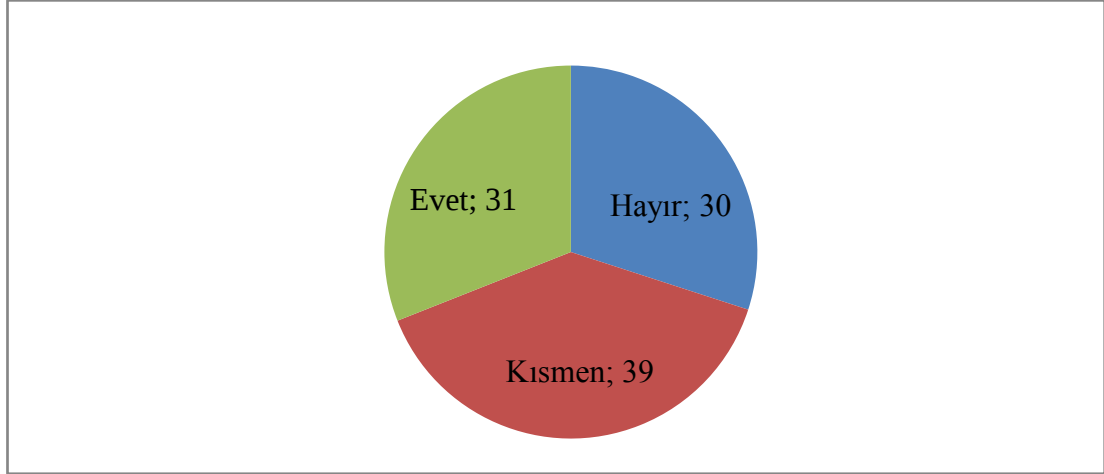
65 ve 65+ yaş üstü bireylerin belediye ile ilgili daha çok görüş sahibi olmak istediklerini, yerel yönetimlere fikir sunmak istediğini söyleyebiliriz. Daha çok emekli grubuna giren bu yaş grubu, günlük hayatta belediyelerinin eksik yönlerini ve olumlu yönlerini daha kolay görebilmektedir. Bizim için bu yaş grubunun etkililiği bir yerin kalkınması için aslında daha önemlidir. Anket verilerimize bu yaş grubunun daha ilgili ve meraklı olduğu gözlenmiştir. 65 ve 65+ yaş üstü devlet tarafından daha çok ciddiye alınmak istenen grup olarak yorum yapabiliriz.

3.3.BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcı bütçeleme uygulamasının farkındalığını ölçmek amacı ile Kırıkkale halkına katılımcı bütçeleme sistemine dair sorular sorulmuştur.

Anketimizde Kırıkkale halkına sorulan birinci sorumuz: “Katılımcı kavramı hakkında bilgi sahibiyim.” cevaplarını; Evet, kısmen ve hayır diye cevap verilmiştir.

Şekil 7: Katılımcı Kavramı Hakkında Bilgi Sahibiyim

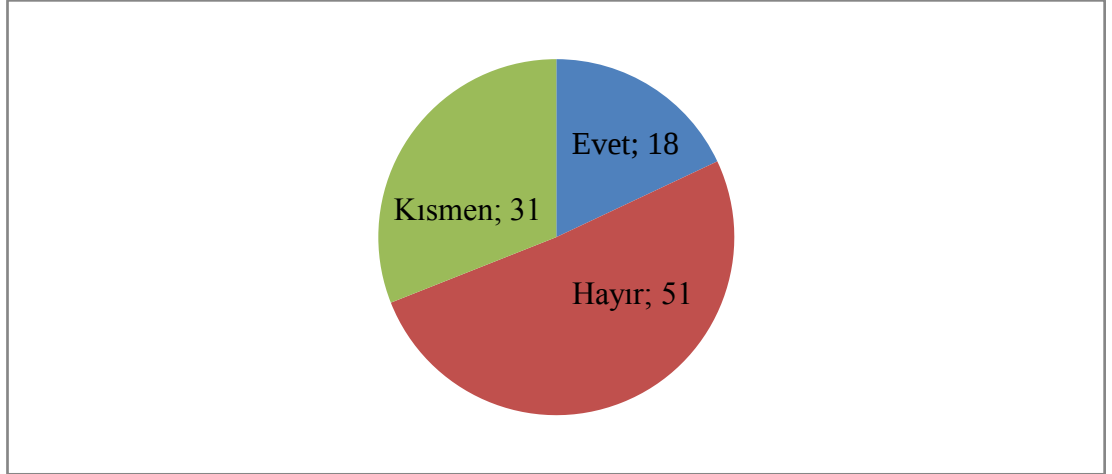
Yapılan anket sonucunda ankete katılan bireylerin katılımcı kavramı hakkında net bir bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. 31 kişinin evet, 30 kişinin hayır ve 39 kişinin kısmen cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Yapılan veri analizlerimizde verilen cevaplarda cinsiyet, medeni durumun etki yaratmadığı görülmektedir. Ankete katılan 65 ve 65+ yaş üstü aralığı kişilerin sayısı 20 olup, 4 kişinin evet seçeneğini seçtiği gözlemlenmiştir. Geri kalan 10 kişinin hayır diyerek işitmediğini belirttiği, 6 kişinin ise kısmen cevabı verdiği görülmüştür.

Genel olarak bu analize baktığımız zaman katılımcı kavramına dair halkın bilinçlendirilmesi gerektiğini görebilmekteyiz.

Katılımcı bütçelemeyi kavrayabilmek için öncelikle bizim kelimenin kökekinde de olan “Katılımcı” ifadesini bilmemiz gerekmektedir. Bu yüzden bireylerin önce bu kelimeye aşina olmaları, katılımcılığın tanımını ve faydalarını öğrenmeleri gerekmektedir. Bireyler katılımcı kavramını bildikleri sürece katılımcı bütçelemeyi öğrenmeleri ve bilmeleri kolay olacaktır. Katılımcı bütçeleme farkındalığını yaratabilmemiz için öncelikle katılımcılığın farkındalığını yaratmamız gerekmektedir.

Anketimizin ikinci sorusu olan; “ Katılımcı bütçeleme uygulaması hakkında bilgi sahibiyim.” sorusuna verilen cevaplar; Evet, kısmen ve hayır şeklinde olmuştur.

Şekil 8: Katılımcı Bütçeleme Uygulamasını Daha Önce İşittiniz Mi?

Anketimize ikinci soru olarak karşımıza çıkan; “ Katılımcı bütçeleme uygulaması hakkında bilgi sahibiyim.” ölçütü olmuştur. 18 kişi evet, 51 kişi hayır ve 31 kişi kısmen cevabını vermiş bulunmaktadır.

Anket sorularımızda verilen cevapları incelediğimiz zaman, değişken ölçütlerimiz olan; cinsiyet, medeni durum, sivil toplum kuruluşuna üyelik soruları önem arz etmemektedir. Vatandaşların yarısından çoğunun bu kavramı işitmedikleri, bu uygulamayı bilmedikleri gözlemlenmiştir.

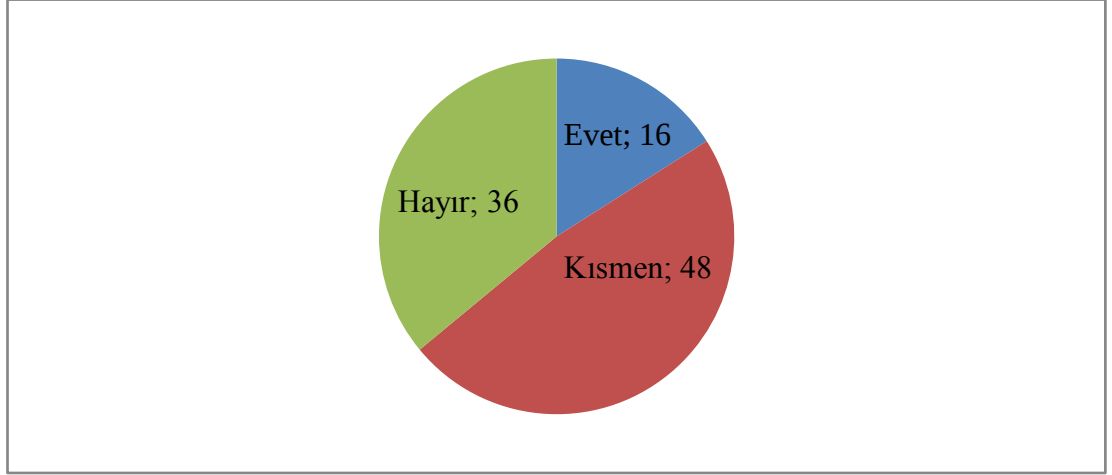
Kırıkkale halkının katılımcı bütçelemeye dair bilinçlendirilmesinin ve bu yönde uygulamalar yapılması gerektiği fark edilmiştir. Katılımcı bütçelemeye dair farkındalığın az olan Kırıkkale ilinde yerel yönetimin sistem hakkında bilgilendirmenin yanı sıra halkı teşvik edici uygulamalar yapmalıdır.

Kırıkkale halkına yapılan anketimizin analizinde kullanılan Independent Samples T-Test sonucunda 65 ve 65+ yaş grubumuz da farkındalık tespit edilmiştir.

Bu soruya 65 ve 65+ yaş grubumuzun verdiği cevaplarda evet diyen kişi sayısının 2 olduğu, hayır diyen kişi sayısının 13, kısmen seçeneğini işaretleyen kişi sayısının 5 olduğu gözlemlenmiştir. Bu yaş grubumuza ait yaptığımız analiz sonucunda katılımcı bütçeleme uygulamasına dair bir bilinçlilik olmadığı gözlemlenmiştir. Katılımcı bütçeleme kavramı hakkında bilgi sahibi olunması gerektiği, bu yönde çalışmalar yapılmasının gerekliliği gözlemlenmiştir.

Kırıkkale halkının katılımcı bütçeleme ile ilgili farkındalığının tespiti için yaptığımız anketimizin üçüncü sorusunda; “Yerel yönetimlerin bütçeleme yöntemleri ve hizmet öncelikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünmekteyim.” İfadesi vardır. Anketin üçüncü sorusuna verilen cevaplar; Evet, kısmen ve hayır şeklindedir.

Şekil 9: Yerel Yönetimlerin Bütçeleme Yöntemleri ve Hizmet Öncelikleri Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olduğumu Düşünmekteyim.

Kırıkkale halkına sorduğumuz, “Yerel yönetimlerin bütçeleme yöntemleri ve hizmet öncelikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünmekteyim.” düşüncesi üzerine inceleme yapılmıştır. Yapılan anket sonucunda, 16 evet, 36 hayır ve 48 kısmen cevabı alınmıştır. Bu cevaplara baktığımız zaman halkın genelinin yerel yönetimler ile ilgili bilgi konusunda yetersiz hissettikleri gözlemlenmiştir. Kırıkkale halkının yerel yönetimlerin bütçelemeyi nasıl yaptıklarını bilmediği, hizmet öncelikleri konusunda nasıl hareket ettiklerini bilme konusunda yetersiz kaldığı görülmüştür.

Halkın yaşadığı bölgenin bütçe sistemini bilmesi, bölgenin kalkınması için önemli bir unsurdur. Çünkü birey ne kadar belediyesi hakkında bilgi sahibi olursa okadar müdahale etme şansı olacaktır.

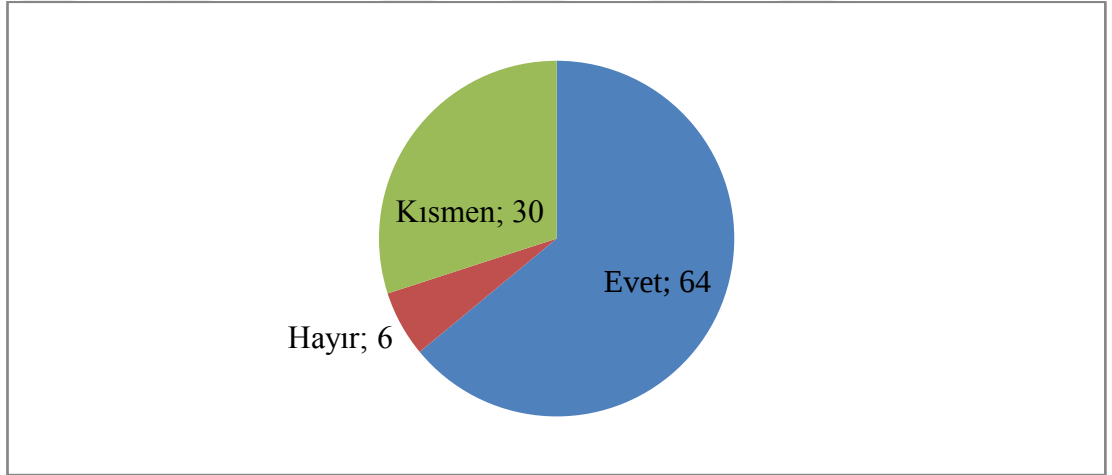
Bir vatandaş yaşadığı yerel bölgenin hizmet önceliklerini bilir ise o önceliğin gerçekten kendileri için öncelik olup olmadığını görebilir. Belediyeye görüşlerini bildirip hangi konularda hizmet önceliği istediğine dair görüşmeler yapabilir. Bu yüzden vatandaşların belediyenin hizmetleri ve bütçe konularında bilgilendirilmeleri gerekmektedir.

Anketimizde değişkenlerimize ANOVA yöntemi kullanılarak analiz yapılmıştır. Yapılan bu analiz sonucunda 65 ve 65+ yaş üstünde farkındalık tespit edilmiştir. Soru 3’e dair farkındalığın analizini yaptığımız zaman, teste katılan 65 ve 65+ yaş üstünden; 3 kişinin evet, 7 kişinin hayır ve 10 kişinin kısmen cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Genel olarak 65 ve 65+ yaş üstünün yerel yönetimlerin bütçeleri ve hizmet öncelikleri hakkında bilgi sahibi olunmadığı sonucu çıkmıştır.

Yerel yönetimlerin için önemli olan 65 ve 65+ yaş grubunun, yönetime ve belediyeye tecrübelerini aktarıp birlik içinde, bölgeyi geliştirmeye çalışmaları gerekmektedir.

Katılımcı bütçelemeye dair farkındalığı tespit etmeye yönelik yaptığımız anketimizde 4.sorumuz önemlidir. Anketimizin dördüncü sorusunda; “ Yerel yönetim bütçe oluştururken halkında doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan bütçe anlayışını destekliyorum.” Düşüncesi yer almaktadır. Anketimiz için önemli bir soru olmasının sebebi, katılımcı bütçelemeyi özetleyen nitelikte bir görüş olduğunu söyleyebiliriz. Bireylerin böyle bir sistem bölgelerinde olsaydı isteyip, istemeyeceklerine dair gözlem amaçlı sorulmuştur.

Şekil 10:Yerel Yönetim Bütçe Oluştururken Halkında Doğrudan Söz Sahibi Olmasını Sağlayan Bütçeleme Anlayışını Destekliyorum.

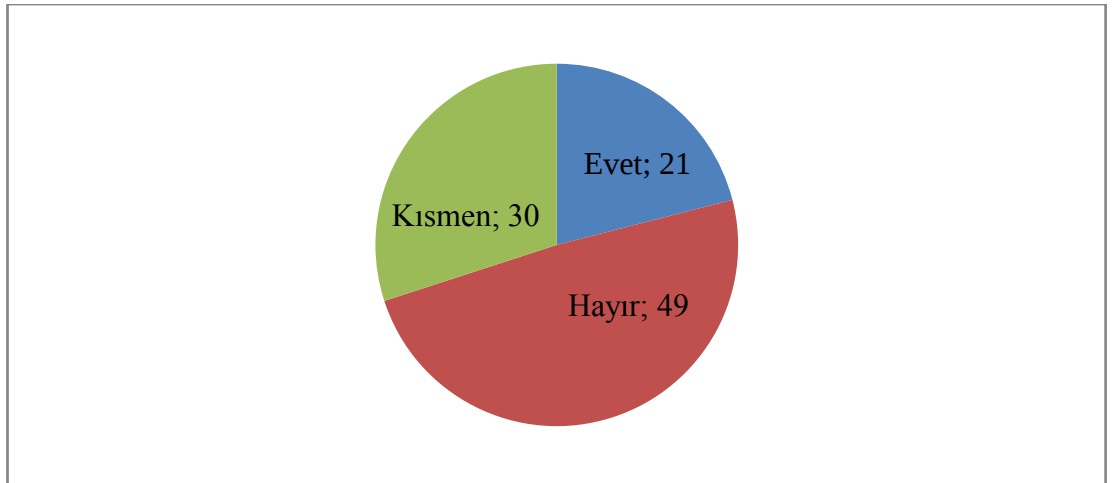

Kırıkkale halkına sorulan önemli görüşlerden birtanesi ise dördüncü soru olarak karşımıza çıkan; “ Yerel yönetim bütçe oluştururken halkında doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan bütçeleme anlayışını destekliyorum.” dur. Bu soru ile katılımcı bütçeleme uygulananabilirliğinin tespiti yapılmıştır diyebiliriz. Ankete verilen cevaplar doğrultusunda halkın büyük çoğunluğu bu görüşü desteklemektedir. Katılımcı bütçeleme ile aynı anlama gelen bu görüşte halkın bu uygulamaya karşı bakış açısının ılımlı olduğu görülmektedir. Kısmen cevabı veren bireylerin görüş üzerine bilgilerinin olmaması üzerine kararsız kaldıkları gözlemlenmiştir. Kırıkkale belediye olarak katılımcı bütçeleme sistemine geçer ve uygulursa katılımın yüksek olacağı sonucuna bu veriler ile ulaşabilmek mümkündür.

Independent Samples T-Test sonucunda değişkenler arasınd farklılık gösteren yaş grubunda 65 ve 65+ yaş üzerinin bu soruya yaklaşımı önemlidir. 65 ve 65+ yaş üzeri ankete katılan bireylerin; 13 kişinin evet şeklinde cevapladığı, 2 kişinin hayır dediğı ve 5 kişinin kısmen diye cevapladığı görölmektedir. Farkındalık yaratan yaş grubunda çoğunluğunun, bütçe oluştururken halkın doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan bütçeleme anlayışını destekliyorum cevabını verdiği görölmüştür. Bireylerin bütçe oluşumunda söz sahibi olması, devletin halkını önemsedini göstermektedir. Birlikte oluşturulan bütçe sayesinde devlet ile vatandaş arasında güven bağının oluşmasını sağlamaktadır. Halkın görüşleri yüz yüze, anket, toplantı vs, yoluyla kendini ifade ettiği bütçe sisteminde, yerel yönetimin halkın neye ihtiyacı olduğunu tespitinde zorlanmamasını sağlamaktadır. Hizmet önceliğini bütçeye göre ayarlarken, yerel yönetimlerin “Vatandaşım ne istiyor?, ben ne yapmalıyım?, bütçemi nasıl ayarlamalıyım?” gibi sorular sormalıdır.

Kırıkkale halkına katılımcı bütçelemeye dair sorduğumuz beşinci sorumuz da vatandaşların bütçe oluşturulurken düşüncelerinin alınıp alınmadığı sorulmuştur. Beşinci sorumuzda; “Yaşadığım bölgede halkın görüşleri alınarak bir bütçe oluşturulmaktadır.” ifadesi yer almaktadır.

Şekil 11: Yaşadığım bölgede halkın görüşleri alınarak bir bütçe oluşturulmaktadır.

Katılımcı bütçelemenin farkındalığına dair yapılan anketimizde, katılımcılara yaşadıkları bölgede bütçe oluşturulurken görüşlerinin alınıp alınmadığı sorulmuştur. Verilen cevaplar neticesinde, 21 evet, 49 hayır ve 30 kısmen cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Bir önceki anket sorumuzla bağlantılı görünen bu sorumuz, çoğunluğun görüşlerinin alınmadığını düşündüğünü ortaya çıkarmıştır. Katılımcı bütçeleme sürecinde vatandaşın görüşleri alınarak bir bütçe oluşturulmaktadır.

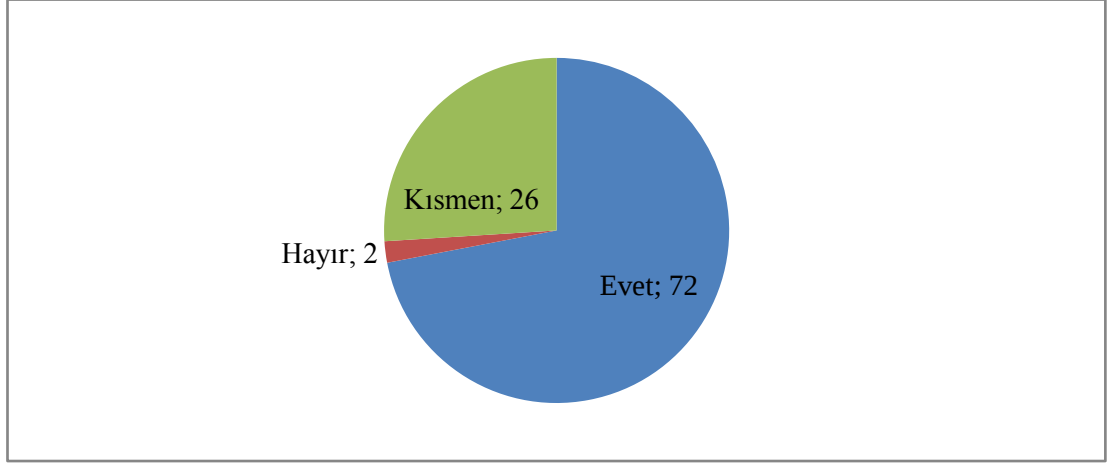
Anket katılımcıların görüşlerinin alınmadığını düşünmesi, 21 kişinin alındığını düşünmesi katılımcılık kavramının yeterince gelişmediğini ortaya çıkarmıştır. Yerel yönetimin yapması gereken bireyleri bölge ile ilgili alınacak kararlarda kurulması gereken kent konseylerine toplayıp görüşmeler sağlamasıdır. Yapılacak bu görüşmeler sonucunda bölge için en doğru kararın verilmesi ve bölgede yaşayan halka göre neye ihtiyaçları olduğunu dinlemek yerel yönetimin teşviki ile gerçekleştirilmektedir.

Anketimizin değişkenleri olan; cinsiyet, yaş, meslek, sivil toplum kuruluşuna üyelik sorularından ANOVA analizi ile farkındalık yarattığı ortaya çıkan 65 ve 65+ grubunun bu konudaki cevaplarını incelememiz gerekmektedir. Anketimize verdikleri cevaplar doğrultusunda sadece 3 kişinin düşüncelerim alınmaktadır seçeneğini işaretlediği, 12 kişinin düşüncelerim alınmamaktadır ifadesini işaretlediğininve 5 kişinin kısmen cevabını verdiği gözlemlenmiştir.

65 ve 65+ yaş grubunun dördüncü soruya verdiği cevaplar neticesinde düşüncelerinin alınmasını istediği sonucuna varmıştık. Yerel yönetimin katılımcılığa teşvik etmek için çalışmalar yapmalı ve bu çalışmalara 65 ve 65+ yaş grubunu katması gerekmektedir. Yerel yönetimler katılımcılığı geliştirmek için her bütçe döneminde anket, e- anket, toplantı gibi yollar ile vatandaş katılımına çekmelidir.

Katılımcı bütçelemenin farkındalığını tespit ettiğimiz anketimizin altıncı sorusunda; “ Halkın yerel yönetimin bütçeleme anlayışının hazırlanmasında görev alması demokrasiyi güçlendirir.” ifadesi yer almaktadır. Bu soru ile aslında katılımcı bütçeleme uygulamasının demokrasi getireceğini düşünüp düşünmedikleri analiz edilmiştir. Katılımcı bütçelemenin bir parçası olan bu soru, halkın bütçeye karışmaya karşı bakış açısını göstermektedir.

Şekil 12: Halkın yerel yönetimin bütçeleme anlayışının hazırlanmasında görev alması demokrasiyi güçlendirir.

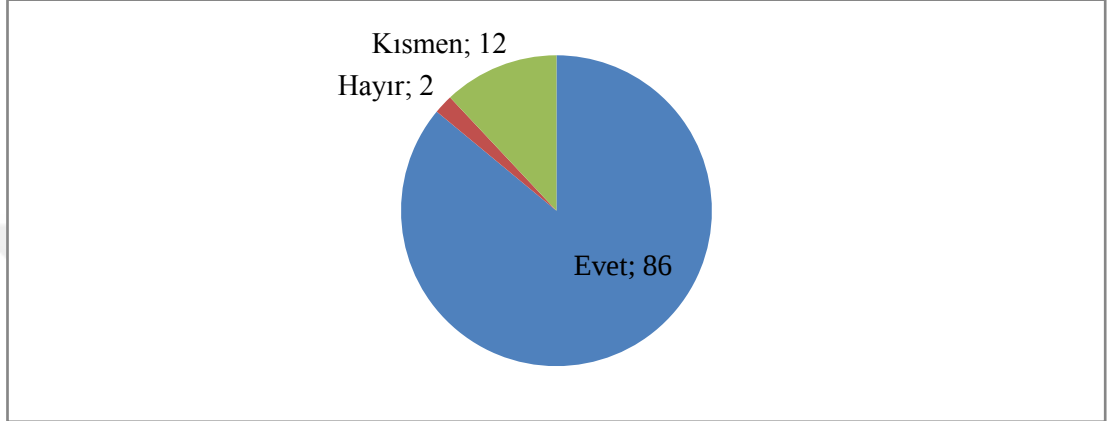
Kırıkkale halkına yönelik sorduğumuz sorulardan altıncı sorumuz, halkın bütçeye dahil olduğu zaman demokrasi kavramının güçleneceğini düşünüp düşünmediğini tespitine yönelik olmuştur. Verilerimizi incelediğimiz zaman; 72 kişiyi evet, 2 kişinin hayır ve 26 kişinin kısmen cevabını gözlemliyoruz. Çoğunluğun evet cevabını vermiş olması, bütçede halkın söz sahibi olmasının demokrasiyi güçlendirdiğini düşündüklerini göstermektedir. Bir birey kendi yaşadığı çevreyi ilgilendiren kararların alınmasında söz sahibi olmak istediği gibi bütçe hazırlanmasında da fikir sunmayı, hizmet önceliğini belirtmek ister.

Yerel yönetimlerin ayıracağı kaynaklarda halkın sağlık hizmetleri konusunda eksiklik düşündüğü zaman kaynakların o yönde ayrılmasını, eğitim yönünde eksiklik hissediliyorsa veya çevre düzenlemesi hakkında gibi birçok faktörün hangisine ne kadar kaynak ayrılması gerektiği ile ilgili düşüncelerini beyan etmelidir. Burada söz konusu olan önceliklerdir.

Anketimizin farkındalığının tespitindeki değişkenlerimizden yaş grubumuzda farkındalık tespiti yapılmıştır. ANOVA yöntemi ile yapılan analizimizde 65 ve 65+ yaş grubunun farkındalık yarattığı görülmüştür. Bu yaş grubumuzdan; 15 kişinin evet cevabını verdiğini, 1 kişinin hayır ve 4 kişinin kısmen cevabını işaretlediğini görebilmekteyiz. 65 ve 65+ yaş grubunun, tecrübeleri ve bildikleri doğrultusunda katılımcılığın demokrasiyi güçlendireceğini düşünmüşlerdir. Bütçeye katılım sağlanması ile halkın bölgesi için önemli olduğunu düşünmesini sağlayacaktır. Yönetim ile halk arasında güven duygusunun, iletişimlerinin artmasını sağlar.

Katılımcı bütçelemenin farkındalığının tespiti doğrultusunda yaptığımız anketimizin yedinci sorusu, halkın kent konseyleri ile ilgil bilinçlilik düzeyinin tespiti için önemlidir. Yedinci sorumuz; “Kent konseyinin işlevi konusunda kamuoyu daha çok bilgilendirilmelidir.” ifadesinin bireyler arasındaki cevapları analiz edilmiştir.

Şekil 13: Kent Konseyinin İşlevi Konusunda Kamuoyu Daha Çok Bilgilendirilmelidir.

Kırıkkale halkına yaptığımız ankette sorduğumuz, kent konseylerinin işlevi konusunda bilgilendirilmeleri ile ilgil görüş için çoğunluğun cevabı evet olarak çıkmıştır. Kent konseyin karşı halkta bilinçsiz bir durum bulunmaktadır. Anketi yaparken kent konseyinin ne demek olduğunu şahsıma sorulmuştur. Kent konseylerinin faydalarından, bir halk için öneminden yerel yönetimlerin bahsetmesi gerekmektedir.

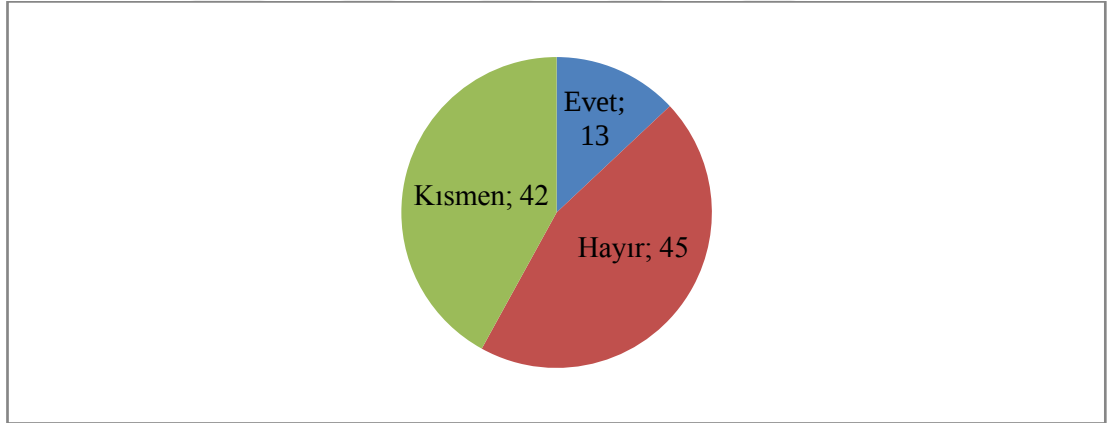
Kırıkkale Belediyesi vatandaşları ile olan bağıni kuvvetlendirmek için kent konseylerini aktifleştirmelidir. Yerel yönetim hakkında konuşulması gereken konular kent konseylerinde konuşmalıdır. 03.07.2005 tarihli Belediye Kanunun 76.maddesinde kent konseylerinin kurulması zorunluluk olarak tutulmuştur. Her ilde olduğu gibi Kırıkkale’de de kent konseyleri bulunmaktadır. Kırıkkale halkı bu konuda daha çok bilgilendirilmek istiyor ve kent konseylerinde toplanıp isteklerini dile getirmek istiyorlar.

Independent Samples T-Test ve ANOVA analizleri sonucunda ankete katılan katılımcıların değişken gruplarından sadece 65 ve 65+ yaş üstü vatandaşların farkındalık yarattığı görülmüştür. Katılımcı bütçeleme karşı duyarlılığı daha fazla olduğu görünen katılımcılarımız bu sorulara cevapları 19 kişinin evet, 1 kişinin kısmen cevabı ile sonuçlanmıştır.

Kent konseyleri hakkın bilgilerinin yetersiz veya hiç bilgileri olmadığını düşünen 65 ve 65+ yaş üstü vatandaşlarımız sorunlarını ve isteklerini yansıtabilecekleri ortamların sık sık oluşmasını, Kırıkkale için planladıkları görüşleri kolay bir şekilde ifade etmek istemektedirler. Katılımcı Bütçelemenin uygulanabilmesi için bütçe görüşmelerinin yapılabileceği kent konseyleri oluşturulmalıdır. Bu kent konseylerine sivil toplum kuruluşları, halkı temsil edecek kişiler veya isteyen kişilerin katılımları ile toplantılar gerçekleştirilmelidir. Katılımcılığı ve sürece dahil olmalarını sağlayan kent konseyleri güçlü bir yerel yönetim için şarttır.

Anketimizde halkımıza sorduğumuz sekizinci sorumuz, yerel yönetimin vatandaşları ne kadar dikkate alıp, dinleediğini gösteren bir sorudur. Sorumuz; “Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde belediyemiz tarafından dikkate alındığımı düşünüyorum.” şeklindedir.

Şekil 14: Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde belediyemiz tarafından dikkate alındığımı düşünüyorum.

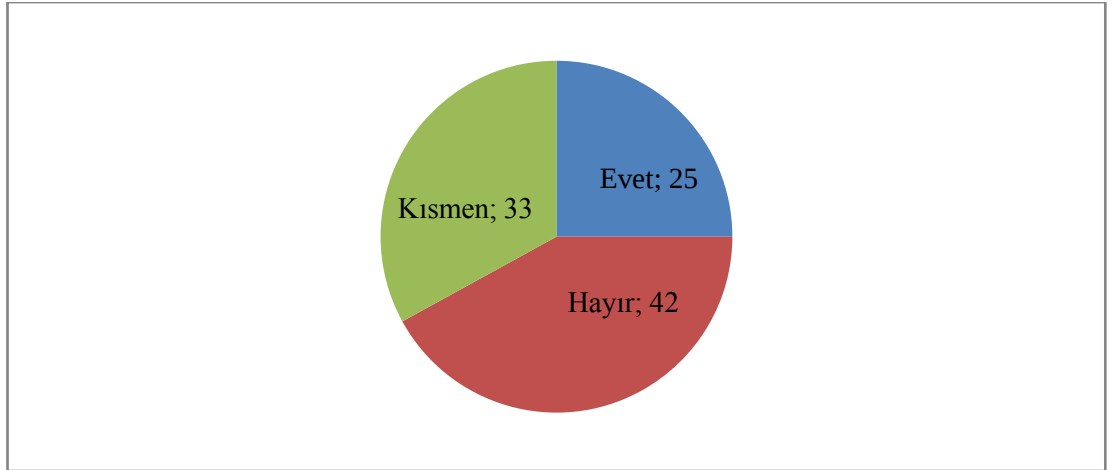
Anketimizin sorusu belediye ile halkın ne derece işbirliği içerisinde olduğunu tespit etmeye yöneliktir. Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde dikkate alınıp alınmadıklarını sorduğumuz da; 13 kişinin dikkate alındığını savunduğunu, 45 kişinin dikkate alınmadıklarını savunduğu ve 42 kişinin kısmen dikkate alındıklarını düşündüğü görülmüştür. Yerel yönetimlerin hazırladığı bütçe ve buna uyarak yaptıkları hizmet konusunda halkın bazı isteklerinin karşılandığı bazı isteklerinin karşılanamadığı söylenebilir. Çoğunluğun işbirliği içinde olmadıklarını düşündüğünü görmekteyiz. Katılımcı bütçeleme sisteminde vatandaş ile belediye arasındaki ilişki bütçeyi planlarken oluşmaktadır.

Bir birey, belediyesinden dikkate alınmak ister, Fikirleri doğrultusunda bazı kararların alınmasını ister. Yerel yönetimler yaşadıkları bölgedeki sıkıntıları

vatandaşlarına iletmeliler, ortak kararlar neticesinde çözüm üretmelidir. Bütçe sürecinde katılım araçlarından biri seçilerek vatandaşa ne istersiniz, ne yapılmalıdır gibi sorularla yaşadığı bölge hakkında fikri alınmalıdır. Çoğunluğun fikri doğrultusunda belediye kaynak ayırma işlemini gerçekleştirmelidir. Independent Samples T-Test ve ANOVA ile değişken sorularımıza dair yapılan analiz sonucunda 65 ve 65+ yaş üstü vatandaşlarda farkındalık tespit edilmiştir. 65 ve 65+ yaş üstü vatandaşların bu soruya cevapları; 12 kişinin hayır yanıtı verdiği, 6 kişinin kısmen ve 2 kişinin evet şeklinde cevap verdiği gözlemlenmiştir. 65 ve 65+ yaş üstü vatandaşlar dikkate alınmak istemektedir. Belediyenin 65 ve 65+ yaş grubunun isteklerine, ihtiyaçlarına göre bütçe oluşturmalarını, belediyeye fikirlerini sunmalarını istemektedir.

Katılımcı bütçeleme Kırıkkale halkına dair yapılan veri analizindeki dokuzuncu sorumuz; “Vatandaş Karnesi uygulaması veya vatandaşların hazırladığı raporlarla bütçe oluşumunda katkıda bulunmaktayız.” ifadesidir. Bütçe hazırlama döneminde bu uygulamalar ile katkıda bulunup bulunmadıklarına bakılmıştır. Vatandaş karnesi uygulaması, belediyenin kamu hizmetinin vatandaş tarafından değerlendirilmesidir.

Şekil 15: Vatandaş Karnesi uygulaması veya vatandaşların hazırladığı raporlarla bütçe oluşumunda katkıda bulunmaktayız.

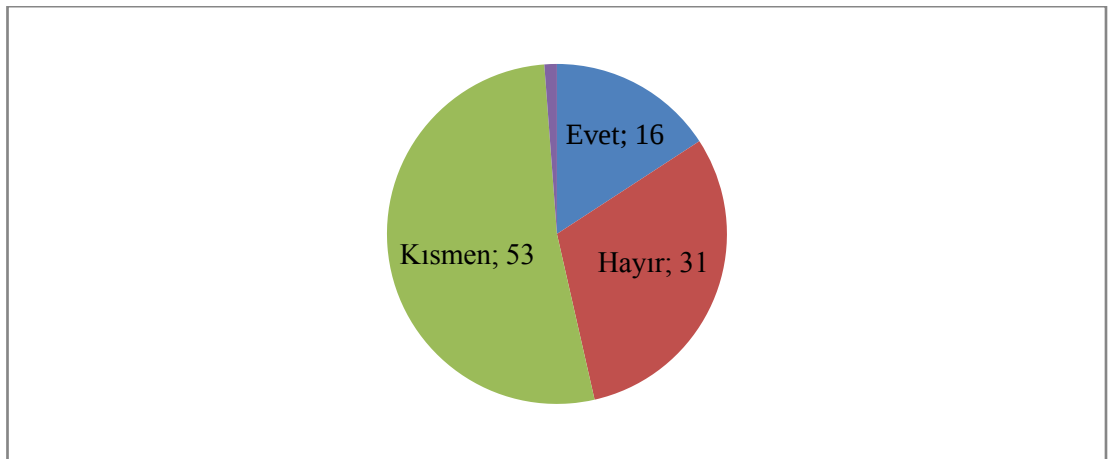
Kırıkkale halkına yapılan anketimizin dokuzuncu sorusunda, halkın bütçe aşamasında vatandaş karnesi veya vatandaşların hazırladığı raporlarla görüş bildirip bildirmediikleri incelenmiştir. Katılımcı bütçeleme uygulaması vatandaşların görüşleri alınarak yapılan bir bütçe sistemidir. Katılımcı bütçeleme uygulandığı yerlerde vatandaş karnesi uygulanmaktadır. Vatandaş karnesi, hanehalkına dair yapılan bir araştırma türüdür.

Hanehalkının yönetime dair sorulan soruları cevapladığı veya belirttikleri görüşler neticesinde vatandaş karnesi uygulaması yapılmaktadır. Kırıkkale iline baktığımız zaman vatandaş karnesi veya bütçe raporu hazırlama olay örgüsünde halkın az bir kısmı görüşlerinin bir şekilde iletildiğini düşünmektedir. Halkı daha çok teşvik edici, görüşlerinin sürekli alındığı bir sistem olduğu sürece katılımcılık ve katılımcı bütçeleme sistemi daha uygulanabilir hale gelecektir.

Independent Samples T-Test ve ANOVA analizleri sonucunda değişkenler arasında farkındalık grubunun 65 ve 65+ yaşı üstü olduğu tespit edilmiştir. 65 ve 65+ yaşı grubunun anket sorularımızdan dokuzuncu soruya verdiği cevaplar; 3 kişinin vatandaş karneyi veya hazırladığımız raporlarla bütçeye dair görüşlerimizi bildirmektedir dediği ortaya çıkmıştır. 10 kişinin görüşlerimizi bildirmemektedir dediği ve 7 kişinin kısmen cevaplarını verdiği ortaya çıkmıştır. Belediye yaptığı çalışmaları ve hizmetleri değerlendirmesi için hanehalkı araştırmalarına ne kadar çok önem verirse, belediyenin kalkınması okadar hızlı olacaktır. Belediyeler bölgesine yaptığı hizmetleri, vatandaşlar için yapmaktadır. Vatandaşların hizmetleri değerlendirmesi bir yerel yönetimin güçlenmesini, birlik olmasını sağlayacaktır.

Anketimizin onuncu sorusu vatandaşların belediyelerinin hazırladığı stratejik planlarını takip edip etmediklerini değerlendirmektedir. Onuncu sorumuz; “Belediyenizin hazırladığı stratejik planlarını takip ediyor musunuz?” vatandaşın belediyeyi takip derecesini ölçmemizi sağlamaktadır. Stratejik plan belediyenin bütçe ile ilgili yapacağı harcamaları gösteren, geçmiş yıl ile karşılaştırılmasını sağlayan rapordur. Stratejik plan sayesinde yerel yönetimin bir sene içindeki planları incelenabilmektedir.

şekil 16: Belediyenizin hazırladığı stratejik planları takip ediyor musunuz?

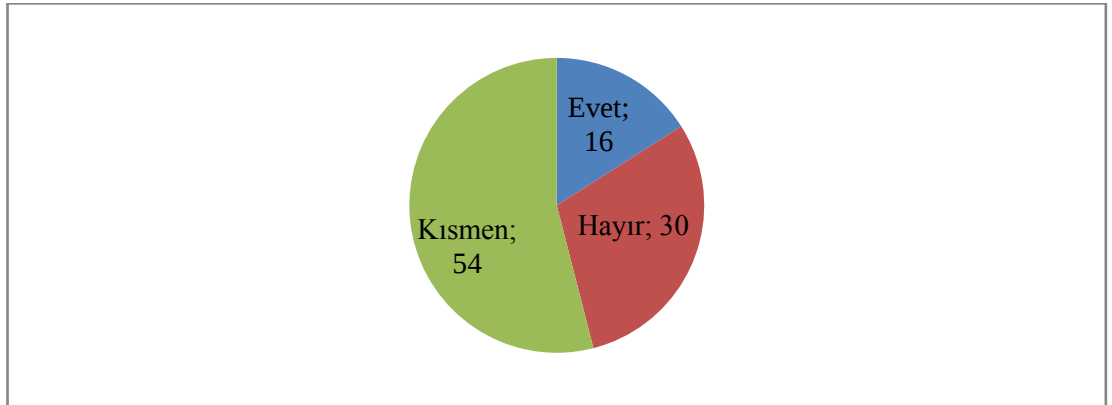
Kırıkkale halkına anketimizde stratejik planı takip edip etmedikleri sorulmuştur. Strateik planın takibini sorduğumuz 100 kişiden sadece 16 kişinin evet cevabı verdiği gözlemlenmiştir. Stratejik planın takibi halkın belediyenin ne yaptığı ve ne yapacağına dair bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır. Sorumuza sadece 16 kişinin evet demesi çok düşük bir rakamdır. Halkın belediye konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bireyler stratejik planı takip ederek belediyenin hizmet önceliklerine dair fikirleri olabilir. Belediye stratejik planının takip edildiğini bilirse, raporlarını düzenli yayınlar ve halkın isteklerine göre raporu yayımlar.

Katılımcı bütçeleme uygulamasında önemli olan bir husus stratejik plandır. Belediyelerin stratejik planları vatandaşların görüşleri, istekleri doğrultusunda yapılan geçmiş harcamalara yer veren, bütçenin gelecek sene içindeki hizmet önceliklerini, harcamalarını hangi alana yapacağını gösteren bir belge niteliğinde olması açısından önemlidir.

Independent Samples T-Test ve Anova analizleri sonucunda farkındalığı oluşturan 65 ve 65+ yaş grubunun verdiği cevaplar; 1 kişinin evet cevabı verdiği görülmektedir. Bu sonuca baktığımız zaman stratejik planın takibinin yapılmasının önemli bir rapor olarak algılanmadığı, bilinçsizlik olduğu söylenebilir.

Anketimizin sorularından birtanesi olan; “Bulunduğum yerel yönetim insanların cinsiyetlerine göre farklı beklentilerin ve ihtiyaçların olabileceğinden hareketle, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde hareket etmektedir.” belediyenin cinsiyet ayrımı yapmadan hizmetini yapıp yapmadığı incelenmiştir.

Şekil 17: Bulunduğum yerel yönetim insanların cinsiyetlerine göre farklı beklentilerin ve ihtiyaçların olabileceğinden hareketle, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde hareket etmektedir.

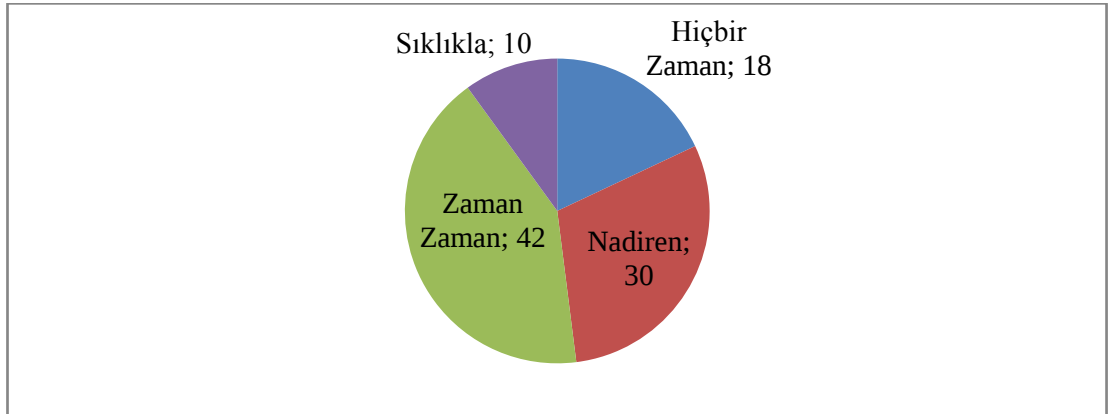

Anketimizin bu sorusu belediyenin cinsiyetlerin istek ve ihtiyaçlarının kadın, erkek fark etmeden hizmet verip vermediğine bakılmıştır. Her iki cinsiyet grubunun da belediyeden farklı beklentileri bulunmaktadır. Önemli olan belediyenin her iki cinsiyet grubunda ayırım yapmadan dengeli bir biçimde hizmet verebilmesidir. Kırıkkale halkının verdiği cevaplara göre; 16 kişinin evet dediği, 30 kişinin hayır dediği ve 54 kişinin kısmen cevabını verdiği gözlemlenmiştir. Yerel yönetimler, vatandaşının, kadın veya erkek, isteklerini onlarla görüşmediği sürece belirleyemez. Demokrasi yönetim biçiminde yönetilen bölge içerisinde cinsiyet ayrımı olmadan hizmet önceliği verilmektedir. Kırıkkale Belediye'sine verilen bu cevaplar aslında gerçeği yansıtmamaktadır. Vatandaş ile belediye arasında etkileşim olmadığı sürece, birbirlerinin ne istediklerini, önceliklerine dair bilgi sahibi olamazlar.

Independent Samples T-Test ile ANOVA analizleri ile farkındalık grubu olarak çıkan 65 ve 65+ yaş grubunun bu soruya verdiği cevabı incelersek; 4 kişinin evet cevabını verdiğini, 5 kişni hayır ve 11 kişinin kısmen şeklinde cevapladıkları görüşmüştür. Analiz sonucunda farkındalığı olan bu ya grubunun da bu konusa kısmen diyerek, çekimser davrandığı görülmüştür. Katılımcı bütçeleme sistemi, cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu gibi ayrımlar yapmadan herkesi memnun etmek isteyen bir sistemdir. Her gruba ayrı hizmet vermeyi planlayan adaletli bir uygulamadır.

Anketimizin sorularından birtanesi olan; “Kırıkkale Belediyesi gerçekleştirdiği çalışmalarda beklentilerimizi dikkate almaktadır.” ifadesi belediyenin halkın ihtiyaçlarına cevap vermediğinin halkın gözünden analizidir.

Şekil 18: Kırıkkale Belediyesi gerçekleştirdiği çalışmalarda beklentilerimizi dikkate almaktadır.

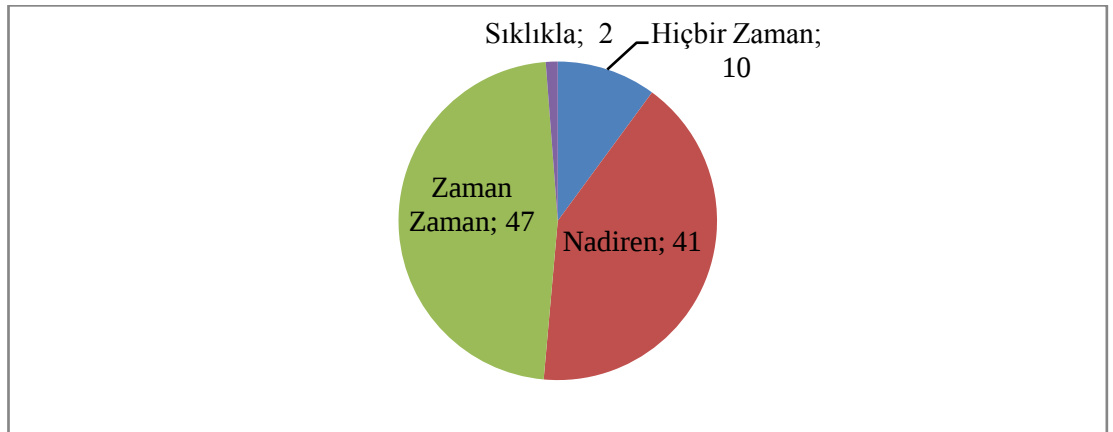

Katılımcı bütçelemenin Kırıkkale halkındaki farkındalığını tespiti için vatandaşlara belediyeye dair sorular sorulmuştur. Seçenekler; Hiçbir zaman, nadiren, zaman zaman, sıklıkla ve her zamandır. 100 kişiye yaptığımız anket sonucundaki dağılım; 18 kişi hiçbir zaman, 30 kişi nadiren, 42 kişi zaman zaman ve 10 kişi sıklıkla cevabını vermiştir. Kırıkkale Belediye'sine yönelik olan bu soruda vatandaşların beklentilerinin genellikle dikkate alınmadığını düşünmektedir. Belediyenin dikkate aldığını göstermek amacı ile, katılımcı bütçeleme sistemi geliştirmelidir. Halkı görüşmelere teşvik eden, öncelikli olarak bekledikleri hizmetleri belediyeye sunabilmelidir. Halkın beklentilerini belediye bilemediği zaman, kendi eksik gördüğü yönlerde hizmet önceliği uygulayacaktır. Belediye ile vatandaşın birbirinin isteklerinden haberi olmadığı noktada yönetim memnuniyetsizliği ortaya çıkacaktır.

Independent Samples T-Test ve ANOVA analizlerimiz sonucunda, anket sorularımızın değişken gruplarında farkındalık yaratan grubun 65 ve 65+ yaş üzeri grup olmuştur. Bu yaş grubunun belediye beklentilerimizi dikkate almaktadır düşüncesine verdiği cevaplar; 6 kişinin hiçbir zaman, 4 kişinin nadiren, 9 kişinin zaman zaman ve 1 kişi sıklıkla demiştir. 65 ve 65+ yaş grubumuzun beklentilerinin çoğunlukla gerçekleşmediği görülmektedir. 65 ve 65+ yaş üstü grubun belediye tarafından dikkate alınıp, ihtiyaçları doğrultusunda adımlar atılması gerektiği sonucu çıkarılmıştır.

Kırıkkale halkının görüşlerini aldığımız bir diğer sorumuz; “Kırıkkale belediyesi koordinasyon ve işbirliğine açık bir kurumdur.” olmuştur. Kırıkkale Belediye'sinin vatandaş ile olan bağına analiz eden bir veridir.

Şekil 19: Kırıkkale Belediyesi Koordinasyon ve İşbirliğine Açık Bir Kurumdur.

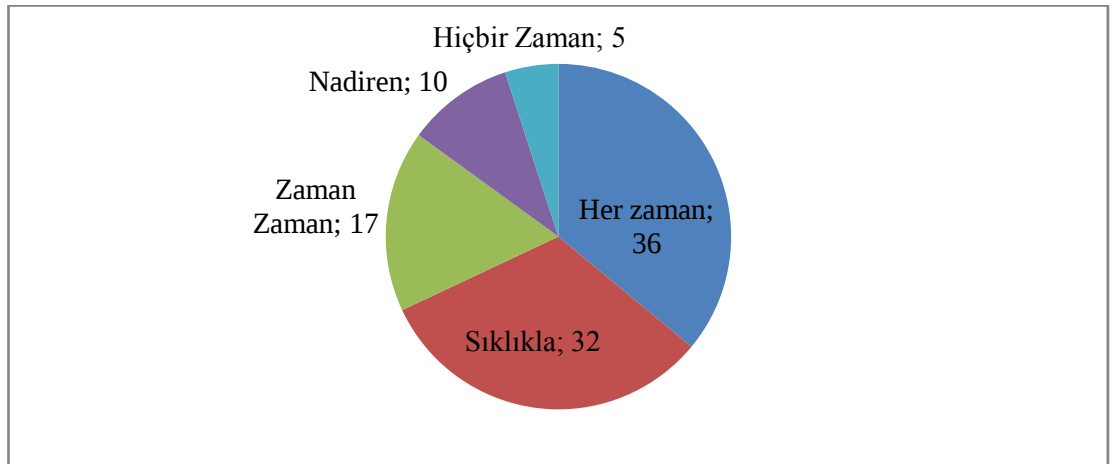

Kırıkkale Belediyesi'nin koordinasyonu yani, belirli bir amaç için toplanılması, bağlantı kurması vatandaşların verdiği cevaplar neticesinde tam performans sağlamamaktadır. Kırıkkale Belediyesi ile ilgili bu düşüncenin sebebi belirli bir sistemin oluşturulmamasıdır. Bu sorunun analizinde katılımcı bütçeleme doğrultusunda bir sistem oluşturulursa, Kırıkkale Belediyesi'nin koordinasyon ve işbirliğine açık bir kurum haline getirir. Vatandaşı ile iç içe olan bir yerel yönetim konumuna gelebilir.

Independent Samples T-Test ve ANOVA analiz yöntemleri ile farkındalığın olduğu grup olarak çıkan 65 ve 65+ yaş grubunun bu soruya cevapları; 2 kişinin hiçbir zaman 8 kişinin nadiren, 10 kişinin ise zaman zaman demiştir. Kırıkkale Belediyesi'ne karşı beklentileri olan 65 ve 65+ yaş grubunun belediye ile işbirliği içinde olup, bağlantılarını güçlü tutmak istediğini söyleyebiliriz.

Kırıkkale halkına yönelik yaptığımız anketimizin önemli olan sorularından biri olan, katımcılığa karşı tavırlarını inceleyen, "Kırıkkale Belediyesi'nde halkın içinde bulunduğu bir halk meclisi oluşturulursa bütçe hazırlama sürecine dahil olurum." ifadesinin analizi yapılmıştır. Kırıkkale halkının verdiği cevaplar neticesinde yapılan analizde katılımcı bütçeleme sistemini destekleyip desteklemedikleri ortaya çıkmıştır.

Şekil 20: Kırıkkale Belediyesi'nde halkın içinde bulunduğu bir halk meclisi oluşturulursa bütçe hazırlama sürecine dahil olurum.

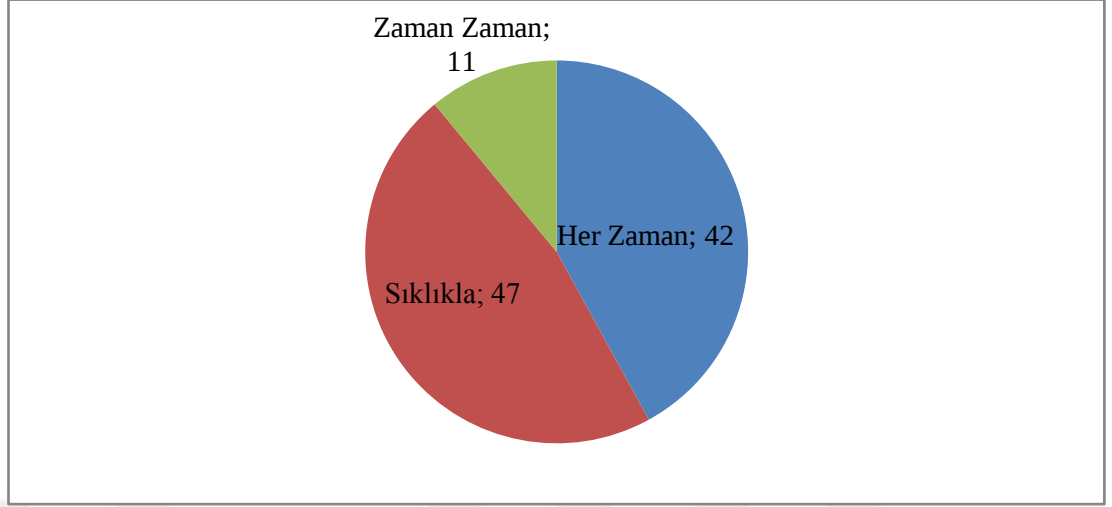
Katılımcı bütçelemenin en önemli özelliklerinden birtanesi halk meclislerinin olması ve bu meclislerde, bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda kararlar alınmasıdır. Halk meclislerinde halkı temsil eden kişiler, sivil toplum kuruluşları bulunmaktadır. Yöneticilerin halk ile ortak kararlar almak için oluşturduğu halk meclisinde, iki tarafı da memnun edecek kararlar alınmaktadır.

Kırıkkale halkına bölgelerinde böyle bir halk meclisi olması durumunda katılım sağlama durumları anketimizde sorulmuştur. Anketimizin analizi neticesinde verilen cevaplar; Herzaaman diyen kişi sayısı 36, sıklıkla 32, zaman zaman 17, nadiren 10 ve hiçbir zaman diyen kişilerin sayısı 5 çıkmıştır. Genel duruma baktığımız zaman, halkın böyle bir katılıma olumlu baktığını söylebiliriz. Kararsız ve olumsuz cevap veren kişilerin halk meclisi kavramını tam olarak bilmediği için işaretlediği anketimi yaptığım sırada çıkardığım bir sonuçtur. Kırıkkale Belediyesi bünyesinde halk meclisi oluşturulursa belediyenin bölge hakkında alacağı çoğu kararlar ortak fikirler neticesinde uygulanır.

Independent Samples T-Test ve Anova analizleri sonucunda farkındalık yaratan grup olarak 65 ve 65+ yaş grubu çıkmıştır. 60+ ve 65 yaş grubumuzun sorumuza verdiği cevabı analiz ettiğimiz zaman; 7 kişinin her zaman, 8 kişinin sıklıkla ve 5 kişinin zaman zaman cevapları verdiği tespit edilmiştir. Analizimizin sonucunda 65 ve 65+ yaş üstünün halk meclisi sistemi oluşturulursa katılacağını, görüşler bildireceğini görebilmekteyiz. Katılımcı bütçeleme uygulamasını uygulayan bölgelerde kent konseyleri gibi halk meclislerinin de olduğu görülmektedir. Halk meclislerinde kendilerini ifade eden vatandaşlar, toplumda tam anlamıyla söz sahibi olmaktadır. Halk meclislerinin sorunların ve düşüncelerin paylaşıldığı bir ortam olması demokrasinin daha çok anlam kazanmasını sağlamaktadır. Çünkü kendini belediyeye karşı ifade eden ve isteklerini rahat bir şekilde dile getirebilen halk topluluğun olduğu ortamda demokrasi güçlenir.

Katılımcı bütçeleme ile ilgili, Kırıkkale halkına yöneltilen sorulardan; “Kırıkkale Belediyesi halkın görüşlerinin alındığı bütçe sürecine geçmesi hem bizim için hem belediye için faydalı olacaktır.” görüşüne anketimizde yer verilmiştir. Bu tanım “Katılımcı bütçeleme sistemi belediyemize gelirse uygulanmasını ister misiniz?” şeklinde sorulmuş bir sorudur diyebiliriz.

Şekil 21:Kırıkkale Belediyesi halkın görüşlerinin alındığı bütçe sürecine geçmesi hem bizim için hem belediye için faydalı olacaktır.

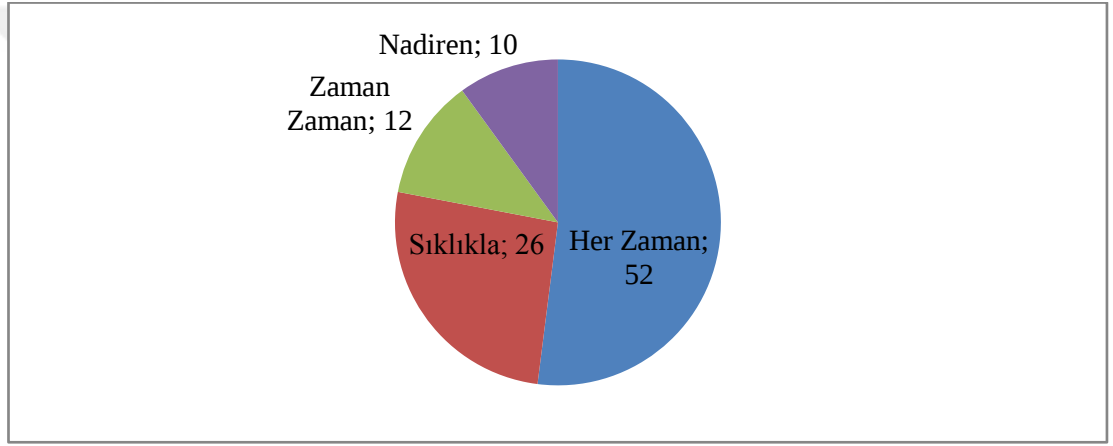
Anketimizde yöneltilmiş olan halkın dahil olduğu bir bütçeleme sisteminin hem halka hem belediyeye faydalı olup olmayacağı sorulmuştur. Verilerin sonucunda; 42 kişinin her zaman, 47 kişinin sıklıkla ve 11 kişinin zaman zaman seçeneklerini işaretledikleri görülmüştür.

Kırıkkale halkının anket sorumuza verdiği cevap neticesinde, katılımcı bütçeleme hem kendileri için hem de belediye için faydalı olacağını savunmuşlardır. Sorumuza verilen cevap bize katılımcı bütçeleme uygulamasını uygulamaya hazır bir topluluğun varlığını söylebilir. Bütçeye dahil olmak, görüşlerinin alınması gibi kendilerinin dahil oldukları yönetim sistemini istemektedirler. Bu sistemi isteme nedenleri sadece kendileri için değil, belediye için de faydalı olacağını düşünmektedirler. Belediye için faydası, harcamalarında tasarruf etmesini sağlayabilir. Bütçede bulunan kaynağın vatandaşın istek ve ihtiyaçları doğrultusunda harcandığı zaman, yönetimin tasarruf etmesini sağlayabilir. Bireylere karşı şeffaf olacak olan belediye, vatandaşına karşı her zaman güvenilir bir yönetim anlayışını gösterir.

Independent Samples T-Test ve ANOVA analiz teknikleri ile elde edilen, farkındalık yaratan 65 ve 65+ yaş grubumuzun bu soruya verdiği cevaplar; 14 kişi her zaman, 6 kişi sıklıkla cevabını vermiştir. 65 ve 65+ yaş grubumuzun katılımcı bütçeleme sistemini desteklediğini, bu sistemin olması gerektiği düşüncesini anketimizde fark edilmiştir.

65 ve 65+ yaş üstü kişilerin genellikle emekli hayatında olmaları çevre ile daha çok ilgilenmelerini sağlamaktadır. Yaşadığı yerel yönetimdeki olması gerekenleri, yapılmaması gerekenleri daha iyi gözlemlemektedirler. Diğer yaş grupları da farkında oluyorlar lakin öğretim hayatının, iş hayatının, ev hayatının yoğunluğu ve stresi farkındalığı biraz geciktirmektedir. Bu analizimizin sonucunda vatandaşların katılımcı bütçeleme uygulamasına geçilirse destek verecekleri sonucu çıkarılmıştır. Katılımcı bütçeleme farkındalığına dair yaptığımız anketimizin sorularından; “Bütçe belirleme sürecinde vatandaşların düşüncelerinin alınmasına gerek yoktur.” halkın katılımı gerekli görüp görmediğine dair sorulan bir sorudur.

Şekil 22: Bütçe belirleme sürecinde vatandaşların düşüncelerinin alınmasına gerek yoktur.

Katılımcı bütçeleme farkındalığına dair sorulan bu soruda halka, bütçe belirlenirken görüşünüzün alınmasına gerek yoktur ifadesi kullanılmış, çoğunluğun verdiği cevaba göre dahil olmak istediklerini söylemişlerdir. Vatandaşın bu bütçe sistemini istedikleri lakin sistemi tanımadıklarını görüyoruz. Katılımcı bütçelemeyi demokratik bir sistem yapan, vatandaşların bütçe sistemine dahil olmasıdır. Katılımcı bütçeleme temel yapı taşı olan katılımcılık kavramı, halkın sisteme dahil olmasını sağlayan kelimedir. Vatandaşların bütçe oluşturulurken düşüncelerinin alınması, görüşlerini ifade edebilmeleri belediyelerine güven duymalarını, kendilerini rahat hissetmelerini, belediye ve vatandaşların arasında uyumluluk sağlanmasına neden olmaktadır. Independent Samples T-Test ve ANOVA analiz yöntemleri ile anketimizdeki değişken gruplarımızdan, 65 ve 65+ yaş gruplarında farkındalık tespit edilmiştir. 65 ve 65+ yaş grubumuzun anketimize verdiği cevaplar; 12 kişinin bütçe sürecinde düşüncelerinin kesinlikle alınması gerektiğini, 8 kişinin ise sıklıkla alınması gerektiğini ifade etmiştir.

65 ve 65+ yaş grubunun bilinçli olması ve belediyeden de bu bilinçlilik düzeyini istemesi bölgenin kalkınması için faydalı bir durumdur. Katılımcı bütçeleme sistemi ile aynı mantığa gelen bu sorumuz, vatandaşın katılımcı bütçeleme sistemini istediğini ve uygulanırsa dahil olup düşüncelerini belirteceklerini göstermektedir. Vatandaşın düşüncelerini bütçe sürecinde beyan etmesi, belediye ile birlikte ortak bütçe oluşturmaları halk ve vatandaş için faydalı olacağı gibi bölgesel kalkınma, gelişmişlik düzeyini de arttıracakı söylenebilir.

Kırıkkale Belediyesi'ne dair Kırıkkale halkına yönelik yaptığımız 100 kişilik farkındalık anketimiz, katılımcı bütçeleme uygulamasının halk arasında bilinmediği tespit edilmiştir. Vatandaşlara katılımcı bütçelemeye yönelik sorduğumuz sorular karşısında uygulanabileceğine dair cevaplar alınmıştır. Bireylerin öncelikle katılım kavramı ile katılımcı bütçeleme kavramına dair bilgileri ölçülmüştür. Katılımcı kavramını bir kısmının biliyor olmasına rağmen katılımcı bütçeleme kavramı bilinmeyen bir kelimedir.

Katılımcı bütçeleme sistemini tanımlayacak nitelikte olan anket soruları sorulmuştur. Halkın verdiği cevaplar neticesinde bütçeleme sürecine dahil olmak istediklerinin tespiti yapılmıştır. Belediyenin bütçeleme sürecinde görüş bildirmek isteyen vatandaşlar, görüşlerini bildirecekleri kent konseyleri, halk meclisleri gibi uygulamalara sıcak bakmıştır. Katılımcı bütçelemeye dair halkın en büyük eksiği bilinçsiz ve bilgisiz olmasıdır. Halkı bu konuda bilinçlendirmek ve bilgilendirmek belediyenin yapması gereken bir iştir. Belediyelerin katılımcı bütçeleme sisteminde farkındalık yaratması için öncelikle gençlere katılımcılığın öneminden bahsetmesi gerekmektedir. Yaptığımız Independent Samples T-Test ve ANOVA analiz yöntemleri sonucunda 65 ve 65+ yaş üstünde katılımcı bütçeleminin farkındalığı olduğu ortaya çıkmıştır. 65 ve 65+ yaş grubunun belediyenin bütçe sürecine ilgisi diğer yaş gruplarına göre daha bilinçli olduğunu göstermektedir. Katılımcı bütçeleminin 65 ve 65+ yaş grubunun yanı sıra gençleri en başta eğitmeleri gerekmektedir. Kırıkkale'de bulunan ortaokul ve lise çağındaki gençlere seminerler vasıtası ile sistem tanıtılmalıdır.

SONUÇ

Yerel yönetimlerin vatandaşların isteklerine yönelik hizmet vermek için, vatandaşın talepleri doğrultusunda bütçe oluşturmalarına “Katılımcı Bütçeleme” denilmektedir. Katılımcı bütçeleme sistemi, halkı bütçe oluşum sürecinde yönetime karşı düşüncelerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını söyleyebildikleri bir uygulamadır. Yeni bir sistem olan katılımcı bütçeleme, vatandaş odaklı olması nedeni ile demokratik bir gelişimdir.

Porto Alegre’de halkın istekleri doğrultusunda adını ilk defa duyuran Katılımcı Bütçeleme sistemi, Porto Alegre vatandaşlarının yönetime karşı olan memnuniyetsizliği sonucunda yönetimin başına yeni gelen İşçi Partisi sayesinde 1989’da tanınmıştır. Porto Alegre bölgesindeki halk, bu yeni bütçe sistemine dair fikirlerini 1980’li senelerde beyan etmişlerdir. Yönetimde olan Halk Partisi bu düşünceyi desteklememiştir. Çünkü Halk Partisi yönetimde halkın söz sahibi olmasını istememiş, belediye ile ilgili kararları kendileri vermişlerdir. İşçi Partisi 1989 senesinde yönetimin başına geldiğinde vatandaşın en çok ihtiyacı olan hizmetin “Katılımcılık” olduğunun farkındadır. İşçi Partisi yönetime geçtiği sene ilk önce katılımcı bütçeleme sistemini oluşturmuş, vatandaşları belediyenin bütçe kararlarına dahil etmiştir.

Katılımcı bütçeleme sisteminin, halkın ihtiyaçları doğrultusunda hizmet vermesi mali konularda tasarruf etmesini sağlamaktadır. Belediyenin harcamalarını kentin ihtiyaçları doğrultusunda yapması, kaynakların nasıl harcandığına dair belgelendirilmesi, katılımcı bütçelemenin “Ekonomik Demokrasi” olarak adlandırılmasını sağlamıştır. Yeni bütçe sisteminde harcamaların belgelendirilmesi, bütçe ile ilgili kayıt tutulması, belediyenin vatandaşlara karşı hesap verilebilir olmasını sağlamıştır. Vatandaş yaşadığı belediyenin bütçesinin farkında olup, nereye nasıl harcamalar yaptığını bildiği sürece belediye her zaman vatandaşa karşı şeffaf bir yönetim sergilemiş olacaktır. Katılımcı bütçeleme sayesinde Belediye ile halkın arasındaki güven duygusunun oluşması, şeffaflık ve hesap verilebilir olması ile ilgilidir.

Katılımcı bütçeleme sistemi, belediyenin vatandaşa karşı açık bir tavır sergilemesi bazı yönetimler için iyi olmayabiliyor. Katılımcı bütçeleme uygulamasının önündeki en büyük engel bu nokta da; yöneticiler işlerine halkın veya halktan birinin karışmasını istememektedir.

Katılımcı bütçeleme sistemini uygulamak istemeyen belediyeler, bütçesini ve yaptığı harcamaları vatandaşa danışmak zorunda kalmadan, kendi kararları doğrultunda hizmet önceliğine karar vermek istemektedir. Yönetimde yaşanan bu zorluğu aşmak için öncelikle yöneticilerin katılım konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Katılımcı bütçeleme uygulamasının faydalarının farkında olup yine de uygulamayan yerel yönetimlere zorunluluk getirilmesi, gerekirse yönetimdekilerin değiştirilmesi gerekmektedir. Çünkü yerel yönetimler yeni bütçe sistemi ile bölgesini kalkındırabilecek, her yerel yönetim bulunduğu bölgenin gelişmesini sağlayacaktır.

Belediyelerin katılımcı bütçeleme sisteminden daha çok verim alabilmek amacıyla üzerine düşen görevler vardır. Belediyeler öncelikle sistemi kendilerinin iyi bir şekilde tanıyıp, bireyleri uygulama için teşvik etmelidir. Sürecin işleyişine dair bir plan oluşturulmalıdır. Bütçe görüşmeleri sonucunda alınan kararlar, stratejik planda gösterilmelidir.

Katılımcı bütçeleme uygulamasında önemli iki aktör bulunmaktadır; Belediye ile Halk. Üçüncü bir aktör olan sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Sivil toplum kuruluşları halkın temsil eden, bütçe sürecinde arabulucuk görevini üstlenmiş topluluklardır. Yerel yönetimlerin, bütçe sürecinde bütün halk ile temasa geçmesi, görüşmeler ayarlaması zor olabilmektedir. Bu yüzden sivil toplum kuruluşları halkın sesi olmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, halk ile yaptığı görüşmeler sonucunda elde ettiği verileri birebir belediye ile görüşüp verileri paylaşarak, vatandaşları temsil etmektedir.

Katılımcı bütçeleme, her yerel yönetimin uygulaması gereken bir sistemdir. Katılımcı bütçeleme sisteminin hükümet ile toplum arasında bağ oluşturması, demokrasiyi güçlendiren yapının oluşmasını sağlamaktadır. Demokrasinin güçlenmesi ile birlikte adaletli bir belediye anlayışı ortaya çıkmaktadır. Hizmet önceliği sağlanırken belirli bir gruba veya topluluğa hitap etmeyip, sistemin uygulandığı yerel yönetimdeki bütün kesimin istekleri yerine getirilmeye çalışılmaktadır. Önemli olan her kesimin kendini ifade etmesi, belediyeden beklentilerini dile getirebilmesidir.

Katılımcı bütçeleme sistemini uygulanma biçimlerini etkileyen faktörler bulunmaktadır. Yerel yönetimin siyasi politikası, uygulamak istenilen bütçenin analizinin iyi bir şekilde yapılıyor olması ve vatandaşların katılımcı bütçeleme sistemini tanıyıp benimsemesidir.

Yerel yönetimlerde adını duyuran katılımcı bütçe uygulaması dünya ülkelerinde hızlı bir şekilde yayılmaya başlamıştır. Porto Alegre’de başarılı bir şekilde uygulanması ile dikkat çeken yeni bütçe sistemi, çevre belediyeleri etkilemiştir. Bütçe sürecine vatandaşların dahil olmasını mantıklı bulan belediyeler uygulamayı tanımaya çalışmıştır. Porto Alegre’de 1990 senesinde 628 kişinin katılımı ile uygulanan katılımcı bütçeleme sistemi, 2005 senesinde 14.732 kişinin katılıma ilgi gösterdiği yönetim tarafından belirlenmiştir. Katılımın giderek yaygınlaşması ile katılımcı bütçeleme sistemine katılan kişi sayısı kayıt altına alınamamış, halkın tamamı sistemi benimsemiş ve ilgi göstermiştir.

Katılımcı bütçeleme sistemi sadece Brezilya ile sınırlı kalmayıp çoğu ülkeye sıçrama göstermiştir. İngiltere’de katılımcı bütçeleme sistemi 2003- 2004 senesine kadar tanınmamıştır. Salford kentinde vatandaşların kent hakkında önerilerini ve ihtiyaçlarını dinlemek amacı ile 2003 senesinde yapılan toplantı sonucunda, katılımcı bütçeleme sisteminin uygulanabilir olduğu fark edilmiştir. İngiltere genel olarak bakıldığı zama yönetim şekli katılımcı bütçeleme sistemine uyum gösterdiği için katılımcı bütçeleme sistemine geçiş sağlanmasında zorluk yaşanmamıştır. İngiltere’de Salford kenti ile başlayan katılımcı bütçeleme, birçok bölgesinde uygulanmaya başlanmıştır.

Katılımcı bütçeleden etkilenen ülkelerden birtanesi Fransa’dır. Resmi olarak katılımın 2014 senesinde başladığı kayıt altına alınmasına rağmen 1789 senesindeki Fransız Devrimi aslında katılımcılık için atılmış büyük bir adımdır. 1789 senesine kadar Fransa’da halkın görüşlerini önemsemeyen, sadece hükümetin istedikleri olan bir yönetim şekli hakimdi. İhtiyaçlarının önemsenmemesi, “Toplum, devlet için vardır.”, anlayışı nedeni ile vatandaşlar ayaklanmıştır. Ayaklanma sonucunda hükümete karşı halk kazanmıştır. Toplum, devlet için vardır anlayışı yerine; “Devlet, toplum için vardır.” anlayışı kabul edilmiştir. Fransa Devri’nden sonra yönetim halkını önemsemeye başlamıştır. Yönetim sürekli vatandaşlarının istekleri doğrultusunda hareket ettiği için katılımcı bütçeleme uygulaması aslında hep uygulanmıştır. Sadece kent konseyleri, toplantı grupları sürekli oluşturulmamıştır. Paris bölgesinde 2014 yılında resmi olarak uygulanmaya başlanmış, Fransa’nın geri kalan yerel yönetimleri uygulamadan etkilenmiştir.

Katılımcı bütçelemenin İspanya’da uygulanması 2004 senesine dayanmaktadır. Siyasi partilerin değişmesi, başarılı bir şekilde sistemi uygulayan ülkelerden etkilenmesi ile birlikte İspanya’da katılımcı bütçeleme uygulamasınıgeçmiştir. İspanya’ da katılımcı bütçeleme sistemine önem verildiğinin göstergelerinden en önemlisi, yasalarında katılımcılıktan bahsedilmiştir. Katılımcı bütçeleme sisteminin en başarılı uyguladığını söyleyebileceğimiz ülke Almanya’dır.1989 senesinde Porto Alegre’de adını duyuran sistem, 1990 senesinde Almanya’da adını duyurmuştur. Almanya’daki çoğu belediyenin uyguladığı katılımcı bütçeleme, Almanya’nın genel yapısının vatandaşların seçtiği yönetim anlayışı ile oluşturulduğu söylenebilir. Yerel yönetimlerini teşvik amacı ile katılımcı bütçeleme sistemini en iyi şekilde kullanan belediyelere, kentlere ödüller verilmektedir. Sisteme teşvik için mantıklı bir uygulamadır. İtalya’da 1960 senelerinde uygulanmak istense de siyasi yapının uygulamaya sıcak bakmaması nedeni ile uygulanamıştır.1990 ‘lı yıllarda anayasal düzenlemelere gidilmesine rağmen, etkin bir şekilde 2000’li yıllarda uygulandığını görebilmekteyiz. İtalya’nın katılımcı bütçeleme sisteminin uygulanma sürecinde bir engel olmamasına rağmen çıkan problemler karışısında çözüm üretme açısından sıkıntılar yaşamaktadır.

Katılımcı bütçeleme sistemi Türkiye açısından incelendiğinde, sistemin uygulanmasının 2007 yılına dayandığı görülmektedir. Tam olarak katılımcı bütçeleme adı ile olmamasına rağmen katılımcılığa teşvik eden bir projede yer almıştır. “Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi”nde yer alan Türkiye, 6 pilot il ile projeye girmiş, Avrupa Birliği Fon’u desteğiyle başarılı bir şekilde projeyi bitirmiştir. Türkiye’de ilk katılımcı bütçeleme uygulaması Çanakkale Belediyesi Fevzipaşa Mahallesi’nde karşımıza çıkmaktadır. 16 yaş üstündeki bölge sakinlerini mahalle hakkında sorulara yanıt vermesi için; grup toplantıları, anket, bireysel görüşmeler ve çalıştaylar oluşturulmuştur. Türkiye’de katılımcı bütçelemeye dair kanunlar da çıkarılmıştır. 5018 sayılı Kanun’da; şeffaflık, hesap verilebilirliğin olması gerektiğinden bahsedilmiştir. Vatandaşların istedikleri belgelere kolay şekilde ulaşmalarını, anlaşılır bir dil ile yazılmalarının önemi kanunda vurgulanmıştır.

Katılımcı bütçeleme ile ilgili belediyeleri kapsayan kanunlarda ülkemizde çıkarılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda; hemşehrlik bilincinden, halka karşı hesap verilebilir olmasına değinilmiştir. Kanunun 77.maddesi katılım kelimesini geçiren bir madde olmuştur. Gönüllü kişilerin katılımı ile belediyelerde kalkınmanın sağlanabileceği açıklanmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’da belediyelere katılımcılığın olması gereken durumlardan bahsedilmiştir. Kanunda belirli kurumlar, sivil toplum kuruluşları aracılığı ile katılımın gerçekleşebileceğinden bahsedilmiştir. 5302 sayılı Kanun, 4982 sayılı Bilgi Edinme hakkı katılımcılığı destekleyen kanunlardır. Katılımcılığı destekleyen kanunlar olmasına rağmen ülkemizde katılımcı bütçeleme tam olarak uygulanamamaktadır. Katılımcılığın uygulanması için, Yerel Gündem 21, TUSENET, TUSELOG, Kent Konseyleri gibi adımlar atılmasına rağmen süreklilik sağlanamamaktadır. Bunun en büyük nedeni belediyelerin katılımcılık konusunda bilinçsiz ve yetersiz kalmalarıdır. Yerel yönetimlerin sistemi benimsememeleri sonucunda halk uygulama ile tanışamamaktadır. Siyasi politikalar, ekoomi politikaları, tecrübesizlik Türkiye’de uygulanamamasının en önemli nedenleridir.

Tez çalışmasında Kırıkkale halkının katılımcı bütçeleme uygulamasının farkındalığına dair analiz yapılmıştır. Anket analizinin amacı, halkın bu sistemi tanıyıp tanımadıklarını belirleyebilmek, katılımcı bütçelemenin uygulanmasını isteyip istemediklerini tespit etmektir. Kırıkkale halkının farkındalığına dair 100 kişi ile anket yapılmıştır. Farkındalığına dair saha araştırmamız yüz yüze yapılmış olup, anket belgeleri elden teslim alınmıştır. Verilerin analizine SPSS programında, Independent Samples T-Test ve ANOVA teknikleri ile bakılmıştır.

Anket analizimizin sonucunda Kırıkkale halkının katılımcı bütçeleme uygulamasına dair farkındalıkları olmadığı sadece 65 ve 65+ yaş üstünde farkındalığın olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak Kırıkkale halkı katılımcı bütçeleme sistemini tanımamaktadır. Halka sorulan bazı sorulardan, “Yerel yönetim bütçe oluştururken halkın doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan bütçeleme anlayışını destekliyorum.” ifadesine çoğunluğun “Evet” dediği görülmüştür. Katılımcı bütçelemeye dair önemli sorulardan birisi olan “Halkın yerel yönetimin bütçeleme anlayışının hazırlanmasına görev alması demokrasiyi güçlendirir.” ifadesine de çoğunluğun “Evet” cevap verdiği görülmüştür. Geri kalan soruların analizi ile birlikte Kırıkkale’de farkındalığın olmadığı lakin halkın bu sisteme karşı olumlu düşüncelerinin olduğu gözlemlenmiştir.

Kırıkkale halkının farkındalığını artması için belediye tarafından bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Katılımcı bütçelemenin uygulanmadığı Kırıkkale’de belediyenin sistemi benimsemesi gerekmektedir. Belediye kendi plan ve programını oluşturup halkı bu sisteme dahil etmelidir. Buradaki önemli unsur olan Kırıkkale Belediyesi’nin bilinçlenebilmesi için Fransa’da 1789 senesinde olan devrim gibi, daha az şiddetlisi, halkın ayaklanması gerekmektedir. Türkiye’de belediyelerin bütçe oluşum sürecinde halkın isteklerini ve ihtiyaçlarını analiz edecek anketler yapması ve bunlarla ilgili raporlar tutması gerekmektedir. Gerektiğinde halkın katılımını zorunlu tutulacak toplantılar yapılmalı, katılımcılık bilincini arttırılmalıdır. Halkın yönetimde olduğu bütçe sürecinde, bireylerin yönetime karşı memnuniyeti artacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahlike, Josef, “Bürgerhaushalte in Deutschland- Anfänge und Ansatzpunkte”, *Bürgerhaushalt*, 12.03.2020, (Erişim)
<https://www.buergerhaushalt.org/de/article/b%C3%BCrgerhaushalte-deutschland-anf%C3%A4nge-und-ansatzpunkte>, 06 Kasım 2008.
- Akay, Hale, *Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekanizma ve Süreçler*, Türkiye Avrupa Vakfı, İstanbul, 2010.
- Akman, Çiğdem, “Yaklaşım, İlke v Unsurları Çerçevesinde Mali Yerelleşmeyi Anlamak”, *TESAM Akademi Dergisi*, Özel Sayı, Nisan 2018, s.113- 140.
- Allegretti, Giovanni, Herzberg, Carsten, “Participatory Budgeting in Europe: Between Efficiency and Growing Local Democracy”, *New Politics Project Transnational Institue*, Volume 5, October 2004, s.1-24, Erişim,
https://estudogeral.uc.pt/bitstream/10316/41002/1/Participatory%20budgets%20in%20Europe_Between%20efficiency%20and%20growing%20local%20democracy.pdf, 11.08.2020.
- Ankara Kent Konseyi, **Ankara Kent Konseyi 2019- 2020 Faaliyet Raporu** *Kent Konseylerinin Yasal Dayanağı*, 2020, (Erişim)
<https://ankarakentkonseyi.org.tr/sites/akk.turnateknoloji.com/files/2020-09/kent%20konseyi%20nedir%20%282%29.pdf> 12.03.2020.
- Aragones, Enriqueta, Sanchez- Pages, Santiago, “A Theory of Participatory Democracy Based on The Real Case of Porto Alegre”, *European Economic Review*, Volume 1, Number 53, 2009, s.56-72.
- Arıbaş, Nalcı, Nazlı, “Kamuda Stratejik Planlamanın “Katılımcılık” Boyutu, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, Cilt 4, Sayı 1, 2013, s.80-100.
- Armagh City Banbridge, Craigavon, “Take £500 Your Community, Your Voice, Your Chocel”, *Armagh City Banbridge and Craigavonn Borough Council*, September, 2020, (Erişim),
<https://www.armaghbanbridgecraigavon.gov.uk/take500/> 16 Kasım 2020.
- Arnstein, Sherry, “A Ladder of Citizen Participation”, *Journal of The American Institute of Planners*, Volume 32, Issue 4, 1969, s.216-224.
- Ayranğöl, Zülküf, Tekdere, Mustata, “Yerelleşme Teorisinin Analizi ve Ekonomik Parametreler Üzerindeki Rasyonallitesi”, *İktisat Politikası Araştırma Dergisi*, Cilt 1, Sayı 3, 2016, s.55-83.

- Bartocci, Luca, Grossi, Giuseppe, Natazi, Daniele, “Lo Stato Dell’arte Del Bilancio Partecipativo in Italia”, **Saggi**, December 2016, s.37-58.
- Bassoli, Mateo, “Participatory Budgeting in Italy: An Analysis of (Almost Democratic) Pariticipatory Governance Arrangements”, **International Journal of Urban and Regional Research**, 2011, s.1-20.
- Bayrakçı, Erdal, Kahraman, Selçuk, Dinçer, Selçuk, “Demokratik Yerel Yönetim Anlayışının Güçlendirilesinde Kent Konseylerinin Rolü: Karşılaştırmalı Analiz ve Öneriler”, **Journal of Social and Humanities Sciences Researsch (JSHSR)**, Sayı 5, 2018, s. 2230- 2252.
- Belediye Kanunu (2005, Temmuz 3), **Resmi Gazete** (Sayı: 5393), Madde 76.
- Boztepe, Harun, “Halkla İlişkiler Perspektifinden Güven Kavramı: Katılımcılık, Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik İlkelerinin Kamu Kurumlarına Yönelik Güvenin Oluşmasında Rolü”, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakütesi Dergisi**, 2013, s.53-74.
- Bremmer, Lindsay, “Participatory Planning Models of Urban Governance: Porto Alegre and Greater Johannesburg”, **Urban Forum**, Volume 1, Issue 9, s.111-119.
- Bülbül, Duran, **Bütçe**, Gazi Kitapevi, Ankara, 2014.
- Bülbül, Duran, “Türkiye’ de Yerel Yönetimlerin Kamu Kesimi Bütçesi Üzerine Etkileri.”, **International Anatolia Academic Online Journal Social Science**, 2013, (Erişim) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/470271>, Cilt 1, Sayı 2,15 Kasım 2020, s.48-69.
- Büyükşehir Belediye Kanunu (2004, 10 Temmuz), **Resmi Gazete**(Sayı: 5216), Madde 7/v.
- Cabannes, Yves, “Participatory Budgeting A Significant Contribution to Participatory Democracy”, **Enviroment and Urbanization**, Voluma 1, Issue 16, 2004, .24-46.
- Carlson, Jake, “Expanding The Imagination of Democracy: PB in Paris”, **Participatory Budgeting Project**, 13 June 2017, (Erişim) <https://www.participatorybudgeting.org/pbparis/>, 4 Nisan 2020.
- Constitucion Espanola (1978, 29 Septiembre), **Constitucion Oficial**, İmpartor 9/2.

- Bruce, Iain, *Porto Alegre: The City Budget The Porto Alegre Alternative Direct Democracy in Action*, Pluto Press, England, 2004, (Erişim), <https://www.amazon.com/Porto-Alegre-Alternative-Democracy-International/dp/074532097X>, 06.10.2020.
- Coşkun, Gülay, Ataç, Engin, Moğol Tayfun, *Bütçe*, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eylül 2004, (Erişim) https://books.google.com.tr/books?id=Um-6dBM9IzUC&pg=PR1&lpg=PR1&dq=No:1587,+T.C.+Anadolu+%C3%9Cniversitesi+Yay%C4%B1n%C4%B1+g%C3%BClay+co%C5%9Fkun&source=bl&ots=50CDmigEsb&sig=ACfU3U2jTxCvW5O0MEQbRfA1pKJ5B-fCwg&hl=tr&sa=X&ved=2ahUKEwjuhvajr7ntAhUF_qQKHfuuCWUQ6AEwAXoECAEQAg#v=onepage&q=No%3A1587%2C%20T.C.%20Anadolu%20%C3%9Cniversitesi%20Yay%C4%B1n%C4%B1%20g%C3%BClay%20co%C5%9Fkun&f=false , Eskişehir, 5 Temmuz 2020.
- Çakır, Sema, Kayalıdere, Gül, “Katılımcı Bütçeleme ve Kent Konseylerinde Katılımcı Bütçe Algısı: Manisa Yunusemre Belediyesi Kent Konseyi Örneğİ.”, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, Cilt 25, Sayı 3, 2018, s.941- 960.
- Çalcalı, Önder, “Kamu Ekonomisi Teorisinde Yerelleşme Rasyoneli ve Kuşaklar Arası Mali Federalizm Teorilerinin Karşılaştırması”, *Uluslar arası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2018, s.21- 42.
- Çetinkaya, Özhan, *Mahalli İdareler Maliyesi*, Ekim Basım Yayın Dağıım, Bursa, 2015.
- Çobanoğulları, Gökhan, Yerelli, Ahmet Burçin, “Katılımcı Demokrasi ve Bütçeleme”, *Sosyoekonomi*, Cilt 31, Sayı 25, 2017, s.109- 126.
- Çocuk, Mehtap, *Türkiye’de Katılımcı Bütçeleme ve Gençlerin Katılımcı Bütçelemeye Yönelik Algı ve Eğİtimlerinin Değİlendirilmesi: Akdeniz Örneğİ*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, 2017.
- Demircan Siverekli, Esra, “Yerel Yönetimler Yerelleş(m)iyor mu?: Mali Yapı Üzerine Bir Değİlendirme, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2009, s.339- 367.
- Demirkaya, İbrahim Doğukan, “Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme: Türkiye Modeli, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2010.

- Deniz, Taşkın, “Kentleşmei Yerel Gündem 21 ve Kent Konseyleri”, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish of* , Volume 8, Issue 12, 2013, s.391- 402.
- Department for Communities Local Government, “Giving More People a Say in Spending Participatory Budgeting: A National Strategy”, *Communities and Local Government*, 2013 October, (Erişim) <https://partycypacjaobywatelska.pl/wp-content/uploads/2013/10/PB-UK-national-strategy.pdf>, 10 October 2020.
- Diari Oficial De La Generalitat Valenciana (2008, 10 Julio), *LEY 11/2008*, Espena.
- Dias, Nelson, “Hope For Democracy 30 Years of Participatory Budgeting Worldwide”, *A Third Wave of Participatory Budgeting in France*, 2018, (Erişim) https://www.oficina.org.pt/uploads/7/0/6/1/70619115/hope_for_democracy_-_digital.pdf, 13 Eylül 2020.
- Dias, Nelson, “Hope For Democracy – 25 Years of Participatory Budgeting Worldwide”, *In Loco Association Avenida da Liberdade*, April 2014, (Erişim), https://www.buergerhaushalt.org/sites/default/files/downloads/Studie_Hope_for_democracy_-_25_years_of_participatory_budgeting_worldwide.pdf, 13 Eylül 2020.
- Dreamin, Dragon, “Methods”, *Participation and Sustainable Development*, (Erişim) <https://www.partizipation.at/methods.html>, 1 Kasım 2020.
- Drouault, Sandra, *Participatory Budgeting: A Developing Country Process? A Comparative Analysis of The Experiences of PB in Brazil, France and Spain*, Submitted in Patia Fulfilment of the Master of International Studies, The University of Sydney Faculty of Economics and Business, Australia, June 2006.
- Durak, Burcu, “Yerel Yönetimlerde Demokrasinin Yapı Taşı: Katılımcı Bütçeleme”, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Volume 9, Issue 1, s.78- 92.
- Emrealp, Sadun, *Türkiye Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı*, Birmat Matbaası, İstanbul, Şubat 2005.

- Enriquez, Sahsil, “Participatory Budgeting Data France”, **Participatory Budgeting World Atlas 2019**, 2019, (Erişim), file:///C:/Users/my/Downloads/Participatory%20Budgeting%20World%20Atlas%202019%20-%20Web.pdf, 5 Mayıs 2020.
- Ergen, Zuhall, “Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli”, **Maliye Dergisi**, Sayı 163,2012, s.316- 334.
- Ergen, Zuhall, Durak Oldaç, Burcu, “Osmanlı İmparatorluğundan Günümüze Bütçe Hakkının Gelişim Süreci”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 29, Sayı 3, 2020, s.239- 253.
- European Urban Knowledge Network, Ministry of The Interior and Kingdom Relations, “Urban Agenda For The EU Partnerships In The Spotlight”, **European Urban Knowledge Network**, 13 October 2020, (Erişim) <https://www.eukn.eu/policy-labs/webinar-for-nl-uaeu-partnerships-in-the-spotlight/>, 13 Kasım 2020.
- Frances, Francisco, Carratala, Liberto, Ganuza, Ernes, “20 Years of Participatory Budgeting in Spain”, **Regional Dynamics**, July 2018, s.275- 287.
- Franzke, Jochen, “Best Practice of Participatory Budgeting in Germany- Chanes and Limits”, **The EGPA Annual Conference, Study Group IV: Local Governance and Democracy**, 8-10 September 2010, France, s.2-28.
- Friant, Martin Calisco, “Sustainability From Below: Participatory Budgeting in Porto Alegre”, **Fundacion TerraSapiens**, 23 November 2017, (Erişim) file:///C:/Users/my/Downloads/CalistoFriant2017SustainabilityFromBelow%20(1).pdf, 18 Ağustos 2020.
- Jaskiran, Gakhal, Participedia Team, “Participatory Budgeting in Spain”, **Participedia**, 30 October 2018, (Erişim) <https://participedia.net/case/4224>, 10 Kasım 2020.
- Ganuza, Ernesto, Baiocchi, Gianpolo, “The Power of Ambiguity: How Participatory Budgeting Travels The Globe”, **Journal of Public Deliberation**, Volume 2, Issue 5, 2010, s.1- 12.
- Geissel, Brigitte, “How to Improve The Quality of Democracy? Experiences with Participatory Innovations at The Local Level in Germany”, **German Politics & Society**, Volume 4, Issue 27, December 2009, s.51- 71.

- Gelekçi, Cahit, “Küreselleşme- Yerelleşme İlişkisi”, *Sosyoloji Konferansları*, Sayı 32, 2005, s.263- 277. (Erişim) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/100931>, 4 Kasım 2020.
- Gelman, Valenia Lvovna, Votto, Daniely, “What if Citizens Set City Budgets? An Experiment That Captivated The World Participatory Budgeting- Might Be Abandoned in Its Birthplace”, *World Resources Institute*, 13 June 2018, (Erişim) <https://www.wri.org/blog/2018/06/what-if-citizens-set-city-budgets-experiment-captivated-world-participatory-budgeting>, 29 Kasım 2020.
- Genç, Ernur, “Demokratikleşme Sürecinde Türkiye’de Yerel Yönetimler”, *Akademik İnceleme Dergisi*, Cilt 10, Sayı 1, 2015, s.267- 290.
- Gergerlioğlu, Ufuk, Dibo, Mehmet, “Avrupa Ülkeleri ve Türkiye Uygulamaları Kapsamında Katılımcı Bütçeleme Yaklaşımı”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 63, Sayı 16, 2017, s.1142- 1154.
- Gerlit, Robert, Dapp, Marcus, Krcmar, Helmut, “Reasons for low Participation in German Participatory Budgeting: A Public Administration Perspective”, *17th European Conference on Digital Government at: Lisbon*, June 2017, (Erişim) [file:///C:/Users/my/Downloads/Zepicetal2017-ReasonsforlowParticipationinGermanParticipatoryBudgeting.APublicAdministrationPerspective%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/my/Downloads/Zepicetal2017-ReasonsforlowParticipationinGermanParticipatoryBudgeting.APublicAdministrationPerspective%20(1).pdf), 10 Ekim 2020.
- Gilman, Hollie Russon, “Transformative Deliberations: Participatory Budgeting in The United States”, *Journal of Public Deliberation*, Volume 2, Issue 8, 2012, s.1- 20.
- Göksu Güngör, Gonca, “Vatandaş Bütçe Bilinci ve Bütçe Bilincinin Artışında Etkili Olan Faktörlerin Analizi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2020, s. 126- 146, (Erişim) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1094410>, 16 Kasım 2020.
- Görün, Mustafa, “Yerel Demokrasi ve Katılım: İzmir, Konya ve Ağrı İl Genel Meclis Üyeleri Üzerinde Bir Araştırma”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Volume 4, Issue 2, 2006, s.159- 183.
- Gürneş, Banu, *Belediyelerde Harcama Önceliklerinin Belirlenmesinde Katılımcı Bütçe Uygulaması: Çanakkale Beldiyesi Örneği*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010.

- Habitat, “Proje Hakkında”, *Yerel Gündem 21 Programı*, (Erişim) <https://habitatdernegi.org/yonetisim/yerel-gundem-21-programi/>, 2 Eylül 2020.
- İl Özel İdaresi Kanunu (2005, 4 Mart), *Resmi Gazete*, (Sayı:5302) Madde 65.
- İnanç, Hüsamettin, Ünal, Feyzullah, “Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve Türkiye’de Belediyeler”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 17, 2007, s.1-24).
- İngiltere Büyükelçiliği Ankara, TEPAV, DPT, “İnsanlar ve Katılım: Yurttaşlar Karar Almanın Merkezine Nasıl Yerleştirilir”, *Involve*, 13 Kasım 2019, (Erişim) http://www.sp.gov.tr/upload/Sayfa/47/files/Insanlar_ve_katilim_web.pdf, 26 Haziran 2020.
- İprek, Selçuk, “İdarelerarası Vergi Paylaşımına Farklı Bir Yaklaşım: Yerel Vergiler ve Vergi Uyumu”, *Mahalli İdareler Maliyesi Üzerine Yazılar*, 2010, s.31-62.
- İsbir, Begüm, “Temsili Demokrasi Anlayışına Göre Yerel Yönetimlerde Özerklik”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, 2010, s. 1571-1599.
- Kamu Mali Yönetimi Kanunu (2003, 10 Aralık), *Resmi Gazete*, (Sayı: 5018) Mdde 2.
- Kamu Mali Yönetimi Kanunu (2003, 10 Aralık), *Resmi Gazete*, (Sayı: 5018) Madde 3/n.
- Kamu Mali Yönetimi Kanunu (2003, 10 Aralık), *Resmi Gazete*, (Sayı: 5018) Madde 8.
- Karabacak Nacar, Birsen, “Mali Yerelleşme Alanında Ortaya Çıkan Yeni Yaklaşımlar: Kuşaklararası Çatışma mı?”, *Maliye Dergisi*, Sayı 163, Temmuz- Aralık 2012, s.389- 415.
- Karabacak Nacar, Birsen, Karabacak, Yakup, “Mali Yerelleşme Teorilerinin Temel Yerel Gelir Türlerine Bakışı”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 23, Sayı 1, 014, s. 251- 266.
- Karaer, Tacettin, “Belediyelerde Halkla İlişkiler”, *İller ve Belediyeler- TBB Online Dergisi*, Sayı: 499, 1987, s.171-174, (Erişim) https://www.tbb.gov.tr/online/dergiler/1987_mayis/index.html#p=13, 6 Ekim 2020.

- Kaypak, Şafak, “Yerel Yönetimlerde Katılımcı/Müzakereci Demokrasi Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi”, *Uluslararası Yönetim, İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 8, Sayı 17, 2012, s. 171- 196.
- Keçiören Belediyesi Bilgi İşlem Müdürlüğü, “Başkent’in Uluslararası Gerdanlığı Cumhuriyet Kulesi”, *T.C. Keçiören Belediyesi*, 7 Temmuz 2020, (Erişim) https://www.kecioren.bel.tr/baskentin_uluslararasi_gerdanligi_cumhuriyet_kulesi-838-haber.html, 14 Kasım 2020.
- Kent Konseyi Yönetmeliği, (2006, 8 Ekim), Resmi Gazete, (Sayı: 26313) Madde 1.
- Kestellioğlu, Gözde, “Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri: Kahramanmaraş Örneği”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2011, s.121- 140.
- Kocaoğlu, Mustafa, “Katılımcı Demokrasi Algılaması ve Kent Konseyleri: Kırşehir Kent Konseyi Örneği”, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 2014, s.1-15.
- Koç, Neslihan, “Katılımcı Bütçe Anlayışının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi”, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 1, 2017, s. 443- 470.
- Koçak, Hüseyin, “Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Yerel Demokrasi ve Kentsel Yaşam”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 10, 2009, s.133- 142.
- Kurela, Johanna, “The Voting Stage Of Participatory Budgeting Has Begun”, *TampereFi*, November 2020, (Erişim) https://www.tampere.fi/en/city-of-tampere/info/current-issues/2020/11/03112020_1, 15 Kasım 2020.
- Local Administration Reform Project (LAR III), “Proje Hakkında”, *Yerel Yönetim Reformu Projesi*, 2019, (Erişim) <https://www.lar.org.tr/#1566804931296-4ff796a8-68dd>, 11 Eylül 2020.
- Magliacani, Michela, “The Public Value Sphere Within The Participatory Budgeting: Evidences From an Italian Smart City”, *Journal of US- China Public Administration*, Cilt 3, Sayı 17, 2020, s.87- 98.
- Melgar, Teresa, “A Time of Closure? Participatory Budgeting in Porto Alegre, Brazil, After The Workers’ Party Era”, *Journal of Latin America Studies*, Cilt 1, Sayı 46, 2014, s. 121- 149.

- Moynihan, Donald, “Citizen Participation in Budgeting Prospects for Developing Countries”, *Participatory Budgeting*, 2007, s.55-62, (Erişim) <http://documents1.worldbank.org/curated/en/635011468330986995/pdf/394980REVISED0101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf>, 15 Kasım 2020.
- Murat Yayınları, *Kamu Hukuku*, Murat Yayınları, Ankara, 2016.
- Nacak, Osman, “Temsili Demokrasinin Alanları ve Çözüm Noktasında Yeni Bir Model: Katılımcı Demokrasi”, *Muğla Sıtkı Koçaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayo 32, 2014, s. 194- 214.
- Narter, Recep, “Anayasal Açından Bütçe Hakkı”, *Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 16, Sayı 1-2, 2012, s.35-52.
- Nebo, Carmen, Falck, Andres, Barros, Marta, Lopez, Maria, Enriquez, Sahsil, *Participatory Budgeting World Atlas*, 2019, (Erişim) <file:///C:/Users/my/Downloads/Participatory%20Budgeting%20World%20Atlas%202019%20-%20Web.pdf>, 10 Kasım 2020.
- OECD, “ Citizens as Partners”, *OECD Handbook on Information, Consultation and Public Participation in Policy- Making*, 2001, (Erişim) <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264195578-en.pdf?expires=1607280178&id=id&accname=guest&checksum=61E87F88B11E490EDFE374E39B7874A4>, 15 Eylül 2020.
- OECD, “Subnational Governments in OECD Countries: Key Data”, OECD I-Library, 2016,(Erişim)<https://stats.oecd.org/viewhtml.aspx?datasetcode=SNGF&lang=en>, 25 Ekim 2020.
- Office of The Deputy Prime Minister, “Citizen Engagement and Public Services: Why Neighbourhoods Matter”, *LocalVision In Partnership with Local Government*, London, 2005, (Erişim) <http://moderngov.southkesteven.gov.uk/mgConvert2PDF.aspx?ID=1937>, 26 Ekim 2020.
- Oktik, Nurgün, Yılmaz, Gaye, Özbek, Çağlar, Değer, Ferhat, “Demokratik Katılım ve Yerel Hizmetler: UNDP “Yerel Yönetim Reformu’na Destek Projesi” ve Yönetime Katılımın Yeni Biçimeri”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 21, 2008, s.141- 161.
- Öksüz, Mehtap, Yılmaz, Neslihan, “Katılımcı Bütçeleme ve Mali Yerelleşme İlişkisi: Türkiye İncelemesi”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 15, Sayı 4, 2019, s. 1024- 1039.

- Önder, Özgür, “Yerelleşme ve Yerel Demokrasinin Güçlendirilmesi Bağlamında Yerel Katılım”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 9, Sayı 18, 2013, s. 311- 326.
- Öner, Şerif, Yıldırım, Uğur, “2001 Mahalli İdareler Tasarı ve 2003 Taslağında Belediye Yönetimleri: Katılımcı Demokrasi ve Açıklık Açısından İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, Sayı 1, 2004, s. 230- 253.
- Özen, Ahmet, Dikici, Uğur, “Katılımcı Bütçeleme ve Çeşitli Ülke Uygulamaları, International Journal of Applied Economic and Finance Studies, Cilt 1, Sayı 1, 2016, s.11- 31.
- Özen, Ahmet, Yontar, İbrahim Güray, “Katılımcı Demokrasi Anlayışında Bütçeleme: Katılımcı Bütçeleme, *Maliye Dergisi*, Sayı 156, 2009, s. 280- 293.
- Özen, Ahmet, Yaşa, Ayşe, Demirhan, Habib, “Katılımcı Bütçeleme Anlayışı Çerçevesinde İzmir Büyükşehir Belediyesinin 2015- 2019 Stratejik Planının Değerlendirilmesi”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 15, 2016, s. 1296- 1310.
- Pape, Madeleine, Lerner, Josh, “Budgeting For Equity: How Can Participatory Budgeting Advance Equity in The United States?”, *Journal of Public Deliberation*, Issue 2 : Special Issue, 2016, s.1- 15.
- Paris Budget Participatif, “Cultiver Dans les Ecoles”, *PARIS*, 2014, (Erişim), https://budgetparticipatif.paris.fr/bp/jsp/site/Portal.jsp?document_id=2207&portlet_id=158, 30 Ekim 2020.
- Participatory Budgeting, “Participatory Budgeting Project”, Participatory Budgeting, 20 October 2020, (Erişim) <https://www.participatorybudgeting.org/impacts/>, 30 Ekim 2020.
- Participatory Budgeting Works, “Take £500 Your Community, Your Voice, Your Choice”, Participatory Budgeting Works News, September 2020, (Erişim) <http://www.participatorybudgetingworks.org/news/view/37/tak-500-your-community-your-voice-your-choice>, 30 Ekim 2020.
- PB Network, “Voting in Youth Focussed Participatory Budgeting in Tampere, Finland now Underway”, PB Network Making People Count, 4 November 2020, (Erişim) <https://pbnetwork.org.uk/voting-in-youth-focussed-participatory-budgeting-in-tampere-finland-now-underway>, 15 Kasım 2020.

- Prefeitura de Porto Alegre, “Anuario Estatístico”, Prefeitura Municipal de Porto Alegre, 2019, (Erişim), http://www2.portoalegre.rs.gov.br/smpeo/default.php?p_secao=95, 1 Kasım 2020.
- Röcke, Anja, “Democratic Innovation through Ideas?: Participatory Budgeting and France of Citizens Participation in France, Germany and Great Britain”, *Department of Political and Social Sciens*, November 2009, (Erişim), https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/13288/R%c3%b6cke_2009.pdf?sequence=1&isAllowed=y, 2 Kasım 2020.
- Sakınç, Süreyya, Bursalıoğlu Aybarç, Sibel, “Bütçelemede Demokratik Bir Değişim: Katılımcı Bütçeleme”, *Elektronik Journal of Vocational Colleges*, Cilt 4, Sayı 1, Mayıs 2014, s. 1- 10.
- Scherer, Sabrina, Wimmer, Maria, “Reference Process Model for Participatory Budgeting in Germany”, *Electronic Participation*, 3-5 September 2012, (Erişim) file:///C:/Users/my/Downloads/schererWimmer.pdf, 5 Kasım 2020.
- Sgueo, Gianluca, “Participatory Budgeting An Innovative Approach”, Briefing European Parliament, January 2016, (Erişim) [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573894/EPRS_BRI\(2016\)573894_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573894/EPRS_BRI(2016)573894_EN.pdf), 15 Kasım 2020.
- Soygüzel, Hasan, “Kent Konseylerinin Arasında İletişim ve İşbirliği: Türkiye Kent Konseyleri Birliği Örneği”, *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, Cilt 11, Sayı 2, 2015,s.63- 82.
- SQW, Cambridge Economic Associates, Geoff Fordham Associates, “Communities in the driving seat: A study of participatory Budgeting in England Final Report”, Communities and Local Government, London, 2011, (Erişim) https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/6152/19932231.pdf, 5 Eylül 2020.
- T.C. Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı**, “Uşak İline Katılım Öncesi AB Mali Yardımı Kapsamında Finanse Edilen Projeler”, 20 Mart 2013, (Erişim) <https://www.ab.gov.tr/44647.html>, 12 Şubat 2020.
- Taş, Mehtap, *Katılımcı Bütçe ve Mali Yerelleşme İlişkisi: Uşak İli Örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak, 2018.

- Taytak, Mustafa, “Katılımcı Bütçe Anlayışının Üniversite Bütçeleri Açısından Uygulanabilirliği: Uşak Üniversitesi Üzerine Bir Araştırma”, **Maliye Araştırmaları Dergisi**, Cilt 1, Sayı 5, 2019, s. 115- 128.
- TEPAV, “İyi Yönetişim İçin Örnek Bir Model: Katılımcı Bütçeleme”, Yönetişim Etütleri Programı, Mart 2017, (Erişim) https://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229711r9770.Iyi_Yonetisim_Icin_Ornek_Bir_Model_Katilimci_Butceleleme.pdf, 13 Eylül 2020.
- The PBunit Making People Count**, “Participatory Budgeting in the UK- A Toolkit Policy Development of PB in England and Wales”, January 2010, <https://pbnetwork.org.uk/wp-content/uploads/2016/02/Participatory-Budgeting-Toolkit-2010.pdf>, 20 Kasım 2020.
- Theyyan, Babu, “Arnstein’s Ladder of Citizen Participation a Critical Discussion”, **Asian Academic Research Journal of Multidisciplinary**, Volume 7, Issue 2, December 2015, s.241- 247.
- Toprak, Zerrin, **Yerel Yönetimler**, Siyasal Kitabevi, 9.Baskı, Ankara, 2014.
- Tunçer, Polat, “Küreselleşme- Yerelleşme ve Türkiye’de Yerel Demokrasinin Geliştirilmesi”, **Türk İdare Dergisi**, Sayı 475, 2012, s.131- 146.
- TUSELOG, “Belediye Ortaklıkları, Türk- İsveç Yerel Yönetim Programı”, (Erişim) <http://projects.sklinternational.se/tuselog/tr/belediye-ortakliklari/>, 10 Kasım 2020.
- Türkiye Belediyeler Birliği, Salar**, “Program Teklifi: Türk- İsveç Ortaklığı Tuselog, 2011- 2015”, 2011, (Erişim) http://projects.sklinternational.se/tuselog/files/2013/07/Tuselog_Program-Teklifi_TR.pdf, 15 Ekim 2020.
- Türkoğlu, İrfan, “Yerel Yönetimlerin Mali Özerkliği”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 17,18, Sayı 26-27-28, 2012- 2013, s. 41- 70.
- Ulugöl, Sedat, **Belediye Hizmetlerinde Vatandaş Odaklı Yönetim Anlayışı Çerçevesinde Katılımcı Bütçe: Nilüfer Belediyesi Örneği**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2018.
- Ulusoy, Ahmet, Akdemir, Tekin, **Mahalli İdareler, Teori- Uygulama- Maliye**, Seçkin Yayıncılık, 10.Cilt, Ankara, 2017.

- UNDP**, “Belediyelerimiz III. Aşama Yerel Yönetim Destek Projesi (LAR III) Faaliyetlerinden Nasıl Yararlanabilirler?”, 8 Ocak 2019, (Erişim) <https://www.lar.org.tr/#1566804885002-d8976640-23d8>, 6 Kasım 2020.
- UNDP**, “Local Administration Phase III”, 31 Ocak 2020, (Erişim) <https://open.undp.org/projects/00096327>, 6 Kasım 2020.
- Uslu Aydemir, İhtibar, *Türkiye’de Kent Konseyleri Deneyimi: Bir Yapılandırma Önerisi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.
- Uysal Başaran, Arzu, “Katılımcı Senaryo Tekniği Yardımıyla Tarihi Kentsel Alan İçin İyileştirme Stratejisini Belirlenmesi”, *ODTÜ Journal of Faculty Architecture*, Cilt 2, Sayı 30, 2013, s.137- 162.
- Varcan, Nezih, Taraktaş, Abdurrahman, Hacıköylü, Canatay, “Yerel Yönetimin Kavramsal Yapısı”, *Yerel Yönetimler*, 2013, (Erişim) <http://www.mku.edu.tr/files/1005-4ffd3dc1-0832-4e8f-b9e7-e6e1349a4b0b.pdf>, 2 Ekim 2020.
- Vorwerk, Volker, Gonçalves, Maria, “9.Statusbericht Bürgerhaushalt in Deutschland (2014- 2017)”, *Bürgerhaushalt*, Oktober 2018, (Erişim), https://www.buergerhaushalt.org/sites/default/files/downloads/9._Statusbericht_Buergerhaushalt.pdf, 12 Eylül 2020.
- Wagner, Mandy, Ruesch, Michelle, “Participatory Budgeting in Germany: Citizens as Consultants”, *International Budget*, 2012, (Erişim) <https://www.internationalbudget.org/wp-content/uploads/Ruesch-Wagner-PB-in-Germany.pdf>, 5 Eylül 2020.
- Wampler, Brian, “Participatory Budgeting: Core Principles and Key Impacts”, *Journal of Public Deliberation*, Cilt 2, Sayı 8, 2012, s.1- 13
- Wampler, Brian, Hartz, Janette, “Participatory Budgeting: Diffusion and Outcomes Across The World”, *Journal of Public Deliberation*, Volume 2, Issue 8, 13. Article, 2012.
- White, Sarah, “Depoliticising Development: The Uses and Abuses of Participation”, *Development in Practice*, Volume 6, Issue 1, February 1996, s. 142- 155.
- Wilcox, David, “The Guide to Effective Participation”, *Partnership*, September 2003, (Erişim) <https://phobos.ramapo.edu/~vasishth/Readings/Wilcox-Guide To Effective Participation.pdf>, 18 Temmuz 2020.

- World Bank, “Brazil: Toward a More Inclusive and Effective Participatory Budget in Porto Alegre”, **World Bank Main Report**, Volume 1, 29 January 2008.
- Yalçın, Arman Zafer, “Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme”, **Yönetim ve Ekonomi**, Cilt 22, Sayı 2, 2015, s. 311- 330.
- Yaman, Fatih Turan, “Katılımcı Demokrasi: Kapsam ve Unsurlar”, **Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 6, Sayı 2, 2015, s. 136- 160.
- Yerelde Avrupa Birliği, “Türkiye’de Şehir Eşleştirme”, **Türkiye ve AB’de Şehir Eşleştirme Projesi**, Ankara, Temmuz 2019, https://www.yereldeab.org.tr/Portals/8/yayinlar/turkiye_de_sehir_eslestirme_kitapcigi.pdf, 18 Kasım 2020.
- Yerel Diplomasi**, LAR II- Yerel Yönetim Reformu Projesi, 5 Haziran 2015, (Erişim) <http://www.yereldiplomasi.gov.tr/lar-ii-yerel-yonetim-reformu-projesi/>, 19 Ekim 2020.
- Yerel Diplomasi**, LARII- Yerel Yönetim Reformu Projesi, 2018, (Erişim) <http://www.yereldiplomasi.gov.tr/lar-ii-yerel-yonetim-reformu-projesi/>, 19 Ekim 2020.
- Yıldırım, Yavuz, “Porto Alegre- Fatsa: Yerel Düzeyde "Demokrasiyi Demokratikleştirmek" Çabaları Üzerine Bir Karşılaştırma”, **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 63, Sayı1, 2008, s. 273- 278.
- Yılmaz, Hakkı Hakan, Emil, Ferhat, Kerimoğlu, Baki, **Yerel Yönetimler Maliyesi**, Hisar Ofset Matbaa, 2017, Ankara.
- Yılmaz, Murat, “Ankara’daki Kule İçin Yapılan Referandumun Sonucu Belli Oldu”, **Hürriyet.com**, 17 Kasım 2017, (Erişim) <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ankaradaki-kule-icin-yapilan-referandumun-sonucu-belli-oldu-40659899>, 21 Kasım 2020.
- Yücel, Fatma Nil, **Maliye Teorisi Bağlamında, Mali Desantralizasyon, Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Yüksel, Cihan, Kılavuz, Fidan, “Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik: Fatsa ve Ovacık Örneği”, **Toplum ve Demokrasi**, Cilt 11, Sayı 23, 2017, s.121- 138.

Zarplı Altıngöz, Semra, *Kamu Bütçelemesinde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Katılımcı Bütçeleme: Türkiye'de Belediyelere Yönelik Bir Araştırma*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 2017.

Zengin, Eyüp, Başkurt, Mustafa, Es, Muharrem, “Yerel Yönetimler ve Yerel Kakınma”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 2014, s. 95-124.

EK:1 ANKET SORULARI**I.DEMOKRAFİK BİLGİLER**

Cinsiyet	Kadın	Erkek	
Medeni Hal	Bekar	Evli	
Yaş Aralığı	18-34	35-64	65 yaş ve üzeri
Çalışma Durumu	Çalışıyor	Çalışmıyor	
Herhangi Bir Stö Üyelik	1 veya 1den fazla	Hiç	

II. KATILIMCI BÜTÇELEME ÜZERİNE SORULAR

	SORULAR	EVET	KISMEN	HAYIR
1	Katılımcı Kavramı hakkında bilgi sahibiyim			
2	Katılımcı bütçeleme uygulaması hakkında bilgi sahibiyim			
3	Yerel yönetimlerin bütçeleme yöntemleri ve hizmet öncelikleri konusunda yeterli bilgiye sahip olduğumu düşünmekteyim.			
4	Yerel yönetim bütçe oluştururken halkın doğrudan söz sahibi olmasını sağlayan bütçeleme anlayışını destekliyorum.			
5	Yaşadığım bölgede halkın görüşleri alınarak bir bütçe oluşturulmaktadır.			
6	Halkın yerel yönetimin bütçeleme anlayışının hazırlanmasında görev alması demokrasiyi güçlendirir.			
7	Kent konseyinin işlevi konusunda kamuoyu daha çok bilgilendirilmelidir.			
8	Bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde belediyemiz toplantılar yapmaktadır.			
9	Vatandaş karinesi uygulaması veya vatandaşların hazırladığı raporlarla bütçe oluşumunda katkıda bulunmaktayız			
10	Belediyeni stratejik plan hazırladı mı?			
11	Bulunduğum yerel yönetim			

	insanların cinsiyetlerine göre farklı beklentilerin ve ihtiyaçlarının olabileceğinden hareketle, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı bir şekilde hareket etmektedir.			
--	--	--	--	--

III. KIRIKKALE BELEDİYESİ'NE DAİR SORULAR

	SORULAR	Hiçbir zaman	Nadiren	Zaman zaman	Sıklıkla	herzaman
1	Kırıkkale Belediyesi gerçekleştirdiği çalışmalarda beklentilerimizi dikkate almaktadır.					
2	Kırıkkale Belediyesi koordinasyon ve işbirliğine açık bir kurumdur					
3	Kırıkkale Belediyesi'nin faaliyet raporlarını takip ediyor musunuz?					
4	Kırıkkale Belediyesi'nde halkın içinde bulunduğu bir halk meclisi oluşturulursa bütçe hazırlama sürecine dahil olurum.					

5	Belediye performans ve yatırım programını hazırlarken sürece dahil oluyor musunuz?					
6	Kırıkkale belediyesi içinde halkın görüşlerinin alındığı bütçeleme sürecine geçmesi hem bizim için hem belediye için faydalı olacaktır.					
7	Bütçe belirleme sürecinde vatandaşların görüşlerinin alınmasına gerek yoktur.					
8	Genel olarak düşündüğümüz zaman Kırıkkale Belediyesi ile vatandaşlar işbirliği içerisinde.					